

AUGUST HOBART

Înfruntînd mările

Când la 12 ani punea piciorul pe puntea unei nave, August Hobart nu bănuia că în felul acesta îşi schimba și patria, ba chiar și parte din nume, de venind cetăţean… al mării. Acestui întreprinzător supus al Maiestăţii sale regina Angliei marea avea să-i ofere de toate: aventură, raţiune de a fi, faimă, bogăţie. Pe Atlantic a participat la vânătoarea neguţătorilor de sclavi negri, a luptat sub steagul ţării sale în războia! Crimeii, a forţat blocada în timpul războiului de secesiune din America de Nord, focând trafic de arme și provizii, folosindu-se de propria sa experienţă. Iar în cele din urmă, Hobart a ajuns amiral al flotei turcești și sub comanda sa au fost întreprinse toate acţiunile navale ale flotei otomane în Marea Neagră în timpul războiului din 1877 — 1878.

Această aventură de o viaţă întreagă petrecută pe mare constituie substanţa amintirilor sale.

AUGUST HOBART
ÎNFRUNTÂND
MĂRILE
Traducere de ALFRED NEAGU
EDITURA MERIDIANE
BUCUREȘTI, 1939
Coperta de FRANCISC KALAB

Capitolul I

ȘCOALA MĂRII

Mi-e teamă că încercarea de a scrie și a și publica câte ceva despre cariera mea destul de plină de evenimente trage după sine riscul de a-mi face dușmani printre unii. Cu care am avut de-a face. Dar am ajuns în acel moment al vieţii când, deși respect — în felul meu – opinia publică, a început să nu-mi prea, pese de critica altora. Cu toate astea, am să mă străduiesc — pe cât o să-mi stea în putinţă — să fiu înţelegător cu toţi semenii — nu, dar consemnându-le faptele. Și treaba asta se poate face în cea mai mare măsură omiţând — când va fi cazul — numele navelor pe care am fost și ale ofiţerilor sub comanda cărora am slujit.

Așa cum spun mai toţi romancierii, m-am născut într-o familie onorabilă din Wolton-on-the-Wold. În Leicestershire, la 1 aprilie 1822. Am să trec repede peste prima copilărie care, așa după cum e de așteptat, de la naștere și până pe la zece ani s-a scurs fără niciun eveniment apt să stârnească interesul celor ce vor avea bunăvoinţa să răsfoiască aceste pagini.

La vârsta de zece ani am fost trimis la o școală renumită din Cheam, în Surrey, al cărei profesor, Dr. Mayo, a ridicat câţiva elevi eminenţă. Eu n-am fost însă sortit să fiu unul dintre ei pentru că, după vreun an de zadarnice încercări din partea mea de a învăţa și. Eu ceva și a vădi premise că aș putea aspira la scaunul lordului cancelar sau al primului ministru, am fost declarat un caz fără speranţă. Și, cum mă arătam dornic să încerc a-i întrece pe Nelson și alţi marinari celebri, s-a hotărât să intru la marină și s-au făcut demersuri pentru a fi expediat îndată pe mare.

Un văr de-al meu. Destul de tânăr. Care fusese promovat la rangul de căpitan, mai mult datorită influenţei înaltelor sale rudenii decât prin propriile merite, a catadicsit să-mi ofere un Joc pe o navă pe care tocmai fusese numit, și astfel mi s-a dat brânci ca unui ţine necopt, ce va avea de îndurat tot ce i se cuvine, în marina Maiestăţii sale, în calitate de cadet. N-am să uit niciodată cât de mândru eram de prima mea uniformă, fără să mă gândesc deloc prin ce aveam să trec. Când povestesc aceste întâmplări, care o să-i facă pe mulţi părinţi să se cutremure la gândul celor ce vor avea de îndurat copiii lor (fiindcă nu sunt departe de copilărie atunci când intră în meseria asta), singura mea mângâiere e faptul că lucrurile stau acum cu totul altfel și că, sub prezentul regim, orice ofiţer, indiferent de rangul lui, e tratat ca un gentleman.

Scriu despre o perioadă aflată la cincisprezece sau douăzeci de ani de momentul în care Marryat[1] a făcut lumea să se înfioare relatând viaţa unui ofiţer

---

[1] Frederick Marryat. romancier englez (1792—1848). Celebru prin romanele sale inspirate clin viața marinarilor. (Toate notele din acest volum aparțin traducătorului.)

de marină și necazurile ei. La vremea despre care scriu, oamenii se mângâiau cu gândul că suferinţele de care avuseseră parte

„Aspirantul Easy” și „Ofiţerul de marină”[2] pe când slujeau coroana erau povești aparţinând trecutului. Prin cele ce am să relatez foarte pe scurt am să arăt că lucrurile nu stau așa nici pe departe.

Cum toate fuseseră pregătite și-mi luasem la revedere de la prietenii mei, care păreau destul de încântaţi să scape de mine, mi s-a îngăduit să pornesc din Londra la drum pe capra caleștii în care se afla importantul personaj care-mi făcuse favoarea de a mă îmbarca (pe vremea aceea căpitanii navelor de război erau oameni de mare vază) și, după o lungă și obositoare călătorie, am ajuns în portul în care nava Maiestăţii sale stătea gata de ieșire în larg. În aceeași seară în care am ajuns, de la Amiralitate ne-a și venit ordinul de plecare; trebuia să pornim pe mare a doua zi, cu destinaţia America de

Sud.

Fiind un individ cât se poate de neînsemnat, am fost săltat de pe cheu cu cufăr și așternuturi într-o barcă și expediat la bord. Când m-am prezentat, ofiţerul de serviciu mi-a spus să nu-l mai bat la cap, ci să mă duc la cazarma echipajului unde o să se ocupe cineva și de mine.

După ce am coborât pe o scară pe puntea inferioară, m-am tot uitat eu după cazarma aia, sau careul aspiranţilor, cum i se spunea pe atunci. Într-un ungher al punţii se vedea un fel de mică văgăună de zece picioare lăţime și nu mai înaltă de cinci. Era luminată de două sau trei luminări de seu, dintre cele mai amărâte — iată toată cazarma! Aici stăteau vreo șase sau șapte ofiţeri și gentlemani, de vreo douăzeci și cinci, treizeci de ani, cărora li se spunea „grade”, însemnând cam ce se numește acum subofiţeri. Beau rom cu apă și morfoleau niște biscuiţi mucegăiţi. Toţi stăteau numai în cămașă și, date fiind împrejurările, păreau să se distreze de minune.

Când m-au văzut, nu s-au sfiit să-mi arate că mă socoteau un intrus, căruia, oricât de neînsemnat eram eu, trebuiau să-i găsească un loc. Am fost întâmpinat de un cor de exclamaţii: „Ce naiba caută mărunţelul ăsta aici?”

„Ei, ca și cum n-am fi și așa destui. Înghesuiţi în găoacea asta!”, „Ei. Bănuiesc că e protejatul căpitanului” etc., etc.

În cele din urmă, unul ceva mai cumsecade decât ceilalţi mi-a spus: „Tinere, îmi pare rău. Dar aici nu mai e loc”.

Și chemându-l pe un individ cam jegos, și el tot numai în cămașă, îi spuse: „Steward, dă-i acestui tânăr niște ceai, pâine și unt și fă-i rost de un hamac ca să aibă unde dormi și el”. Așa că am fost nevoit să stau pe un cufăr lângă cazarma aspiranţilor, să înfulec ceaiul cu pâine și unt și să mă urc, pentru prima dată în viaţa mea, într-un hamac în care trebuie să te „rostogolești metoda obișnuită obligându-te să cazi din hamac de mai multe ori până te obișnuiești cu acest pat, atât de nou

---

[2] Eroi ai romanelor lui Frederick Marryat.

pentru mine.

Totuși, o dată ce te-ai obișnuit cu el. Te simţi destul de bine, și am avut parte de atâtea nopţi confortabile Petre cute în hamac pe care le-ar fi putut invidia orice ocupant ai unor magnifice paturi cu baldachin.

Dimineaţa, cu noaptea în cap, o zarvă se porni de pretutindeni și-mi tulbură somnul: fusese stârnită de întregul echipaj, marinari de rând și ofiţeri, care erau chemaţi pe punte pentru a-și întâmpina căpitanul sosit să-și ia în primire comanda navei prin citirea împuternicirii oficiale. N-am să uit niciodată primele sale cuvinte.

Era un tânăr. Chipeș, cu trăsături fine, întunecate totuși de mare supărare. Îndată ce puse piciorul la bord, în loc de cuvinte de salut îl chemă pe primul ofiţer cu voce puternică: „Să-i pui pe toţi oamenii bărcii melc în lanţuri pentru neglijenţă în serviciu”. Se pare că unul dintre ei îl făcuse să aștepte câteva minute când apăruse el pe cheu să se îmbarce. După ce dădu acest ordin, căpitanul nostru catadicsi să-i onoreze cu o mândră înclinare a capului pe ofiţerii care-l întâmpinaseră, îşi cili împuternicirea şi se retrase în cabină, după ce ordonă ca ancora să fie ridicată peste două ore.

În consecinţă, la ora opt am pornit spre larg, bucurându-ne de o vreme frumoasă și de vânt favorabil. La ora unsprezece, toţi oamenii au fost con vocali pe punte ca să asiste la pedepsirea echipajului bărcii căpitanului. Nu pot să zugrăvesc cu câtă oroare i-am văzut pe cei șase flăcăi, care păreau niște marinari minunaţi, sfâșiaţi de cumplita „Pisică” pentru că l-au făcut pe acel ofiţer să aștepte câteva minute pe cheu. Nici n-am să insist asupra acestei metode scârboase și ilegale, pentru că nu scriu toate astea ca să produc senzaţie și, har domnului, acum așa ceva nu se mai poate întâmpla.

N-am avut prea mult timp să meditez asupra acestora pentru că îndată îmi veni și mie rândul. Cred că am zis ceva, am nimerit în calea cuiva sau poate am făcut ceva care l-a înfuriat pe tiran. Știu doar atât. Că m-am trezit că mi se spune: „ticălos mititel” și mi se ordonă să urc în vârful catargului. Da, să urc în vârful catargului, sub un vânt care se întărea mereu și făcea nava să ia benzi și pe niște valuri tot mai mari, ce o obligau să sară ca un acrobat. Încă nu mă obișnuisem cu marea și isprava asta mi se părea de-a dreptul imposibilă. M-am uitat cu groază spre vârful arboradei, apoi mi-am amintit de povestea lui Marryat cu flăcăul care a refuzat să se urce în vârful catargului și a fost săltat până acolo cu fungile de semnalizare. În timp ce mă gândeam la toate astea am auzit un „Ei, bine, domnule, nu știi să asculţi ordinele?” care m-a îmboldit să mă urc în arborada inferioară, în care am început să mă caţăr cu mare greutate, asieptându-mă în fiecare clipă să o iau de-a berbeleacul peste bord.

Un marinar cumsecade, văzând dificultatea în care mă găseam, mi-a dat o mână de ajutor și m-am târât cum am putut până în gabie. Pentru cititorii mai puţin familiarizaţi cu navele, trebuie să explic că gabia nu e vârful catargului, ci un loc confortabil de odihnă, prin comparaţie cu celălalt, aflat la mijlocul drumului în sus, de unde poţi să te uiţi liniștit în jur, simţindu-te în siguranţă.

Când mi-am aruncat ochii spre punte am simţit că mi se sfâșie inima, pentru că

l-am văzut pe amărâtul de mari n-ar care mă ajutase încasând pedeapsa pentru gestul său binevoitor. Dar în același timp am auzit ordinul „Urcă mai sus!” și m-am săltat și eu ceva mai sus, apoi m-am oprit înspăimântat de moarte și fără să mai simt nimic altceva. Se pare că spaima mi-a dat prezenţă de spirit și m-am agăţat bine acolo, rămânând vreo câteva ceasuri, după care mi s-a spus să cobor. Când am atins puntea am leșinat și n-am mai știut nimic de mine, până când m-am dezmeticit mai târziu în hamacul meu.

Și acum aș întreba cu dacă nu e josnic, chiar și pentru o inimă de zbir, să te por şi în chipul acesta cu un copil care n-are nici măcar treisprezece ani, punându-i viaţa în mare pericol, un prim pas pentru a-i îngenunchea spiritul, transformându-l, după toate probabilităţile, așa cum s-a întâmplat cu bieţii oameni pe care i-am văzut biciuiţi în dimineaţa aceea, într-un sălbatic neîndurător și revoltat.

Pe deasupra, ordinul se învecina cât se poate de mult cu crima, pentru că nu știu cum de n-am căzut peste bord, și atunci nimeni nu mi-ar mai fi putut salva viaţa.

Totuși, cum nu am căzut, nici nu m-am înecat, efectul acestei păţanii asupra mea a fost destul de curajos, fiindcă tot ceea ce am văzut și am îndurat în acea primă zi a vieţii mele pe mare m-a făcut să mă gândesc pentru întâiași dată, și nici acum n-am încetat să mă gândesc — Iar de atunci a trecut o jumătate de secol — cum să mă opun în orice chip tiraniei. Și, într-adevăr, am procedai întotdeauna în așa fel încât i-am făcut pe superiorii mei să mă caracterizeze drept un „individ dificil”, „avocat de mare” ș.a.

Poate că în acest fel am reușit totuși să fac câte ceva, oricât de neînsemnat, pentru schimbările radicale ce au avut loc în privinţa tratamentului de care au parte cei ce deţin poziţii subalterne în marină, și a folosit la ceva, pentru că acum mâna tiranului e îngrădită cu forţei o dată pentru totdeauna.

Și sunt satisfăcut chiar și cu acest puţin.

Iar acum să ne oprim un pic la întrebarea: de ce oamenii ajung tirani atunci când le stă în putere să fie altfel?

De regulă, din păcate, transformarea pare să fie un proces natural pentru astfel de oameni. Eu n-am avut totuși de-a face decât cu ofiţeri de marină. Experienţa îmi spune că un om investit pentru scurtă durată cu autoritatea supremă, așa cum se întâmplă în cazul comandantului unei nave de război, pe vremea aceea când vreme de luni și luni de zile se afla departe de controlul superiorilor săi, departe de ochiul opiniei publice, e cel mai adesea înclinat să asculte îndemnurile diavolului care, mai mult sau mai puţin, se dă la orice om, mai ales când e singur.

Glasul îngerului său păzitor amuţește atunci când omul se află departe de influenţa binefăcătoare a societăţii, fără să-i fie teamă că va fi stânjenit în vreun fel. Probabil că poziţia singulară, din necesitate, a unui comandant de navă militară, ceasurile lui de singurătate, schimbarea radicală faţă de viaţa veselă de care avusese parte înainte de a urca la bord, ca să nu mai vorbim de ficatul lui care, uneori, nu funcţionează cum trebuie, toate astea conspiră, făcându-l iritabil și despotic.

Am văzut cdată un căpitan care a poruncit ca ospă tarul său să fie biciuit, de

mai-mai să-şi dea omul sufletul, pentru că supa de mazăre nu era destul de fierbinte. Am văzut de asemenea un ofiţer de vreo douăzeci, douăzeci şi cinci de ani obligat să stea în picioare între două tunuri vreme de ceasuri întregi, păzit de santinelă, numai pentru că nu se străduise să-l vadă şi să-l salute pe tiranul care urcase pe punte pe întuneric. Şi drept încă o dovadă, deşi e greu de crezut, a ceea ce sunt în stare astfel de oameni atunci când teama de consecinţe nu-i face să ezite, am să relatez următoarele. Căpitanul pomenit mai sus şi-a în vitat la micul dejun un prieten şi, cum discuţia a început să lâncezească, bănuiesc ou, omul şi-a întrebat musafirul dacă n-ar prefera, ca un fel de divertisment, să vadă cum se biciuieşte un marinar. Acest mod de distracţie a fost acceptat şi unul din membrii echipajului a fost biciuit.

Cam la vremea despre care scriu, practicile acestea tira nice la bordul navelor Maiestăţii sale au început. Încet, dar sigur, să ajungă la urechile marelui public, drept cure s-a iscat un protest general împotriva acestor nedreptăţi.

Faptul e ilustrat cât se poate de bine de următoarea întâmplare. Un căpitan de rangul întâi, cu poziţie înaltă şi relaţii influente, a îndrăznit ca, în contradicţie cu legile marinei, să biciuiască un aspirant de marină. Tatăl tânărului ofiţer, fiind din întâmplare om cu destulă influenţă, a făcut zarvă în jurul acestei întâmplări. Stimatul căpitan a fost judecat de o curte marţială şi sever pedepsit.

Am să trec repede peste aceste detalii, poate prea puţin interesante, spunând doar că vreme de trei ani am avut de îndurat tratamentul cel mai josnic. Ultima mea discuţie cu amabilul meu văr merită să fie totuşi pomenită.

Echipajul a fost eliberat la sfârşitul călătoriei, iar căpitanul, în vreme ce se îndrepta spre hotelul său din Portsmouth, a trimis după mine şi mi-a oferit un loc în caleaşca lui până la Londra. Plin de silă şi groază numai la vederea lui, i-am răspuns că mai bine mă târăsc până acasă în patru labe decât să mă urc în aceeaşi trăsură cu el. Şi astfel au luat sfârşit relaţiile dintre noi, pentru că nu l-am mai văzut niciodată.

Acum cineva m-ar putea întreba cum am reuşit, la fel ca atâţia alţii, să las fluxul să spele nedreptăţile şi nenumăratele încercări îndurate în aceşti trei ani. În cursul acestei perioade de chinuri caracterul mi s-a înăsprit într-atât de mult, încât am ajuns cu totul indiferent faţă de aceste nedreptăţi şi nu mai dădeam pe nimic nicio para chioară. Dar cât de fericit am fost când m-am văzut liber!

Atunci am deprins o mulţime de lecţii care mi-au folosit mai târziu, cea mai importantă dintre toate fiind aceea care m-a învăţat să am compasiune faţă denenoroc irite altora şi să trec cu vederea mai uşor greşelile şi defectele omului…

Dar. Pe de altă parte, experienţa e un tiran neîmblânzit, şi m-a învăţat să fiu puţin cam nesupus. Mi-e teamă că trebuie să mărturisesc că acest spirit de nesupunere nu m-a părăsit niciodată.

Când am sosit acasă, ai mei nu prea au băgat de seamă că au de-a face cu un flăcău chinuit — n-aveam decât şaisprezece ani — şi nu voiau să creadă o iotă din poveştile mele. Dar nici măcar această primire nu a fost în stare să-mi schimbe imaginea faptelor şi n-am să pot uita niciodată prin ce-am trecut în timpul acelui

regim de teroare, cum ar putea fi numit pe drept cuvânt.

Oamenii s-ar putea întreba cum se face că acum câteva decenii nu a existat nicio plângere. Am să răspund:

În primul rând oamenii din acele vremuri, știind cât de inutile sunt plângerile lor, preferau să zâmbească și să îndure; în al doilea rând, se socotea că o dată ce puneau piciorul la bordul unei nave militare, nici ofiţerii, nici oamenii echipajului nu mai aveau niciun fel de simtă minte. Apoi, călătoriile pe mare erau nesfârșite pe vremea navelor cu vele, în cursul cărora se puteau manifesta ne închipuite forme de tiranie, care nu erau auzite în afara navei și deci rămâneau nepedepsite. Trebuie să ne amintim că pe atunci nu existau nici telegraf, nici corespondenţi de presă, nici interpelări publice, așa încât partea urâtă a naturii umane (ce se manifestă atât de adesea la copii în felul în care chinuie animalele) îşi făcea de cap, fără teamă de pedeapsă.

Dar să abandonăm acest subiect dureros, consolându-ne cu gândul că nu vom mai vedea niciodată petrecându-se astfel de lucruri.

Capitolul II

PRIMEJDII PE MARE ȘI PE USCAT

După ce m-am bucurat de câteva săptămâni de ședere acasă, am fost numit la brigada navală care slujea în Spania, acţionând alături de armata engleză de uscat ce se afla acolo pentru a o sprijini pe regina Cristina împotriva lui Don Carlos.

Armata de uscat era un curajos amestec de trupe regulate și voluntari, aceștia din urmă putând fi numiţi bașbuzuci[3]. Secţia maritimă a acestei expediţii cuprindea 1.200 de infanteriști de marină și o brigadă de marinari sub conducerea lordului John Hay. Armata de uscat, dacă-i excludem pe militarii din forţele regulate, care erau foarte puţini, era formată din 15.000 de oameni, cea mai imensă gloată pe care am văzut-o vreodată, comandată de sir de Lacy Evans. De teamă ca nu cumva să se înţeleagă greșit cuvântul „gloată”, trebuie să spun îndată că acești voluntari, deși în aparenţă atât de amestecaţi și nedisciplinaţi, au luptat cu curaj și au făcut cinste ţării lor și cauzei pentru care s-au bătut.

Foarte curând după ce am debarcat, am intrat în ceea ce se numește botezul focului”, adică am avut parte de „prima împușcătură ţintită cu mânie”. Carliștii presau puternic forţele reginei, care se retrăgeau spre mare. Cel mai important lucru era să apărăm niște înălţimi ce protejau localitatea San Sebastian și

---

[3] Bașbuzuci — ostași voluntari fără soldă, din trupele otomane regulate, care trăiau numai din jaf.

strategicul port Passagis.

Vitejii din infanteria marină (ca de obicei pe front) ţineau înălţimea pe care se afla lordul John. Schimbul de focuri se încinse cu furie. Trebuie să recunosc cu sinceritate că eram stăpânit de o teamă groaznică și, când în mijlocul nostru nimeri o ghiulea, socotind eu că are să explodeze, ceea ce s-a și întâmplat, m-am aruncat cu faţa la pământ. Lordul John, care se afla în apropierea mea și arăta netulburat, mi-a ars o lovitură de picior, zicându-mi: „Scoală-te, ticălos mic și laș. Nu ţi-e rușine de purtarea ta?”

Bineînţeles că m-am săltat în picioare și m-am simţit rușinat. Din clipa aceea și până astăzi n-am fost niciodată prea sever cu cei care vădesc spaimă la primul lor contact cu focul inamic. Mândria m-a ajutat să ies repede din starea asta și de atunci n-am mai dat niciodată înapoi.

Treptat, orice sentiment de teamă m-a părăsit, simţeam numai un fel de emoţie și furie, și cât de mândru am fost când am respins inamicul — am avut și eu contribuţia mea aici! — în totală debandadă! După ce s-a încheiat totul, lordul John m-a chemat la el și, după ce și-a cerut, în cel mai curtenitor mod. Scuze pentru lovitura de picior administrată, mi-a întins mâna (bietul de el, pe cealaltă o pierduse deja luptând pentru patrie) și mi-a spus: „Tinere, nu te lăsa descurajat. Nu ești singurul care se arată speriat atunci când se trezește pentru prima oară sub focul inamicului”. Și astfel m-a făcut fericit.

Nu intenţionez să intru în amănuntele evenimentelor la care am fost martor în timpul dezastruosului război civil din Spania; e suficient dacă amintesc că după multe bătălii grele carliștii au fost respinși înapoi în munţii lor, atât de descurajaţi încât în cele din urmă au renunţat la cauza lor lipsită de speranţe. Și, în cele din urmă, pentru o lungă perioadă de vreme, în Spania a fost restaurată ordinea.

După ce am slujit sub comanda lordului John Hay timp de șase sau șapte luni de zile, am fost numit pe o aha navă, căreia i s-a ordonat să se întoarcă la vechiul post, în America de Sud. Căpitanul noii mele nave era în toate privinţele un gentleman și. Cu toate că se arăta un fanatic al disciplinei, era om drept și cumsecade. De la căpitan în jos. Toţi ofiţerii erau una şi în gând și în faptă, așa că duceam o viaţă fericită. Abia atunci am priceput eu ceea ce înainte bănuiam numai vag, și anume că disciplina poate fi instaurată fără o severitate exagerată, ca să nu mai vorbim deloc de cruzime, și că serviciul militar în marină poate deveni o plăcere în aceeași măsură în care e o datorie faţă de ţara ta.

După ce am vizitat Rio de Janeiro, am fost trimiși în misiune pe fluviul la Plata. Aici am rămas aproape un an de zile, vreme în care au avut loc mai multe întâmplări pe care am să le relatez, iscate atât de obligaţiile mele, cât și de distracţiile de care aveam parte.

Trebuie să mărturisesc cititorilor moi că încă din fragedă copilărie am fost pasionat de vânătoare, iar acum, prin bunăvoinţa comandantului meu, mi s-a îngăduit mereu, pe când eram la Montevideo, să mă bucur de acest sport. La un moment dat, căpitanul meu, iscusit vânător, m-a luat cu el la o partidă. Am avut parte de o minunată zi de vânătoare. Ne-am umplut tolbele cu potârnichi. Raţe,

becaţine și ne întorceam spre casă călare, când un călăreţ singuratic, individ cu o mutră cam parșivă, înarmat până în dinţi, se îndreptă spre noi. Cum știam ceva spaniolă, am început să discut cu el despre vânătoare etc, etc. Apoi individul m-a rugat să-i împușc și lui o pasăre, iar motivul acestei cereri se va vedea îndată. Mie nu-mi prea plăcea mutra lui și l-am cam repezit. A continuat totuși să călărească alături de noi cam până la o jumătate de milă de locul unde ne aștepta barca să ne ducă la bord. Trebuie să amintesc cam în ce formaţie călăream noi. Căpitanul era la stânga mea. Eu lângă el, iar individul la dreapta mea, foarte aproape de mine. Deodată omul meu răcni în spaniolă: „Acum ori niciodată!”, îşi saltă piciorul drept peste oblâncul șeii, se lăsă jos, îşi smulse cuţitul și se aruncă la mine, iar după ce-mi smulse arma din mină îşi înfipse cuţitul (așa credea el) în mine. Apoi se repezi la căpitan, apăsând pe trăgaciul armei, ţintind capul tovarășului meu.

Dar pușca nu era încărcată, având doar o capsă veche înăuntru. Acum mi-am dat eu seama de ce voia el atât de mult să trag cu ea, ca să știe dacă arma e încărcată sau nu, și, evident, capsa aceea veche l-a indus în eroare.

Totul s-a petrecut în ci te va secunde. Și ce făcea acum comandantul meu? Văzând că se stârnise încăierarea, se hotărî să descalece, de fapt se dăduse doar pe jumătate jos de pe cal și rămăsese cu un picior în scară când individul se repezise la el. Băgând de seamă că eu eram imobilizat în șa (cuţitul banditului îmi străpunsese haina și mă ţintuise de șa), că individul îmi smulsese arma din mină și acum o îndrepta spre el, căpitanul, cu un neobișnuit sânge rece, îşi propti pușca de greabănul calului și trase, omorându-l pe loc pe cel ce premeditase crima.

Apoi, întorcându-se spre mine, îmi spuse cât se poate de calm: „Te chem să fii martor că individul a vrut să mă omoare!”

Dacă arma mea ar fi fost încărcată, sfârșitul ar fi fost cu totul altul. Banditul l-ar fi împușcat pe comandantul meu, ar fi luat amândouă puștile și ar fi pornit-o în galop.

lăsându-mă ţintuit de șaua mea ca un neputincios. Îndrăzneala cu care un singur om a atacat doi vânători ca noi arată câtă încredere au în ei acești bandiţi ai preriei, mai ales în priceperea lor în ale călăriei. Numai că de data asta individul și-a găsit nașul.

Să ne întoarcem la mine. Cuţitul, așa cum am pomenit, a pătruns prin poalele hainei largi de vânătoare, prin partea de sus a nădragilor, iar apoi s-a înfipt în șa, fără să-mi atingă măcar pielea. Am păstrat cuţitul acela în amintirea norocului pe care l-am avut.

Cât am stat la ancoră la Montevideo, și într-un bord și în celălalt aveam câte o navă militară franţuzească. O fi ţerii lor erau foarte cumsecade, și multe invitaţii la di neuri și recepţii s-au făcut și de o parte, și de alta. La vremea aceea contactele dintre noi, deoarece fiecare vorbea doar limba lui, erau atât de dificile de ambele părţi, încât eforturile noastre disperate de a ne înţelege unii cu ceilalţi deveniseră o permanentă sursă de amuzament. Un aspirant de marină franţuz și cu mine ne-am socotit a fi totuși mai la înălţimea situaţiei și specialiști în lingvistică, iar conform principiului că în ţara orbilor chioru-i împărat, noi eram fruntea reuniunilor.

Îmi amintesc că odată, când urma să se sărbătorească ziua regelui Louis Philippe, prietenul meu aspirantul se prezentă cu un aer oficial la bord și ne informă: „Domnule, la întâi ale lunii e ziua regelui, trebuie salutat evenimentul cu o salvă de tun". „În regulă", i-am răspuns noi.

În consecinţă, am încărcat tunurile încă de dimineaţă, pregătindu-ne pentru salva de salut de la prânz. În prima jumătate a zilei a plouat cu găleata mai tot timpul, așa încât n-am scos așa-numitele „dopuri" — pentru cititorii neavizaţi, trebuie să spun că dopul este o bucată mare de lemn potrivită să intre pe gura ţevii pentru ca să împiedice umezeala să pătrundă înăuntru. De acest dop este, sau mai bine zis era legată o bucată mare de vată; în ce scop, n-am aflat niciodată. Iar cei care aveau misiunea să se ocupe de aceste dopuri au neglijat să le scoată din gurile ţevilor.

De îndată ce răsună prima lovitură de tun de pe nava franţuzească, am început și noi cu salva de salut. Navele franţuzești erau ancorate foarte aproape de noi, de o parte și de alta. Tunarul care declanșează stă cu nisiparul în mână pentru a marca timpul dintre o salvă și alta. În cazul de faţă el și-a început comanda astfel: „Babord, foc! " Apoi, aducându-și deodată aminte că dopurile n-au fost scoase, adăugă: „Dopurile sunt la ţeavă, sir." Nimeni n-a clintit. Tunarul nu-și putea întrerupe misiunea de a măsura timpul dintre o salvă și alta. Dădu din nou ordin: „Tribord, foc!", și apoi iar adăugă: „Dopurile sunt la ţeavă, sir". Și tot așa până când aproape jumătate din tunuri traseră înainte de a apuca să fie scoase dopurile la celelalte. E greu de zugrăvit consternarea de la bordul navelor franţuzești —, a căror punte. Era plină de lume străină, comercianţi francezi ele., invitaţi veniţi din oraș pentru a sărbători ziua regelui. Dopurile acelea cumplite și adaosurile lor au pornit să zboare spre puntea navelor cu pricina și fiecare a șters-o cum a putut, într-o totală debandadă. A fost un noroc că n-au explodat și ţevile tunurilor noastre.

A fost un moment stânjenitor pentru toţi. Am fost trimis să cer scuze. Căpitanul francez, cu toată politeţea naţiei sale, a tratat acest accident cu umor și m-a rugat să restitui dopurile căpitanului meu, întrucât ei n-au avut deocamdată prilejul să le folosească. Așa că incidentul nu a creat animozitate, deși la scurtă vreme a avut loc o confruntare de o natură atât de serioasă, încât între noi și prietenii noștri de mai înainte s-a strecurat un fel de răceală.

Se pare că de pe navele franceze care stăteau la ancoră la Montevideo au dezertat mai mulţi marinari, fiind momiţi cu lefuri foarte mari de către partidul revoluţionar din Buenos Aires. Comandantul flotei franceze a hotărât aşadar să cerceteze toate navele care părăseau Montevideo îndreptându-se spre alte porturi de pe fluviul La Plata, măsură de altfel arbitrară și de natură să dea loc la neînţelegeri mai devreme sau mai târziu.

În împrejurarea de care vorbesc, o navă, deși nu naviga sub pavilion englez, obţinuse într-un fel sau altul protecţia engleză și acum părăsea portul. Așadar au fost trimiși un ofiţer și câţiva oameni înarmaţi pentru a împiedica orice intervenţie asupra ei. Eu făceam parte dintre cei trimiși în această echipă comandată de al doilea locotenent. Gestul nostru l-a ofensat foarte tare pe comandantul francez,

care îndată ce am suit noi la bord a trimis și el un grup de oameni înarmaţi, cu ordinul expres de a ne cerceta nava cu orice risc. Dac și noi primisem ordin să nu îngăduim nimănui să percheziţioneze nava sau s-o stingherească în vreun fel. Ofiţerul francez, un băiat minunat, se urcă la bord cu oamenii lui și-i transmise ordinul primit locotenentului C. Trebuie să spun că nava cu pricina era o goeletă de vreo câteva sute de tone și cu o lungime de 130 de picioare. Noi am luat poziţie în partea dinspre pupa punţii, francezii în prova. N-am întâlnit niciodată o situaţie mai încurcată. De ambele părţi oamenii îşi încărcară şi-şi armară muschetele.

Ofiţerul englez și cel francez stăteau aproape unul de altul. Primul glăsui: „Domnule, nu aveţi ce căuta aici, această navă se află sub protecţie engleză. Vă dau cinci minute să părăsiţi nava sau veţi suporta consecinţele.

Celălalt îi răspunse: „Domnule, am ordin să percheziţionez nava, și am s-o percheziţionez!” Amândoi păreau să aibă de gând să-și facă datoria, eram convins de asta, eu am armat pistolul și m-am apropiat de locotenentul meu, hotărât să-l împușc pe ofiţerul francez îndată ce va da cel mai mic semn că vrea să se lupte. Cu toate astea, socoteam că era cumplit de inuman și crud să pornim cu sânge rece o încăierare în acele împrejurări.

Datoria fiecărui om e să execute ordinele. Locotenentul C. se uita la ceas. Marinarilor li se ordonă să fie pregătiţi, și mă gândeam că peste două minute puntea acelei mici nave aveţi să fie îmbibată de sânge. Exact atunci apăru în zare o barcă ce se îndreptă spre noi cu toată viteza. Se pare că în cele din urmă înţelepciunea a avut câștig de cauză între căpitanii celor două nave. Francezilor li s-a ordonat să se retragă și să lase nava în seama noastră.

M-a distrat foarte tare felul cordial în care și-au strâns mâinile cei doi locotenenţi la aflarea acestui ordin. Dacă nu ar fi sosit la timp, ar fi fost de relatat o poveste cum plită, fiindcă niciodată n-am. Văzut mai multă hotărâre pe chipurile unor oameni ca pe feţele militarilor din cele două grupe, atât de implicaţi în ceea ce putea să fie o foarte sângeroasă confruntare.

După întâmplarea asta, între noi și prietenii noștri francezi n-au mai fost restabilite relaţii cordiale, dar, din fericire, la scurt timp după aceea ne-am îndreptat spre Buenos Aires.

Buenos Aires, paradis al femeilor frumoase, al bunei dispoziţii, al tot ce e plăcut pentru marinarul oricând gata de șotii I îndată ne-am și apucat să ne distrăm pe săturate, începând prin a ne îndrăgosti toţi cât se poate de serios înainte de a împlini patruzeci și opt de ceasuri de ședere acolo: și spun *toţi* pentru că ăsta e adevărul.

Respectabilul meu căpitan, care trăia de ani de zile ca un burlac notoriu, împreună cu singura lui rudă, o soră bătrână și necăsătorită, și care bănuiesc că n-a fost văzut niciodată adresându-se unei alte femei, a apărut deodată bătând ţantoș strada, cu ditamai buchetul de flori în mină, cu părul frumos pomădat, haina (de obicei larg desfăcută și comodă) strânsă până la ultimul nasture pentru a-i scoate în relief ţinuta; se apucă să poarte mănuși dichisite, din piele de ied, și chiar să danseze. Nu mai putea nimeni, cu niciun preţ, să-l convingă să urce la bord, tocmai

pe el, care înainte nu părăsea niciodată nava, în afară de câte o zi de vânătoare întâmplătoare.

Pe scurt, se îndrăgostise și el cu disperare de o spaniolă atrăgătoare, cu niște ochi strălucitori, la fel de întunecaţi ca și părul, văduva unui guvernator al orașului, asasinat mai de mult.

Pe urmele lui au luat-o și primul și cel de-al doilea locotenent, amândoi îndrăgostiţi nebunește. După cum am spus, toţi, chiar și unul dintre tovarășii mei de cazarmă, care a ajuns și el pradă amorului și a început să divinizeze frumoasele fete ale Buenos Airesului (și frumoase erau, fără îndoială), de o frumuseţe cu care nu se poate lăuda decât albastrul sânge spaniol. Ei bine, cititorule, nu fi mirat, m-am îndrăgostit și eu, iar legătura mea sentimentală s-a dovedit a fi mai serioasă, cel puţin în ce privește consecinţele, decât a celorlalţi, pentru că în vreme ce fata (ea avea șaisprezece ani, iar cu șaptesprezece) a răspuns sentimentelor mele, mama ei, o femeie frumoasă de patruzeci de ani, a găsit cu cale să se îndrăgostească și ea de mine. S-a creat o situaţie cam neplăcută, pentru că eu n-am răspuns în niciun fel afecţiunii mamei, în vreme ce eram îndrăgostit lulea de fată.

Ca să nu mai lungesc povestea, eu și fata, ca doi nebuni ce ne aflam, am hotărât să fugim împreună, și am fugit! Și m-aș fi căsătorit cu ea dacă nu venea și maică-sa după noi. Ea nu avea nimic împotrivă să mă căsătoresc cu fiica ei, dar până la eveniment a rămas cu noi și a reușit să facă locuinţa aceea de ţară, unde ne-am refugiat cu gândul de a ne așeza definitiv acolo, atât de insuportabilă, încât, din fericire pentru viitorul meu, am decis să fug; și am șters-o cât am putut de repede, m-am adăpostit la bordul navei mele și n-am mai coborât la ţărm niciodată în cursul șederii noastre la Buenos Aires.

Spre norocul meu, curând am primit ordin de plecare și așa s-a încheiat prima mea poveste de dragoste. N-am să uit niciodată mutrele melancolice, pline de mâhnire ale căpitanului și ale celor doi ofiţeri când ne-am reunit la bord. Totul era cât se poate de caraghios. Dar o călătorie pe mare, care are în program câteva furtuni zdra vene, reușește îndată să șteargă toate amintirile triste, lumea s-a mai luminat și n-au trecut multe săptămâni până când toate la bordul navei Maiestăţii sale și-au luat înfăţișarea obișnuită.

Capitolul III

O ÎNTÂMPLARE TRAGICA

Pe când eram la Buenos Aires am avut norocul să vizitez provincia independentă Paraguay, despre care cred că cititorii au auzit vorbindu-se, uneori cu admiraţie, alteori în batjocură, ca Despre vatra iezuilismului. Cei care strâmbă din nas spun că părinţii iezuiţi ce au părăsit Spania sub Martin García au întemeiat

această colonie pe fluviul La Plata în perfectă concordanţă cu principiile lor egoiste și cu setea lor de putere. S-ar putea să fie și așa, s-ar putea ca iezuiţii să fi greșit în privinţa con cluziilor la care au ajuns referitoare la modul cum trebuie călăuzită firea omenească.

Pentru a împiedica influenţele dăunătoare să ajungă în această vale a fericirii”, s-au luat cele mai stricte măsuri cu privire la vizita străinilor în colonie. Fluviul La Plata, ce coboară din Anzi străbătând sute de mile de teritorii fertile, curge și prin Paraguay, dar nu e accesibil comerţului datorită acestei legi exclusiviste care împiedică până și folosirea apei care-i spală malurile.

Cam la vremea despre care vorbesc, guvernul englez s-a hotărât. Pentru propășirea generală a comerţului, să opună acestui monopol și să deschidă un drum de comunicaţii în sosul fluviului, chiar cu forţa dacă e nevoie.

Paraguayenii au refuzat ofertele făcute de englezi și s-au pregătit să lupte pentru drepturile lor. Au ridicat o bari eră formidabilă de-a latul fluviului și au opus o rezistenţă cât se poate de dârză. Chiar cu acest prilej căpitanul H. (acum amiral) a întreprins acea acţiune curajoasă care i-a adus faima pentru tot restul vieţii. Inamicul, în afară de alte mijloace de apărare, plasase și un lanţ greu de fier care bara fluviul. Era absolut necesar să fie înlăturat acest lanţ, și viteazul ofiţer de care am pomenit, ce comanda escadra de atac, ne-a dat un minunat exemplu tuturor când a ţâșnit înainte, însoţit de 6 oameni, și a tăiat cu o daltă verigile lanţului. În vreme ce se îndeletnicea cu treaba asta a fost expus unui foc necruţător, doi din oamenii săi fiind omorâţi și alţi doi răniţi. Această is pravă nu se va șterge niciodată din amintirea celor care au fost martori la ea, deși marele public aproape că a uitat-o. Lupta a fost crâncenă. Lucru evident și din faptul că nava pe care eram eu a avut 107 găuri de proiectile în cocă, iar din cei șaptezeci de oameni treizeci și cinci au fost omorâţi sau răniţi.

Abia după ce prin forţă am reușit să stabilim relaţii cu paraguayenii, am văzut și cu o probă de lipsă de tact cil se poate de memorabilă. După ce conflictul armat s-a încheiat. Și-a făcut intrarea diplomaţia, drept care a fost trimis aici un personaj cu rang înalt în meseria asta, pentru a începe tratative prietenești cu autorităţile locale. E oare de crezut (și nu spun asta din dispreţ pentru diplomaţie, pentru că gafa astei a fost cu adevărat unică) că înaltul personaj, abia terminând pipa păcii pe care a fumat-o cu autorităţile, a și propus introducerea în ţară a vaccinărilor și a broșurilor liberale de tot felul pentru populaţie? Deși oamenii erau încă stânjeniţi după înfrângerea suferită și se temeau de încă o confruntare dacă le făceau greutăţi invadatorilor, totuși s-au supărat atât de tare de neinspiratele propuneri ale reprezentatului nostru, încât acesta a găsit cu cale să bată iute în retragere și să trimită unul mai breaz în locul lui Oricum, soarta paraguayenilor era pecetluită și, din clipa în care străinii au pus piciorul în această ţară atât de interesantă, totul s-a schimbat. Sistemul instaurat de iezuiţi a fost îndată înlăturat. Paraguayul face acum parte din Republica Argentina, în mod obișnuit e permanent în război cu vecinii, iar locuitorii lui sunt săraci și zurbagii.

Dacă tot îmi povestesc viaţa și trebuie să relatez întâmplări mai însemnate,

după ce-am să mai povestesc una dintre păţaniile mele, n-am să-l mai plictisesc pe cititorul meu cu detalii neinteresante despre aventurile tinereţii mele, ci am să trec la următorii trei ani, sau cam pe acolo, când, după ce m-am întors în Anglia, am fost numit pe altă navă care se îndrepta spre America de Sud cu scopul de a pune capăt negoţului cu sclavi în Brazilia. Întâmplarea de care vorbeam a rămas adânc întipărită în mintea mea, fiind una dintre cele mai tragice.

Pe când mai stăteam la Rio de Janeiro, aveam obiceiul să facem vizite pe la cunoscuţi, să mergem la dans etc.

Am băgat de seamă că frumoaselor fete braziliene le cam plăcea să danseze cu tinerii marinari obraznici din Anglia mai mult decât cu conaţionalii lor, mai tuciurii la culoare.

La vremea despre care scriu, englezii nu prea erau ei la inima brazilienilor, pe de o parte din cauza raidurilor pe care le întreprindeam asupra navelor ce se îndeletniceau cu comerţul de sclavi, pe de alta din cauza obișnuitei gelozii pe care o simte cel ignorant faţă de cel ce este considerat mai civilizat. Așa că de obicei cu bărbaţii acestei ţări eram foarte rar. Sau mai niciodată în termeni mai agrea bili, dar cu fetele marinarii reușesc întotdeauna să se împrietenească. Întâmplarea pe care am s-o povestesc a avut loc la unul dintre dansurile de care am pomenit.

Printre frumoasele fete de la acel bal era una parcă și mai minunată decât tovarășele ei și era numită într-adevăr „frumoasa din Rio de Janeiro. N-am să încerc să-i fac portretul, dar trebuie să recunosc că era mult prea fermecătoare pentru liniștea sufletească a numeroșilor ci admiratori și, din nefericire, era o cochetă incorigibilă în toate sensurile cuvântului.

La balul acela era de fală și un tânăr nobil brazilian care, după socoteala lui, făcuse progrese remarcabile în direcţia cuceririi inimii fetei în cauză — dacă ar fi avut inimă! Și totul părea să fi mers strună până când au apărut acei nenorociţi de marinari englezi. Deodată, cu scopul, probabil, de a-și face iubitul gelos, joc destul de obișnuit, dar cam periculos, domnișoara s-a prefăcut — fiindcă bănuiesc că prefăcătorie a fost — a fi deosebit de tulburată de unul dintre ei, un arătos ofiţer stagiar căruia o să-i spunem A.

La balul la care s-a întâmplat nenorocirea de care pomenesc, fata dansă odată cu el, dansă a doua oară și era pe cale să înceapă și al treilea dans când, deodată, spre mirarea tuturor privitorilor, între care mă număram şi cu tânărul brazilian se repezi în mijlocul sălii în care se aflau cei doi, se îndreaptă spre ei și-l scuipă în obraz pe A. Înainte ca agresorul să aibă timp să întoarcă măcar capul, se trezi întins cât era de lung pe podea, doborât de furiosul britanic atins unde-i era mândria mai cu moţ, cum se spune de obicei. Nu a rostit nimeni niciun cuvânt. A. şi-a șters faţa, și-a condus partenera până la un scaun și a venit sfoară la mine, m-a luat de braţ: și m-a scos în verandă. Brazilianul s-a adunat de pe jos și a venit și el în verandă. În mai puţin timp decât îmi trebuie mie să povestesc toate astea, s-a și stabilit o întâlnire belicoasă, s-au găsit și pistoale iar noi — zic noi pentru că m-am angajat să particip în calitate de prieten al lui A., iar brazilianul îşi găsi și el un prieten — am pornit spre grădină ca și cum am fi avut chef de-o plimbare.

Era o noapte cu lună, minunată, cum numai la tropice poţi întâlni. Trebuie să amintesc că principalii actori în confruntarea care urma să aibă loc nu ajunseseră să adune ci te douăzeci de ani, iar noi, secondanţii lor, eram destul de departe de vârsta asta. Agresorul, a cărui tur bată gelozie îl împinsese în pragul nebuniei incit să comită un astfel de act de jignire asupra unui străin, era un tânăr chipeș, înalt, brunet. A. era și el băiat frumos, cu un ten de copilaș, niște ochi albaștri și păr blond și câr lionţat, tip autentic de saxon.

Amândoi arătau hotărâţi și calmi. După ce am străbătut o bucată de drum, am găsit un loc numai potrivit, într-o poiană minunată. Noaptea era luminată ca ziua, într-atât de puternică era lumina lunii. Am măsurat distanţa. Paisprezece pași, apoi pistoalele au fost încărcate cu grijă. Înainte de a le înmâna celor angajaţi în duel, am mai făcut o încercare de aplanare, încercare primită cu prea mult dispreţ pentru a fi acceptată, și am văzut că orice strădanie de reconciliere nu avea niciun rost fără schimbul de focuri. Așa că le-am înmânat celor doi armele și ne-am retras la oarecare distanţă pentru a da semnalul de începere, semnal pe care eu urma să-l dau lăsând să cadă o batistă. Și pentru noi, care eram doar spectatori, momentul era dramatic. Am dat glas, unu, doi, trei, și am lăsat batista să cadă.

Cele două pistoale au răsunat deodată. Spre groaza mea. L-am văzut pe tânărul brazilian răsucindu-se o dală și prăbușindu-se la pământ, cu faţa în jos. Ne-am repezit la el și am descoperit că glontele tras de A. îi trecuse prin creier. Era mort de-a binelea.

Atunci am înţeles deodată toată gravitatea întâmplării, dar nu mai era timp de gândit acum. Trebuia făcut, ceva îndată, fiindcă fără îndoială această faptă avea să trezească în chip fulgerător dorinţa celorlalţi de răzbunare.

Ne-am hotărât să-l ducem în mare grabă pe A. la navă și l-am rugat pe celălalt tânăr brazilian să se ducă el în casă și să anunţe tristul deznodământ. Bietul de el, deși zdruncinat rău de tot, s-a comportat ca un veritabil gentelman, îndepărtându-se încet de tot, pentru a ne lăsa timp suficient ca să dispărem. În timp ce treceam pe lângă veselul loc al petrecerii, sunetele muzicii și dansului se auzeau neostoite, exact ca atunci când părăsisem balul.

Cât de puţin îi trecea prin minte acelei mulţimi puse pe petrecere gândul tragediei ce avusese loc la numai câţiva pași de ea, gândul la viaţa aceea abia începută și curmată în pragul veseliei!

Am ajuns cu bine la bord, dar s-a stârnit un scandal atât de cumplit în legătură cu întreaga întâmplare, încât nava pe care era A. a fost nevoită să iasă în larg a doua zi și nici n-a mai apărut la Rio de Janeiro. Eu, deși nu făceam parte din echipajul acelei nave, n-am mai avut voie să cobor la ţărm vreme de luni întregi.

Capitolul IV

RIO DE JANEIRO

Câteva cuvinte despre Rio de Janeiro. Rio, cum i se spune de obicei, este probabil unul dintre cele mai minunate locuri din lume. În tot universul nu mai găsești un golf natural atât de frumos și nici port mai splendid ca aici.

Dar la fel ca și în Bosfor, Rio de Janeiro îşi exercită atracţia mai ales când e privit dinspre mare. În vremea despre care scriu, nici nu se auzise de friguri galbene, iar acum, vai, această nenorocită plagă ucide mii, ba chiar zeci de mii de locuitori în fiecare an. Climatul, deși uneori temperatura se ridică foarte mult, în general e plăcut în dimineţile de vară aerul se încinge de parcă ești pe plită, dar briza mării se prezintă îndată ca ceasul și când bate vântul te răcorești și te simţi bine. Viaţa e un fel de existenţă lenevoasă. şi prin împrejurimi nu e rost de niciun fel de distracţie, vânătoare nici vorbă, doar câte o becaţină când și când, iar când umbli cu ochii după vânat trebuie să te păzești de șerpi și alte reptile veninoase, de care nu o lipsă nici la ţară, ba chiar nici în oraș. Îmi amintesc ce spaimă i-a cuprins pe toţi invitaţii la un picnic ce avea loc în curtea unei vile aflate în apropierea orașului Rio când o doamnă a sărit în sus de pe scaun cu un Șarpe veninos agăţat de rochie. Iar eu am avut șansa de a mă așeza odată pe o viperă care și-a băgat colţii în indispensabilii mei de lână și n-a mai putut apoi scăpa. Același lucru s-a întâmplat și în cazul cu rochia doamnei, când am prins șarpele ce nu și-a mai putut desface colţii de acolo.

În împrejurimile orașului Rio se întâlnesc șerpi mari numiţi anaconda, un fel de boa-constrictor, dar de dimensiuni mai mari. O dată, pe când făceam o plimbare prin pădure în tovărășia unor prieteni, am găsit un băieţel indian mort și unul din acești șerpi uriași lângă ol, la un picior distanţă, mort și el. Șarpele avea o săgeată otrăvită în ţeastă, trasă chiar de băieţelul ce zăcea mort alături cu sarbacana lângă el. Probabil că șarpele, înainte de a muri, l-a mușcat, pentru că am văzut o rană la gâtul nefericitului copil. Șarpele măsura douăzeci și două de picioare lungime. Și, fiindcă veni vorba, un binecunoscut autor, Doamna B., relatează un lucru nemaipomenit despre acești șerpi. Spune că întotdeauna merg pereche, ţin foarte mult unul la celălalt și sunt mereu gata să se repeadă dacă e atacat celălalt. Autoarea povestește că un ţăran a ucis o dată o uriașă anacondă, iar perechea ei l-a urmărit pe ţăran mai multe mile până acasă unde acesta a dus șarpele ucis, a intrat înăuntru pe geam și l-a strâns pe ucigașul prietenului său până l-a strivit și l-a omorât. Cred că povestea asta e cam trasă de păr, dar așa spune doamna B.

În apropiere de Rio întâlneşti cele mai minunate păsări și fluturi, și aici există cele mai frumoase colecţii din lume. Albii de aici sunt portughezi de origine, dar după gustul meu nu sunt un neam prea reușit, deși doamnele sunt de obicei foarte drăguţe, mai ales când sunt tinere. Dar îmbătrânesc repede pentru că mănâncă prea multe dulciuri și nu fac mișcare deloc. Săraci nu prea sunt printre albi, doar în

rândul negrilor liberi, care par cam nepăsători și nu se prea omoară cu munca.

Pe când navigam în largul coastelor din preajma orașului Rio de Janeiro în căutarea navelor cu sclavi negri, am avut parte de o viaţă deosebit de monotonă. Pentru cei obișnuiţi cu climatul mai răcoros al nordului erau greu de suportat lungile dimineţi de zăpușeală cumplită de dinaintea ridicării brizei și nopţile sufocante și încă și mai lungi, când termometrul se ridica la 108° F. Dar marinarii se simt bine în toate împrejurările, și așa mă simţeam și eu. Într-una din zile, pe când jinduiam și eu să am o ocupaţie, am aflat că echipajului i se dăduse ordin să pl tureze nava pe dinafară și, ca să-mi mai omor vremea, am tras pe mine niște haine mai vechi și m-am vârât și eu printre cei ce se îndeletniceau cu vopsitul. De jur-împrejurul navei atârnau scânduri ţinute la fiecare capăt de câte o parâmă și pe scândurile astea stăteau cei ce vopseau.

Dar n-am apucat să ne vedem de treabă în liniște prea multă vreme când, de pe punte, cineva a strigat că nava e înconjurată de rechini. Se pare că bucătarul sacrificase o oaie și măruntaiele acesteia, aruncate peste bord, au făcut să se adune bestiile astea cumplite în jurul navei în număr mare. Cum e lesne de imaginat, vestea a creat o adevărată panică în rândul celor care vopseau, fiindcă după părerea mea ne temeam de rechini mai abitir decât de un dușman înarmat până-n dinţi. Eu am dat s-o șterg în grabă de pe scindară mea și, chiar când să mă salt, una dintre parâme a lunecat de pe căpătâiul scândurii, iar bucata aceea de lemn, de care m-am agăţat ca de o funie, a pornit să se bălăngăne într-o parte și-n alta pe lângă coca navei, obligându-mă să trec cu picioarele la numai câteva degete de faţa apei. Când m-am uitat în jos am zărit un rechin uriaș în apă, gata să-și facă vânt și să mă înșface de picioare. Pot să jur că mi s-a făcut părul măciucă de frică. Deși mă ţineam agăţat de scândura mea, cu spaima morţii în suflet, simţeam, ci bine, da, simţeam că lunec încet, încet, drept între fălcile fiarei. Și exact în clipa aceea, taman la vreme, de pe puntea de deasupra mea cineva mi-a aruncat chiar în cap o parâmă și am fost tras, mai mult mort decât viu, din poziţia aceea primejdioasă în care mă aflam.

Și acum să ne răzbunăm pe bestiile astea care m-ar fi înghiţit dacă ar fi putut 1 Eram într-un calm plat total, iar rechinii înotau mai departe în jurul navei, așteptându-și încă prada. Aveam la bord o mulţime de cârlige prinse cu lanţuri în care am pus drept momeală niște carne crudă.

Trebuie să amintesc un fapt nu prea cunoscut și anume că rechinul trebuie să se întoarcă pe spate înainte de a-și deschide uriașa lui gură destul de mult pentru a-și înșfăca hrana, iar atunci când se răsucește în acest chip e limpede ce are de gând, și vai de cel aflat în raza fălcilor unui rechin mâncător de oameni 1 De data asta le-am oferit doar o bucată de carne, și s-au repezit cu lăcomie, s-au sucit pe spate și au înșfăcat momeala pentru a afla și ei că De data asta s-au prins zdravăn în cârlig și că n-aveau cum să reteze lanţurile care ţineau cârligele, că deci pentru ci totul s-a terminat. Comandantul ne-a transmis ordinul ca nu cumva să săltăm rechinii la bord, în bună parte din cauza pericolului pe care-l prezintă loviturile lor de coadă și fălcile chiar și atunci când bestiile sunt pe jumătate moarte, iar pe de

altă parte din cauza dezordinii pe care o puteau face pe punte rechinii în zbaterea lor. Așa că i-am săltat din apă, le-am trimis câte un glonte prin ţeastă și apoi le-am desprins cu cuţitele cadavrele din cârlige. În dimineaţa aceea am ucis vreo treizeci, unii dintre ei măsurând între opt și zece picioare lungime.

Cel mai cumplit lucru e să fii martor — cum mi s-a întâmplat mic să fiu, și nu numai o dată — când re chinul înhaţă câte un om. Auzi un răcnet îngrozitor în vreme ce nenorocitul e tras la fund și nu rămâne nicio urmă care să amintească de înfiorătoarea întâmplare, în afară de câteva pete de sânge în locul în care a dispărut nefericitul. Rechinii aceștia mâncători de oameni în lăcomia lor simt mirosul de sânge deda distanţe enorme și vezi de foarte departe înotătoarea lor dorsală destulă de proeminentă, pe care o ţin de obicei afară din apă în vreme ce înoată cu mare viteză, fiindcă sunt. În stare să gonească chiar cu o milă pe minut. Mie rechinul îmi amintește de o torpilă din zilele de azi, iar după umila mea părere e chiar mai primejdios.

Odată am pescuit un rechin uriaș. Când l-am spintecat, am găsit în măruntaiele lui un ceas cu lanţ cu tot în perfectă stare. Să fi fost înghiţit nenorocitul cu totul și mistuit și numai ceasul să-i fi rămas, singurul nedigerabil?

E ciudat să-i vezi pe negri cu cât dispreţ îi tratează pe rechini, mai ales când au de-a face cu ei la apă mică.

Negrul ia ditamai cuţitul, se scufundă pe sub rechin. Și-i spintecă burta. Dacă apa e adâncă, rechinul se scufundă mai jos decât omul și scapă, iar dacă negrul nu e cu băgare de seamă îl dă gata rechinul pe el… Așa că negrul nu se aventurează niciodată la apă adâncă dacă nu e silit, fiindcă întotdeauna se așteaptă să întâlnească un rechin.

Capitolul V

VÂNĂTOAREA NAVELOR DE SCLAVI

Curând după duelul de la Rio, m-am întors în Anglia, doar pentru a fi numit îndată pe o navă desemnată pentru apele braziliene. Era pe vremea când tot felul de inimi filantropice din Europa strigau cât le ţinea gura cerând abolirea negoţului cu sclavi negri din Africa.

În perioada la care mă refer — din 1841 până în 1845 negoţul de sclavi se desfășura pe scară întinsă între coastele Africii și Americii de Sud. Și era un negoţ cât se poate de profitabil, dacă nenoroci ţii de negri puteau fi transportaţi în viaţă de la o coastă la cealaltă, în siguranţă.

Am spun *dacă,* pentru că riscul ca nava să fie capturată ora atât de mare, încât bieţii sclavi, bărbaţi, femei și copii, erau înghesuiţi ca scrumbiile în calele navelor mici și rapide folosite în acest scop și, chiar dacă acestea nu erau capturate,

oamenii erau îmbulziţi în chip atât de groaznic.

Încât mai bine de jumătate din cei îmbarcaţi mureau sufocaţi sau din pricina bolilor înainte de a ajunge la deştinaţie; dar chiar și numai cealaltă jumătate aducea venituri atât de mari. Încât cei ce se îndeletniceau cu acest negoţ erau răsplătiţi cu vârf și îndesat.

În privinţa asta propun să dau exemple mai târziu, acum *en passant* reţinând numai faptul că dacă negrii ar fi fost transportaţi în nave ce n-ar fi fost hăituite și capturate, proprietarii acestora ar fi luat măsuri, ţinând seama de valoarea ridicată a mărfii lor, ca oamenii să nu mai fie înghesuiţi în așa hal și să nu se mai îmbolnăvească.

Și acum să ne întrebăm cum de ajung acești bieţi africani sclavi, pentru ca apoi să fie vânduţi oamenilor albi. Pe scurt, lucrurile se întâmplă cam așa. În cursul unui război care are loc între două triburi, fapt ce se petrece zilnic, bineînţeles că de ambele părţi se fac o mul ţime de prizonieri. Parte din acești prizonieri sunt transportaţi pe coastă și vânduţi negustorilor de sclavi, care au barăci din lemn pregătite pentru a-i primi. Bărbaţi, femei și copii, cei mai mulţi ferecaţi în lanţuri pentru a fi împiedicaţi să fugă, sunt înghesuiţi ca vitele în aceste barăci, unde așteaptă să fie îmbarcaţi la bordul navelor care-i vor duce de cealaltă parte a oceanului.

Dar cum coasta africană e supravegheată îndeaproape pentru a împiedica îmbarcarea sclavilor, tot așa cum e supravegheată și coasta braziliană pentru a împiedica debarcarea lor, bieţii oameni sunt siliţi adesea să aștepte săptămâni în șir pe plaje, îndurând tot felul de torturi.

În cele din urmă sosește și nava care trebuie să transporte o parte dintre ei și sunt minaţi în goană la bord și aruncaţi în cale, indiferent de sex, ca niște saci de nisip, iar nava de sclavi pornește în călătoria ei spre Brazilia.

Poate că pe drum e hăituită de un crucișător englezesc, situaţie în care, așa cum bine se știe că s-a întâmplat adesea, parte din încărcătura aceea vie e aruncată peste bord, mizându-se pe faptul că numai groaza de a lăsa niște biete fiinţe omenești să se înece îi va obliga pe ofiţerii crucișătorului englezesc să-și domolească vânătoarea pentru a-i pescui pe nenorociţii aceia, oferind astfel navei cu sclavi șansa de a scăpa (scena asta am avut ocazia s-o urmăresc și eu, numai că din fericire stratagema n-a folosit.)

Acum am să-l rog pe cititor să se îndrepte cu gândul spre coasta Braziliei, supravegheată îndeaproape tocmai pentru a fi interceptate navele care, așa cum aminteam, părăseau coasta africană încărcate cu astfel de marfă vie, pentru a ajunge în apele braziliene. Rio de Janeiro, capitala Braziliei, era cartierul general al principalilor proprietari de astfel de nave. Acolo se făceau toate tranzacţiile privind transportul de sclavi, desemnarea corăbiilor în care urmau să fie transportaţi, punctele în care trebuiau să fie debarcaţi etc.; tot la Rio îşi dădeau întâlnire navele de sclavi înainte și după călătorie. Și tot acolo ne găseam și noi spionii pe ale căror informaţii ne bazam, niște pușlamale cu două feţe, oferindu-ne adesea un pont ce ne ducea la capturarea unei nave neînsemnate, cu câţiva sclavi

la bord. În vreme ce alta mult mai mare, cu de două ori mai mulţi sclavi, îşi debarca în liniște încărcătura.

În ce mă privește, mă aflam la o vârstă când aveam nevoie să-mi consum energia ca să simt că trăiesc, așa că m-am dăruit cu entuziasm pasiunii vânătorii de neguţă tori de sclavi. Încât am ajuns să-mi fie frică să debarc în Rio de teama de a nu fi asasinat.

Văzându-mi entuziasmul faţă de această cauză, comandantul meu, care promisese pentru asta recompense în bani, dacă nu și faimă, m-a încurajat, m-a numit într-o funcţie la care nu prea aș fi avut dreptul, eu. Un biet aspirant de marină, mi-a arătat încredere, și m-a făcut și mai zelos și dornic să mă arăt la înălţime, chiar și numai pentru a-mi dovedi recunoștinţa.

După ce am cules toate informaţiile posibile privind mișcarea navelor de sclavi, am pornit în misiune, stăruind cu gândul la capturarea celebrei nave *Fulgerul,* renumită pentru succesele repurtate ca navă de transport pentru sclavi, al cărei căpitan declarase (și asta ne-a înflăcărat și mai tare în îndeplinirea misiunii) că nu se va da în lături să se bată, mai ales dacă va fi atacat de bărcile navelor militare englezești când va fi departe de zona de protecţie a acestor nave.

Trebuie să amintesc că pe crucișătoarele aflate în largul coastelor Braziliei era obiceiul de a trimite bărcile în misiuni izolate de patrulare, în vreme ce navele de care aparţineau porneau în altă direcţie, luând legătura între ele doar la două-trei zile. Și am trăit plin de mândrie momentul când, sosind în apropiere de locul de pe coastă unde era așteptat *Fulgerul* de la o zi la alta, împreună cu marfa lui de oameni, am părăsit nava, fiind numit la comanda a trei bărci, adică a unei șalupe cu zece vâslași și a încă două bărci cu câte patru vâslași fiecare. Aveam cu mine nouăsprezece oameni, toţi înarmaţi, și pregătiţi, după cum îmi închipuiam eu, să facă faţă oricărei situaţii.

În seara în care am părăsit nava, am ancorat la adăpostul unei mici insule; și, cum oamenii mei erau frânţi după ce vâsliseră din greu sub un soare fierbinte, i-am lăsat să doarmă în timpul acelei scurte nopţi tropicale. Îndată ce se iviră zorile, tot echipajul ora în mișcare și am văzut cu încântare o goeletă zveltă, frumoasă, încărcată ochi cu sclavi, aproape de insula în spatele căreia ne adăpostisem noi, îndreptându-se spre gura unui râu de pe continent, la mică distanţă de noi. Trebuie să amintesc că insula de care vorbim se afla la patru mile de acel râu. Îndată am și început să ne pregătim de luptă și, spre groaza mea, pe când împărţeam muniţia pentru fiecare om, am descoperit că, vai, tuburile de percuţie și capsele pentru tunurile de pe bărci, muschete și pistoale fuseseră uitate la bordul navei. Ce ne rămânea de făcut? Nu avea niciun rost să ne apucăm să blestemăm pe unul sau pe altul.

În ciuda acestui neajuns, am ieșit cu curaj de sub adă postul insulei, socotind că numai apariţia noastră o să intimideze nava de sclavi care va pune în pană. Dar în privinţa asta ne-am înșelat amarnic.

Cu echipajul înșirat pe punte, gata pregătiţi lângă tu nurile lor, nava părea să ne dea cu tifla în vreme ce trecea maiestuoasă prin faţa noastră și, deși am reușit cu

niște chibrituri să tragem. Cu chiu cu vai o dată sau de două ori cu tunul de pe șalupă, negrierul ne-a tratat cu un sublim dispreţ, și și-a urmat calea pe râu în sus. Cu o viteză de șase sau șapte mile la oră. Deși părea cât se poate de dificil să atacăm nava aceea ziua în amiaza mare fără să avem de fapt nicio armă de foc utilizabilă, m-am decis să nu pierd chiar așa, fără nicio încercare, minunata navă. Am așteptat până după asfinţit, când am pornit în tăcere pe râu în sus, înfășurând pana ramelor ca să nu facă zgomot. Și iată-i și pe prietenii noștri înţepeniţi bine pe stâncile malului. Am năvălit pe punte cu săbiile de abordaj în mână, socotind că vom întâmpina o rezistenţă îndârjită. Am pus îndată stăpânire pe punte, dar când ne-am uitat în jur să vedem cu cine ne înfruntăm, n-am dat cu ochii decât de un ţânc negru care fusese dibuit într-un fel de coteţ de câine unde dormea, și care întâi s-a uitat la noi uimit și apoi a izbucnit în râs, arătându-ne în vremea asta cu degetul spre ţărm. Da, ţărmul de care fusese legată goeleta era locul unde se topiseră șapte sute de sclavi (sau cam atâţia, după cum am aflat de la cei trei sau patru negri pe jumătate morţi, părăsiţi în cală) și întregul echipaj, lăsându-ne să ne plângem de soarta noastră potrivnică. Cu toate astea, am pus stăpânire pe navă, așa cum era ea legată la ţărm și, în ciuda faptului că băștinașii ne ameninţau zi și noapte, ţinându-ne sub un permanent foc de pe înălţimile din jur și vădind semne că se pregătesc să năvălească la bord, am reușit să păstrăm totuși goeleta în mâinile noastre până când, din fericire, s-a arătat și nava mea care, cu câteva salve de mitralii, i-a împrăștiat din împrejurimi pe asediatorii noștri cât ai zice pește.

Trebuie să spun că, în eventualitatea că am fi fost atacaţi de ceilalţi cu intenţia de a urca la bord, le pregătisem o călduroasă primire dușmanilor noștri: căldări cu ulei încins amestecat cu var, ce avea să fii o turnat pe căpăţânile lor atunci când ar fi încercat să treacă peste copastie. Dar cum s-au ţinut la o distanţă respectabilă, n-am mai avut ocazia să încercăm pe ei doctoria noastră.

Nava capturată era un minunat bric de patru sute de tone, pe care am scos-o de pe patul de stânci unde fusese eșuată și chiar eu am fost însărcinat s-o duc la Rio de Janeiro. Și iată și cel mai ciudat episod din aventurile de care am avut parte cu acest prilej.

Dimineaţa devreme, după ce m-am despărţit de comandantul meu, chiar înainte de răsăritul soarelui, am nimerit din întâmplare peste o goeletă încărcată ochi cu sclavi, ce venea și ea tot dinspre Africa și se îndrepta exact spre același loc unde fusese bricul pe care pusesem mâna.

Fără urmă de ezitare, înainte ca surpriza și șocul abordajului să le lase timp măcar să se gândească la rezistenţă. Am pus stăpânire și pe această navă, am legat echipajul în lanţuri și am ridicat pavilionul englezesc.

La bord erau patru sute șaizeci de negri, și ce priveliște cumplită! Goeleta făcuse optzeci și cinci de zile pe mare și nu prea mai erau nici mâncare, nici apă la bord. Trei boli diferite se întinseseră pe navă — vărsatul de vânt, oftalmia și diareea, în formele cele mai grave — în timpul acestei traversade, printre nenorociţii și așa năpăstuiţi.

Când am deschis cala, am văzut o masă de mâini, picioare și trupuri claie peste

grămadă, iar multe dintre trupurile ale căror mădulare le vedeam aparţineau unora morţi sau pe moarte. Când am izbutit să punem oarecare rânduială printre bieţii oameni, am descoperit unsprezece cadavre în încărcătura aceea de carne vie. „Apă! Apă!” strigau cu toţii. Mulţi dintre africani, îndată ce se vedeau liberi, se aruncau în mare, în mare măsură din cauza stării de confuzie mintală în care se aflau, dar și pentru că li se spusese că, de vor fi prinși de către englezi, vor fi torturaţi și apoi mâncaţi. Cu ultima eventualitate erau măi obișnuiţi, dar le era o teamă cumplită de tortură.

Poate doamna Beecher Stowe[4] să ne înfăţișeze ceva mai groaznic? Și tot ce-am pomenit nu constituie decât o palidă descriere a ceea ce am văzut eu la bordul primei nave cu sclavi cu care am făcut cunoștinţă, și am fost atât de zdruncinat, încât de atunci am rămas foarte sceptic în privinţa foloaselor pe care blocada noastră a adus-o negrilor. Între mijloacele folosite pentru abolirea sclaviei.

Și în acest talmeș-balmeș de orori, cel mai ciudat era să vezi că la bord încă mai continuau să se nască niște copii.

Imediat ce am urcat pe navă, o biată fiinţă a dat naștere unui ţânc aproape chiar lângă mine și s-a aruncat apoi cu copil cu tot în mare. Cu mare greutate am reușit s-o salvăm, deși se opunea cu îndârjire să fie scoasă din apa ce aproape că i-a fost mormânt.

După acest noroc nemaipomenit, am trimis un echipaj la bordul noii mele capturi și am îngăduit echipajului navei de sclavi s-o șteargă frumușel cu barca goeletei, pentru că ticăloșii aceștia nelegiuiţi m-ar fi stânjenit destul de mult; apoi mi-am reluat călătoria și am ajuns cu bine în portul Rio cu cele două nave pe care le capturasem.

Aici i-am încredinţat pe africani autorităţilor engleze, care aveau o navă spaţioasă, încăpătoare, specială pentru primirea negrilor proaspăt eliberaţi.

Trebuie probabil să spunem câteva cuvinte și despre ce se întâmpla mai departe cu acești negri eliberaţi astfel.

Mai întâi și mai întâi făceau o baie, li se dădeau haine și hrană, după care erau trimiși într-o colonie engleză, ca de exemplu spre Demerara[5], unde urmau să slujească șapte ani făcând ucenicie — treabă care, recunosc, aducea foarte mult cu sclavia —, după care erau liberi pentru totdeauna. Mi-e teamă că de obicei îşi foloseau libertatea într-un fel ciudat, devenind o pacoste socială. Dar erau liberi, și asta-i ungea la inimă pe filantropi.

---

[4] Harriet Beecher Stowe, scriitoare americană (1811—1896), partizană ferventă a abolirii sclaviei, autoare a celebrei cărți Coliba unchiului Tom.

[5] Demerara — fluviu în Guyana Britanică și provincie de-a lungul acestui fluviu, cu capitala la Georgetown.

Capitolul VI

VÂNĂTOAREA NAVELOR DE SCLAVI
(continuare)

Și acum să ne reîntoarcem la experienţele mele. Mândru ca un vânător ageamiu care a doborât și el primul cerb din viaţa lui, m-am întors plin de zel la nava mea de bază.

pe care am găsit-o patrulând încă, tot în apropierea zonei în care o lăsasem. Niște informaţii secrete pe care le obţinusem la Rio m-au îmboldit să-l rog pe căpitan să mă trimită în misiune cu un echipaj similar cu cel pe care-l

avusesem în patrularea precedentă — dar de data asta și cu capse la noi — și să-mi dea voie să-mi stabilesc sec torul la vreo cincizeci de mile mai în josul coastei. Cererea mi-a fost aprobată și dus am fost. De data asta, în loc să-mi caut adăpost în spatele unei insule cu mâna mea de oameni, ne-am ascuns după un promontoriu al continentului, de unde, dacă mă urcam pe stânci, puteam mătura tot orizontul cu ocheanul, așa încât nu-mi putea scăpa nicio corabie care s-ar fi apropiat de ţărm, încă de pe când se afla la mare distanţă.

Din întâmplare, în imediata mea apropiere era o întinsă plantaţie de cafea, și am văzut că cei ce lucrau acolo ne onorau cu niște priviri cât se poate de încruntate ori de câte ori ne întâlneau. Asta m-a făcut să cred (și nu eram departe de adevăr) că negrierul pe care-l așteptam noi acum aducea noi recruţi pe lângă ceata numeroasă de sclavi folosiţi pe numita plantaţie. La două sau trei zile de la sosirea noastră acolo, am descoperit o pânză departe, foarte departe în zare, evident fiind vorba de o corabie ce avea drept ţintă golful din imediata apropiere a locului ales de mine ca loc de pândă. Bătea un vânt înșelător și slab, ca de obicei dimineaţa la această latitudine, unde de obicei după-amiaza bate o briză puternică dinspre mare.

Așa că nu ne mai grăbeam și am început să mă preumblu pe ţărm cu pușca mea cu două ţevi în mână, mai aruncând din când în când câte o privire spre larg. Deodată am zărit la nicio sută de iarzi de mine un individ care ducea în lesă doi câini enormi. Zăvozii erau dintr-o rasă bine cunoscută printre stăpânii de sclavi, pentru că făceau parte dintre cei dresaţi să ia urma negrilor fugiţi de pe plantaţii.

Bănuiesc că proveneau din Cuba, pentru că li se spune de fapt copoi de Cuba.

Fără să bănuiesc nimic, mi-am continuat plimbarea întorcându-mă cu spatele la individul cu câinii. Câteva mi nu te mai târziu am tresărit când am auzit în spatele meu un zgomot, ca și cum cineva s-ar fi repezit spre mine.

Răsucindu-mă iute, am văzut spre groaza mea pe cei doi zăvozi uriași gonind drept spre mine. Ca fulgerul mi-am luat poziţie de apărare, și când au ajuns la nici cinci iarzi distanţă, cu gurile larg căscate și ochii injectaţi de sânge, am apăsat pe trăgaci. Prima capsă a dat rateu, dar cea de-a doua ţeava a luat foc, din fericire, împroșcându-i creierii celui mai apropiat câine, întreaga încărcătură intrându-i

printre fălci, găurindu-i cerul gurii și ieșindu-i prin ţeastă. Priveliștea păru să o descumpănească pe cealaltă fiară, care-și domoli goana și, șovăind o secundă înainte de a încerca să se repeadă la mine, primi un glonte în coastă, tras de unul dintre marinarii mei care, spre norocul meu. Băgase de seamă ce se petrecea și-mi sărise în ajutor. Fără să mai întârziem nicio clipă să vedem ce s-a întâmplat cu individul care pusese la cale șmecheria asta criminală, mi-am adunat oamenii, am pus bărcile la apă și ne-am îndreptat spre larg.

La vremea asta se pornise și vântul și am putut băga de seamă că nava pe care o urmăream, deși se afla încă la o distanţă considerabilă de ţărm, îşi orienta velele pentru a primi briza de larg îndreptându-se drept spre locul unde eram eu ascuns. Prietenii de pe mal ai celor din navă făceau semnale după semnale, focuri aprinse — nu de mare folos în timpul zilei —, flamuri ridicate etc., dar fără niciun folos, pentru că nava părea să nu ia în seamă activitatea tovarășilor de la uscat. Și cei de pe corabie veneau drept la ţărm, încântaţi, îmi imaginam eu, că în fine încheiau călătoria și nu întâlniseră nicio navă de patrulare, iar bărcile noastre nu-i stârneau nicio bănuială. (Trebuie să arăt că oamenii mei și bărcile erau în așa fel mascate încât să semene cu obișnuitele ambarcaţii de pescuit ce băteau coastele în partea locului.)

Am ajuns aproape alături de corabie când oamenii de pe punte au catadicsit să ne bage în seamă, iar când ne-au văzut; fiind luaţi prin surprindere, au pus cârma banda, luatele velele li s-au. Mascat, școndrii mai subţiri din arboradă au plesnit, stârnind o totală zăpăceală la bord, zăpăceală sporită și de faptul că, în vederea unei neîntârziate debarcări, două, sau chiar trei sute de sclavi fuseseră scoși din cală și înghesuiţi pe punte. Profitând de situaţie, am capturat nava fără să tragem măcar un singur foc.

De fapt lotul s-a petrecut, cum spun marinarii, cât ai zice pește, omul de la timonă a fost înlocuit de unul din echipajul meu, oamenii navei au fost legaţi fedeleș și expediaţi în cală ca să guste și ei din grozăvia aceea, velele orientate în așa fel încât să ne îndreptăm spre larg în loc de ţărm. Căpitanul, ce arăta a om cumsecade, plângea ca un copil. Zicea: „Dacă v-aș fi văzut cu cinci minute mai devreme, n-aţi fi pus voi mâna pe mine. Acum sunt ruinat”.

L-am consolat cum m-am priceput și eu și l-am tratat omenește, pentru că arăta a fi pe jumătate gentleman, chiar dacă nu ajunsese să fie unul pe de-a-ntregul. Pe navă am găsit șase sute de sclavi, bărbaţi, femei și copii, care erau într-o stare ceva mai bună decât cei de pe ultima mea captură, pentru că făcuseră o călătorie scurtă și avuseseră provizii din belșug. Dar și așa erau într-un hal care-ţi stârnea sila. Conjunctivita făcuse ravagii printre bietele fiinţe. În numeroase cazuri bolnavii erau orbi de-a binelea. M-a picnit și pe mine boala asta și vreme de câteva zile n-am văzut nici la un iard distanţă.

Curând după ce mi-am predat captura la Rio în mâinile unui camarad aspirant, ni s-a alăturat o altă navă militară de patrulare, trimisă să ne ajute în misiunea noastră.

Comandantul acesteia era mai mare în grad decât comandantul meu, așa că în

mod firesc se ocupă el de organizarea unei alte expediţii cu bărcile, plasând la comanda ei pe unul dintre ofiţerii săi. Mi s-a îngăduit și mie să pornesc cu această expediţie, luând cu mine vechile bărci şi echipajul de mai înainte, dar cu ordinul de a mă pune sub comanda locotenentului A.C., ofiţerul ales de comandantul mai mare în grad.

Așa că am plecat cu cinci bărci, aprovizionate cum trebuie și pregătite pentru o patrulare de douăzeci de zile. Locotenentul însărcinat cu această misiune a socotit că nu e înţelept să tragem la ţărm, pentru că se știa că locuitorii nutreau sentimente deloc prietenești faţă de noi, majoritatea fiind proprietari de sclavi sau interesaţi în prosperitatea comerţului cu sclavi, așa că am fost nevoiţi s-a rămânem în bărci. Grea viaţă să fii nevoit să dormi pe băncile tari ale bărcii! Dar mai aveam cu noi niște balsam de Gilead[6] — speranţa, care să ne mai ţină în viaţă și să ne ridice moralul. Și aruncam priviri pline de jind către ţărmul pe care, în ciuda unor fiare de câini, aș fi preferat să-mi întind oasele zdrobite. Au trecut vreo zece sau douăsprezece zile de când patrulam cu fereală încoace și-n colo, fără să facem nimic, doar veghind cu străşnicie, și aproape ajunsesem la disperare când, într-o bună dimineaţă, am văzut un bric mare, negrier bineînţeles. Îndreptându-se spre ţărm, împins de o briză puternică. Bărcile noastre erau vopsite ca oricare alte bărci de pescuit, marinarii noștri îmbrăcaţi ca niște pescari de rând, ca de obicei și, prefăcându-ne că ne vedem de treburile noastre, ne-am apropiat încet, încet de nava cu sclavi. Dădusem ordine stricte să nu se întreprindă nimic în afară de ceea ce făcea și superiorul meu.

Apoi am fost martorul unui act de vitejie cum n-am mai pomenit în cei patruzeci de ani de serviciu activ de care am avut parte de atunci încoace. Locotenentul A.C., care se afla în cuterul din fruntea flotilei noastre, o barcă cu doisprezece vâslași, s-a îndreptat spre corabia care înainta și exact când a ajuns sub prova ei, am văzut un om sărind sprinten drept la bord.

Barca de pe care ţâșnise omul cu pricina a făcut e încercare nereușită de a se lipsi de corabia ce înainta cu vreo șase mile la oră, pentru ea apoi să rămână în urmă. De pe navă am auzit răsunând un foc de pistol, corăbiei a venit deodată în vânt, toate velele s-au mascat, și vasul s-a oprit îndată — manevră pe care marinarii o cunosc bine. Nu știam exact ce se întâmplase, dar ne-am opintit în rame ca nebunii să ajungem la corabia cu sclavi. Cum bricul se oprise, nu era o treabă chiar atât de dificilă. Ne-am repezit pe punte și, după ce echipajul negrierului a opus o oarecare rezistenţă. în cursul căreia doi sau trei oameni, între care și eu, au fost răniţi, am capturat nava. Și iată-l și pe locotenentul meu stând calm la cârmă, de fapt o eche lungă din lemn. El fusese cel care sărise de unul singur la bord, îl împușcase pe omul de la cârmă, pusese echea banda cu piciorul, în vreme ce cu

---

[6] Gilead — regiune muntoasă în Palestina ; ..balsam de Gilead“ are sensul de ultima speranță rămasă muritorilor.

celălalt pistol în mână ameninţase să-l împuște pe cel dintâi care ar fi îndrăznit să se atingă de el.

Cred că reușise prin curajul și stăpânirea sa de sine să bage spaima în echipajul lipsit de disciplină al navei, panică sporită și de faptul că noi ne apropiam cu rapiditate. Ceea ce m-a mirat a fost faptul că nimeni la bord nu s-a gândit să-l împuște înainte de a avea el timp să ajungă la cârmă, eventualitate în care n-am mai fi pus noi mâna niciodată pe corabie, ţinând seama cu ce viteză despica ea valurile. Locotenentul meu făcuse un minunat act de curaj, pentru care în zilele noastre ar fi primit Crucea Victoria, cea mai modestă recompensă cu care putea fi răsplătit un ofiţer atât de curajos. Sărmanul de el, singura răsplată, în afară de admiraţia nemărginită a celor ce l-au văzut atunci, a fost o criză nenorocită de vărsat de vânt, boală luată de la acele arătări — nu există alt termen pentru halul în care se aflau negrii de la bordul navei de sclavi — care i-a cam schimonosit obrazul unuia dintre cei mai chipeși oameni pe care i-am văzut vreodată. Acum e amiral, de atunci are la activ numeroase fapte de vitejie, dar niciuna nu întrece isprava din acea memorabilă dimineaţă.

Am zis că am fost unul dintre cei răniţi cu acel prilej. Ceea ce întreprinsese prietenul meu A.C. a umbrit însă cu totul meritele mele, de care nici nu mai trebuie să amintim atunci când vorbim de contribuţia mea în acea confruntare. Dar pentru că de fapt relatez momente din viaţa mea, n-am să omit să arăt cum m-am căpătuit cu acea rană. După cum spuneam, am dat năvală să sărim în ajutorul curajosului nostru comandant care se afla singur la bordul corăbiei. Cititorul și-a putut da seama că trebuia să trecem la abordaj și să ne luptăm cu inamicul faţă-n faţă. Când am sărit pe punte, am zărit doar albul ochilor unui negru uriaș întors spre mine; învârtea deasupra capului un baltag imens și nu știu cum am avut presimţirea că mie îmi era destinat, fiindcă îndată ce am apucat copastia, jap, a pornit și toporul spre mine și arma aia bestială mi-a venit peste dosul mâinii. Am căzut în mare, dar am fost pescuit de marinarii nici și am izbutit să urc din nou la bord. De n-ar fi fost cu noi și un tânăr infirmier, chirurg priceput, care mi-a bandajat mâna cu mare dichis, probabil că n-aș mai fi putut folosi mâna aceea niciodată, dar mi-a rămas numai cicatricea până în ziua de azi.

Capitolul VII

DRAGOSTE ȘI MOARTE

Odată am fost trimis de la Rio la Demerara, colonie engleză de pe coasta Braziliei, cu un transport de negri eliberaţi. Atunci am avut prilejul să studiez caracterul acestor oameni ţinuţi într-un stadiu de primitivitate. Când am ajuns la Demerara, i-am predat noilor lor stăpâni, unde aveau să ucenicească vreme de șapte ani și, din câte am înţeles, în această perioadă aveau să fie trataţi ca orice sclav, în toate privinţele.

Pe vremea când am fost eu acolo (și bănuiesc că s-a schimbat prea puţin de atunci încoace), Demerara era una dintre cele mai nenorocite văgăuni de pe lumea asta. Ridicată pe o fâșie joasă de pământ nisipos la gura unui fluviu, părea a fi cel mai fierbinte loc de pe pământ. Ţânţarii erau cu zecile de mii de milioane, iar băștinașii nu aveau altceva de făcut decât să cultive trestie de zahăr și să asude din greu. La Demerara erau încartiruite două regimente de elită, care trebuiau să îndure cumplita monotonie de a nu face chiar nimic, drept care oamenii s-au învăţat să trăiască destul de comod; în consecinţă, mulţi dintre ei au ajuns pradă frigurilor galbene și au răposat.

În ce mă privește, am găsit cu cale să-mi petrec vremea într-un chip cam smintit, îndrăgostindu-mă nebunește, după cum credeam eu, de fiica guvernatorului. Trebuie să le spun cititorilor mei că guvernatorul era mare grangure, cavaler, general etc., iar fiica lui părea o fată cât se poate de frumușică după care umbla toată garnizoana, așa încât a fost socotită drept o mare jignire obrăznicia mea de a pretinde ca eu, un biet sublocotenent, să fiu în amor cu regina frumuseţii, dacă nu cumva și singura frumuseţe din partea locului.

Totuși îndrăzneala mi-a slujit și curând am ajuns să trec pe planul întâi în inima domnișoarei. Și am început să ne plimbăm amândoi călare, să-mi petrec serile în bal conul guvernatorului alături de ea. Să-i trimit flori în fiecare dimineaţă, și tot așa, până când toţi au ajuns să vorbească numai despre treaba asta, drept care numeroșii ei admiratori au simţit nevoia să ia măsuri pentru a-mi stăvili nebuneasca ascensiune. Numai că s-a acţionat într-un mod cam neașteptat (și premeditat, după cum am descoperit eu apoi). Într-una din seri jucam whist, unul dintre oponenţii mei fiind favoritul, pe moment în eclipsă, al domnișoarei. Mi se părea foarte absent și o vreme lucrurile s-au desfășurat mulţumitor, până când, la o banală problemă care s-a ridicat privind regulile jocului, tânărul m-a insultat cât se poate de grosolan, fără nicio pricină, și și-a încheiat purtarea obraznică printr-un gest pe măsură, aruncându-mi cărţile în obraz. Era mai mult decât puteam eu să rabd, așa că l-am invitat până afară și a doua zi dimineaţă i-am plasat un glonte în gleznă, treabă care l-a cam împiedicat să mai danseze destul de multă vreme după aceea. Cum era cel mai mare dansator din colonie, accidentul a fost o pedeapsă destul de mare pentru el. Se pare că îşi asumase răspunderea să mă pună la punct și nu se așteptase nici pe departe la un final atât de ne plăcut pentru el.

Când m-am întors de la întâlnirea amintită, m-am trezit în faţă cu un adversar mult mai redutabil, în persoana guvernatorului, care pășea furios, în sus și în jos, prin veranda apartamentului meu. M-a întâmpinat cu un: „Ce naiba te-a apucat, tinere, să-i faci curte fetei mele? Ești doar un puștan!” Aveam douăzeci de ani și n-am gustat observaţia lui. „Ce situaţie ai?:

După ce bătrânul domn s-a mai domolit oleacă, i-am răspuns: „Domnule general, credeţi-mă că nici nu știu ce să vă răspund. Eu și fiica dumneavoastră suntem prieteni foarte buni, văgăuna asta e groaznic de plictisitoare, nu ai nimic de făcut și dacă ne mai jucăm și noi puţin de-a dragostea, nu văd ce rău facem !” Răspunsul meu a înveninat atmosfera și mai rău. Am crezut că bietul bătrân o să

facă un atac de cord. În cele din urmă a glăsuit: „Mâine pleacă vaporul curier către Anglia. Te duci cu el, îţi ordon să pleci!” I-am spus că procedez după cum socot eu de cuviinţă și că nu mă aflu sub comanda lui.

Generalul a ieșit proferând ameninţări. După plecarea lui m-am gândit cât se poate de serios la situaţia creată. Am calculat că venitul meu de 120 de lire pe an nu prea ajungea ca să întreţin și o nevastă, așa că am hotărât să renunţ la visul meu de dragoste. M-am dus să-i fac o vizită de adio iubitei mele, dar am descoperit că juna era sub cheie, așa că am șters-o și curând am uitat toată tărășenia.

La scurtă vreme am auzit că fiica guvernatorului s-a măritat cu individul pe care-l lăsasem cam şchiop pentru obrăznicia lui faţă de mine.

Cred că merită povestită și ultima mea aventură de pe vremea când ne ocupam de împiedicarea negoţului de sclavi. Conform legislaţiei internaţionale, se socotea că o navă ce se îndrepta spre Africa, dacă era aranjată într-un anumit fel care dovedea că era folosită în mârșavul scop al traficului de sclavi, putea fi capturată și condamnată în faţa unui tribunal comun, sau cu alte cuvinte devenea prada celui care o captura.

Pe când navigam în largul orașului Pernambuco, am interceptat o navă portugheză ce se îndrepta spre Africa, pregătită cum se cuvine pentru transportul de sclavi; comandantul meu a luat-o în primire și m-a însărcinat pe mine s-o duc până la Capul Bunei Speranţe, unde urma să fie vândută la licitaţie. Se obișnuia ca să fie trimis cu nava și comandantul ei de dinainte, în calitate de prizonier, pentru a putea fi interogat la proces. În cazul despre care vorbim, au fost trimiși și căpitanul ci, și trei dintre membrii echipajului. Pe de altă parte, eu și încă șase oameni formam echipajul de captură. Fostul căpitan ora un om deosebit de manierat, un gentleman, marinar adevărat și navigator de prima mână.

La început l-am tratat ca pe oricare alt prizonier, dar încetul cu încetul mi s-a băgat pe sub piele în așa măsură, încât după o vreme îl invitam să ia masa cu mine. În cele din urmă am devenit prieteni la cataramă și nici prin minte nu-mi trecea ce șarpe încălzeam eu la sân.

Câteva zile totul a mers cum nu se poate mai bine. Nici nu bănuiam ce se punea la cale. Stăteam împreună, făceam punctul navei împreună, jucam împreună cărţi, eram prieteni la toartă. Ceilalţi trei oameni, care ar fi trebuit socotiţi prizonieri, se bucurau de destul de multă libertate și, cum aveau și o provizie a lor de grog ascunsă bine undeva pe navă, după cum am descoperit mai târziu, din care tot scoteau câte puţin și-i îmbiau pe oamenii mei, curând au ajuns să fie atât de liberi încât să facă ce vor. Cu toate astea dădusem ordin ca cei trei să fie închiși noaptea în cală.

Cum aveam parte de o vreme cârn încinsă, dormeam pe punte într-un ungher căruia i se spunea cușetă, mai degrabă un fel de coteţ pentru câini, dacă ar trebui să-l.com par cu ceva, numai că gura de intrare și ieșire era ceva mai largă decât cea folosită de specia canină.

Totdeauna dormeam cu un pistol — la vremea aceea revolverele nu erau cunoscute încă — sub pernă. Și a fost un noroc obiceiul ăsta, după cum vor arăta

cele ce au urmat.

Băgasem oarecum de seamă — mai târziu mi-am amintit — că în ultima vreme căpitanul meu prizonier și oamenii lui cam vorbeau pe șoptite unul cu altul, dar eu, nefiind deloc bănuitor, n-am dat atenţie acestui lucru. Într-una din seri m-am retras în bârlogul meu ca de obicei, după ce toată seara am trăncănit în chipul cel mai plăcut cu prizonierul meu. Mă cam furase oarecum somnul, bănuiesc că de fapt dormeam, dar iepurește, pentru că aveam obiceiul să închid numai câte un ochi, când deodată am văzut, sau mai bine zis am simţit fulgerarea unui cuţit deasupra capului meu. Intrarea spre cușeta mea era foarte în gustă și cel ce intenţiona să făptuiască crima era cam stânjenit în mișcări și nu putea să-mi dea lovitura de graţie.

Din instinct am simţit imediat primejdia. Nu mi-a trebuit decât o secundă ca să smulg pistolul de sub pernă și doar încă una ca să-l slobod în trupul individului care încerca să mă înjunghie. Un geamăt și bufnitura unui corp pe punte mi-au deslușit apoi ce se întâmplase, am sărit din pat și l-am găsit pe fostul meu prieten, căpitanul, zăcând cu faţa în jos, mort de-a binelea. În vremea asta am auzit zarvă spre prova navei. Am ajuns acolo la timp ca să-l zăresc pe unul dintre prizonieri cum tocmai zbura peste bord, iar altul zăcând cât era de lung pe punte, în vreme ce citea zul meu timonier șef învârtea în mână o manivelă de cabestan cu care expediase în mare pe unul dintre asaltatori și-l trimisese la podea pe celălalt. Și acum cineva s-ar putea întreba ce făcea omul meu de la timonă?! Asta-i altă poveste. A jurat că n-a auzit și n-a văzut nimic. Dar socotind tocmai acest răspuns drept o dovadă suficientă a vinovăţiei sale, l-am pus în lanţuri. Curând individul a mărturisit totul. Se pare că se organizase o conspiraţie în rândul prizonierilor ca să pună mâna din nou pe navă, omul de la timonă fusese mituit ca să lase liberi pe doi dintre prizonieri, eu promisiunea să primească o răsplată imensă dacă vor izbuti să-și redobândească bricul.

Singura condiţie pe care a pus-o a fost aceea ca el să nu ia parte la nicio acţiune criminală împotriva tovarăşilor lui. Totul părea cât se poate de uşor, pe punte aflându-se doar timonierul șef și cel de la timonă, eu fiind băgat în culcușul meu; numai că providenţa a vrut cu totul altfel.

L-am înmormântat pe căpitan în mare fără multă ceremonie; cel care a zburat peste bord bănuiesc că s-a înecat — nici n-am încercat de altfel să-l pescuiesc; cel doborât pe punte a fost pus în lanţuri, și tot restul voiajului lucrurile au mers strună. Numai că îndată ce am ajuns la Capul Bunei Speranţe fără căpitan, avocaţii năimiţi să apere drepturile proprietarilor navei au avut să mă scoată vinovat pentru uciderea căpitanului și am fost la un fir de păr să fiu trimis la închisoare sub acuzaţia de crimă.

În paginile de dinainte m-am străduit să dau o idee de felul în care se desfășurau lucrurile pe vremuri, când nu existau șalupe cu aburi și când, să mi se ierte ce spun, marinarii erau în toate privinţele… marinari!

Aș putea să mai amintesc nenumărate alte păţanii asemănătoare celor deja relatate, dar nu am de gând să-mi plictisesc cititorii, sau să par în ochii lor un om

preocupat nu mai de sine. Misiunile noastre de pe atunci le-aș compara numai cu cele ale escadrei de blocadă din timpul războiului civil din America, fiindcă, dacă vreodată oamenii au fost nevoiţi să dovedească o curajoasă putere de îndurare și o totală uitare de sine, aceștia au fost amărâţii care trebuiau să ţină la respect, sau să încerce s-o facă, pe spărgătorii de blocadă, chiar dacă nu erau traficanţi de sclavi, împiedicându-i s-a ia legătura cu ţărmurile bântuite de furtună ale Floridei și Carolinei de Sud. Dar oamenii aceia sunt. Prea modești de felul lor ca să ne povestească prin ce-au trecut. Probabil că peste patruzeci de ani de acum încolo o să facă și ei ca mine acum, și o să amintească păţanii care, cu siguranţă, vor pune în umbră tot ce-am întreprins cu sau echipajul navei melc vreodată.

Nu vreau să fiu greșit înţeles în privinţa observaţiilor pe care le-am făcut cu privire la negri. N-am să îndrăznesc niciodată să-mi dau cu părerea asupra posibilităţilor acestor semeni foarte interesanţi. Afirm numai, și asta pe baza propriei mele experienţe, că negrii s-au dovedit mai capabili în America, fie în sud sau în nord, decât în ţara lor de baștină.

Capitolul VIII

IAHTUL REGINEI

De la Capul Bunei Speranţe m-am întors în Anglia. Cum am ajuns, am fost numit pe iahtul reginei, drept răsplată pentru ceea ce înălţimile lor de la Amiralitate au fost destul de îndurătoare să socotească a fi o scrie de servicii active și pline de zel întru stăvilirea negoţului cu sclavi.

Pe acele vremuri era o înaltă distincţie să fii numit pe iahtul Maiestăţii sale. Chiar și acum regina îşi alege ofiţerii numai dintre cei care s-au afirmat în ceea ce se numește misiune”. O astfel de numire, în afară de onoarea de a fi în apropierea Maiestăţii sale, totdeauna îţi oferă o promovare rapidă.

La vremea despre care scriu, reginei îi plăceau foarte mult călătoriile cu iahtul propriu pe când făcea vizite potentaţilor străini. Pe atunci Maiestatea sa avea numai cinci ani de căsătorie, și era înconjurată de o întreagă familie care se înmulţea în jurul ei, iar iubitul ei soţ, prinţul consort, se afla mereu în preajmă, participând la toate distracţiile ei. Așa încât noi, ofiţerii de pe iahtul regal, aveam parte de o muncă excepţională, eram toţi una oriunde ne duceam, și ne socoteam niște aleși. Între alte călătorii, îmi amintesc că am dus iahtul regal pe Rin în sus, pentru ca Maiestatea sa să-i facă o vizită regelui Prusiei la Stolzenfels. Apoi am călătorit până la Château d’Eu, unde Maiestatea sa a fost primită de regele Louis Philippe și regina Amelia. N-am să uit niciodată bunătatea plină de respect pe care ne-o arătau Maiestatea sa și prinţul Albert tuturor celor de la bordul iahtului regal. Iar prinţul

consort îi trata pe ofiţeri mai degrabă ca pe niște companioni decât ca pe niște subordonaţi, totdeauna gata să stea cu noi la o havană și la facialele de rigoare în astfel de prilejuri.

Și, fiindcă veni vorba de fumat, nu pot să nu amintesc un mărunt incident care a avut loc la bordul iahtului *Victoria și Albert,* pe care, eu cel puţin, n-am să-l uit niciodată. Maiestatea sa nu tolera fumatul, și numai prin bună voinţa prinţului consort ni se îngăduia să ne mai bucurăm și noi inima cu câte un trabuc, dar numai în grajd. Grajdul era de fapt o despărţitură destul de mică, pregătită pentru două frumoase vaci din rasa Alderney, ţinute special pentru a furniza lapte și unt la masa regală.

Maiestatea sa ţinea foarte mult la aceste animale și obișnuia să le facă zilnic câte o vizită, iar micului prinţ îi plăcea să fie ridicat ca să le privească prin geam, care erei destul de larg pentru ca vacile favorite să poată scoate capul afară. Într-o seară ne delectam ca de obicei cu câte un trabuc, când am zărit deodată o cutie cu vopsea albastră pe puntea unde era grajdul, având, culmea ghinionului, și o pensulă în ea N-aş putea spune ce m-a îmboldit, dar am luat parcă într-adins pensula și am vopsit boturile și coarnele celor două animale în albastru deschis. Și după ce-am făcut cu trebușoara asta, nici nu m-am mai gândit la ea.

Dar a doua zi Maiestatea sa… ei bine, socot că nu e cazul să mai zic nimic în privinţa asta. Eu, inculpatul, am fost denunţat și a trebuit să mă feresc din calea sa o zi sau două. Apoi, prinţul consort, atât de cumsecade, s-a dovedit un prieten adevărat și m-a scos din situaţia asta neplăcută.

Pe iahtul reginei am petrecut doi dintre cei mai fericiţi ani din viaţa mea, după care am fost avansat la gra dul de locotenent și numit pe O navă în Mediterana, unde, vreme de alţi câţiva ani, am avut parte de traiul obișnuit și monoton al unui ofiţer de marină în timpul unei pe noade de neștirbită pace.

Totuși, pe vremea când eram locotenent în Mediterana, am avut șansa de a lua parte la unul dintre. Cele mai interesante incidente politice ale veacului, și anume fuga papei Pius al IX-lea din Roma… Nava mea staţiona la Civita Vecchia, portul maritim al Romei, în parte pentru protecţia intereselor britanice în zonă, adică a persoanelor, și proprietăţilor supușilor britanici, în Parte pentru a participa, fără prea multă tragere de inimă, la conflictele politicii religioase, rol de atâtea ori umilitor pentru Anglia.

Aveam acreditat acolo un emisar, un personaj ciudat, care reprezenta Anglia la curtea papei Pius al IX-lea. Misiunea acestui domn era să vegheze și să informeze ce se întâmplă, fără să întreprindă nimic. Iar Anglia îşi făcea o idee, asupra politicii pe care trebuia s-o urmeze în privinţa papei tocmai prin mijlocirea lui. Voiam, și nu voiam să ne amestecăm… Dar problema echilibrului puterii în Italia era prea importantă pentru a fi nesocotită, și era imposibil să desparţi politica de religie aici. Iar la vremea despre care scriu, lucrurile se îndreptau evident spre criză.

Papa, care cu puţin timp înainte fusese socotit marele apărător al libertăţii, era privit acum drept adversarul ei.

În numele ei lupta, într-un chip cam ciudat, Garibalcli, sau cel puţin așa

pretindea el. Cu o mină de oameni, voluntari entuziaști, se îndreptase spre porţile Romei și se așezase apoi acolo ca un cuceritor, transformându-l de fapt pe papă în prizonier la Vatican. În vremea asta, Franţa interveni în sprijinul papei și-l trimise pe generalul Oudinot cu o mică armată să-l îndepărteze pe Garibaldi. Relaţiile diplomatice ambigue ale Angliei cereau să se încerce orice mijloace pentru a intra în dialog cu papa și eu am avut de mai multe ori onoarea de a fi mesagerul ales nu numai pentru a purta discuţii cu Sanctitatea sa, dar și a mijloci între Garibaldi și comandantul francez.

Prima dată am fost trimis la Roma cu un mesaj al lordului Palmerston pentru a fi remis, așa glăsuia ordinul, direct în mâna papei. Îndată ce am sosit la Roma, m-am dus sfoară la Quirinal și am cerut să fiu primit de cardinalul Antonelli. Când l-am informat asupra misiunii mele, el mi-a spus imediat: „Poţi să-mi înmânezi mie mesajul, fiindcă nu te aștepta să te primească Sanctitatea sa”. „Nu domnule, eu îi voi înmâna mesajul Sanctităţii sale, sau mă întorc cu el înapoi nepredat !. Și niciun fel de insistenţe sau ameninţări nu mi-au putut clinti hotărârea. Văzându-mi încăpăţânarea, în cele din urmă cardinalul m-a luat cu el într-o încăpere unde se afla papa. Sanctitatea sa părea să fie pradă unei adânci neliniști, dar s-a arătat cât se poate de blând și politicos. Mi-a întins mâna să i-o sărut și m-a felicitat pentru fermitatea mea în îndeplinirea ordinelor privitoare la înmânarea mesajului. Mai târziu am înţeles că acest mesaj a avut o influenţă foarte mare asupra importantei hotărâri luate de Plus al IX-lea puţin timp după aceea.

În zilele următoare, am dus de mai multe ori mesaje între generalul Garibaldi și generalul Oudinot. Cel dintâi, dând dovadă de mult curaj, a ocupat o importantă poziţie în incinta Romei, și nu era treabă chiar ușoară să fie scos de acolo. Îmi făcusem de acum un obicei să gonesc călare între tabăra generalului Oudinot şi cartierul general al lui Garibaldi. Purtând pe braţ o eșarfă roșie, semn că nu face ce-am parte dintre beligeranţi. Dar eșarfa aceea, nu-mi era de prea mare ajutor, căci în mod regulat s-a tras asupra mea mai tot timpul în vreme ce traversam spaţiul dintre tabăra franceză și cartierul general al lui Garibaldi din Roma.

Eram încântat de îndrăzneala cu care Garibaldi rezista armatei franceze. Bănuiesc că voia să tergiverseze cât mai mult lucrurile pentru a-i da prilej papei să facă, așa cum era sfătuit în mod greșit, pasul de a părăsi Roma. Nu pot să relatez ce s-a petrecut la Roma și felul în care a izbutit papa să scape de acolo. Știu doar atât, că într-o bună dimineaţă, o modestă caleașcă a sosit de la Roma la Civita Vecchia, transportând un personaj impozant înfășurat într-o mantie largă de surugiu britanic și un alt individ într-o ţinută cu totul obișnuită. S-au îndreptat spre locul de îmbarcare și au urcat îndată la bord fără zarvă, dar nu pe o navă militară britanică, așa cum era de așteptat, ci pe una a marinei de război franceze, care stătea la ancoră cu aburul sub presiune. Nava a părăsit portul aproape nebăgată în seamă și doar câteva ceasuri mai târziu am auzit și noi că Sanctitatea sa, papa Pius al IX-lea, era modesta persoană care se urcase la bord sub ochii noștri și evadase teafăr și nevătămat spre Gaëta.

Capitolul IX

ÎN MAREA BALTICA

În 1854 a izbucnit războiul, denumit în mod obișnuit războiul Crimeii, și am fost numit prim locotenent pe nava Maiestăţii sale cu misiune în Marea Baltică. N-am să uit niciodată emoţia pe care am trăit-o cu toţii când, după atâţia ani de inactivitate, am fost chemaţi să apărăm onoarea patriei. Din nefericire pentru bătrâna Anglie, flota din Baltica a fost pusă sub comanda lordului C.N… „bătrânul Charley luptătorul, cum i se spunea, deși curând aveam să ne dăm seama că nu prea mai dăinuia mare chef de luptă în sufletul lui. Pe drept cuvânt. Cei care-l priveau cu oarecare îngăduinţă puteau aminti cuvintele vechiului cântec:

“Gloanţele și guta
Tăvălitu-l-au atât de tare.
Că nu mai e bun pentru mare.”

Niciodată n-a pornit de la Spithead[7], cu velele ridicate sau sub presiunea aburului, o flotă mai arătoasă decât cea trimisă în misiune pe Baltica în 1854. Semnalul transmis de la bordul navei comandantului — „Flăcăi, războiul s-a pornit, ascuţiţi-vă săbiile de abordaj, că v-a sosit ziua!” – a stârnit un fior de bucurie în piepturile noastre. Am înaintat pe Baltica, pe măsură ce ne îngăduia topirea gheţii, cam până în raza tunurilor din Kronstadt[8], unde am așteptat să se topească complet gheaţa și am pornit spre ţărm în vederea atacului, după cum socoteam noi.

Nava pe care mă aflam ou era un vapor și călca mai puţină apă decât navele de linie, așa că noi eram în frunte.

Nu se poate imagina o priveliște mai măreaţă clocit aceea a douăzeci de minunate nave de linie, informaţie pe două șiruri, înaintând drept spre ameninţătoarele baterii ale Kronstadtului. Când ne-am apropiat de baterii, s-a tras un singur foc de tun și proiectilul a căzut lângă nava pe care eram care, așa cum am spus, mergea în cap pentru a mă sura adâncimea. Spre uimirea și sila noastră, de pe nava amiral s-a transmis spre flotă semnalul „Stop și îndată după aceea cel de ancorare.

Nu e de competenţa mea să explic motivul acestei manevre. Doar atât pot să declar, că părerea generală a unor oameni într-adevăr pricepuţi a fost că, de înaintam mai departe, am fi putut cuceri și distruge Kronstadtul. Și când colo, ce s-

---

[7] Spithead — radă la extremitatea vestică a golfului englez Solent, între insula Wight și Portsmouth, una dintre cele mai mari baze navale ale Marii Britanii.

[8] Kronstadt — insulă și bază navală rusească în Golful Finlandei, la Marea Baltică, la circa 30 km de Petersburg (azi Leningrad)

a întreprins? S-au trimis emisari în Anglia pentru a pregăti nave speciale care să fie gata în vara următoare, când se va da atacul asupra Kronstadtului.

Am mai stat câteva zile la ancoră în largul acelui port, când jumătate din flotă a fost expediată către Insulele Åaland[9] unde trebuia atacat un neînsemnat port nu mit Bomarsund, dar nu de către flotele engleză și franceză, care erau capabile să dea o lovitură de moarte oriunde, ci de către o armată de uscat adusă din Franţa. Când sosi și armata aceea, sărmanul fort, atacat dinspre mare de flotă și de pe uscat de către armată, trase și el câteva salve și se predă. În timpul acestui atac am avut misiunea de comandant în exerciţiul funcţiunii al navei Maiestăţii sale și am fost distins în ordinele de front.

Pentru cucerirea fortului Bomarsund, s-au făcut numeroase înaintări în grad, dar bănuiesc că, așa cum s-a întâmplat de obicei, gura mea slobodă a fost de vină că mi-am exprimat prea direct părerile, așa că eu am rămas pe dinafară. N-am să uit niciodată răspunsul bătrânului Charley când m-am dus și am solicitat să fiu avansat. Mi-a răspuns: „Nu veni să mi te plângi, sir. Ești o personalitate, nu vreau să am de-a face cu dumneata”.

Îndată după cucerirea fortului Bomarsund, amiralul a trimis o mică escadră de nave sub comanda căpitanului S. să facă o recunoaştere în zona portului rusesc Abo[10]. Din ea făcea parte și nava pe care o comandam eu. Am pornit la drum cu ordinele sigilate, ele urmând a fi deschise abia la sosirea în zonă sau în apropiere. Când am cercetat portul inamic, am văzut că fuseseră făcute toate pregătirile ca să avem parte de o călduroasă primire. S-a ţinut îndată un consiliu de război la bordul navei comandantului celui mai mare în rang, și la acest consiliu s-au deschis și ordinele noastre sigilate, când, spre nemulţumirea noastră, am descoperit că acele ordine ne spuneau să nu ne angajăm în luptă, ci doar să întreprindem recunoaşterea. Grea umilinţă! Dincolo de bara portului Abo se strânseseră canonierele rusești, care trăgeau asupra noastră din răsputeri. Forturile de pe înălţimi, chiar așa cum erau înzestrate pe moment cu niște piese de artilerie de câmp neînsemnate, începuseră și ele să tragă în raza navelor noastre, dar, cum noi nu trebuia să angajăm nicio luptă, ci doar să facem o recunoaştere, am tras câteva salve înfuriate și ne-am retras.

Nici până în ziua de azi n-am reușit să pricep ce fel de politică a determinat purtarea nehotărâtă, nebărbătească a comandantului nostru. O părere despre ideile lui eu privire la război se poate forma după următoarea întâmplare la care am fost martor. Într-o dimineaţă, din Anglia ne-a sosit poșta. De pe nava amiral s-a

---

[9] Insulele Aaland — arhipelag findandez care separă Marea Baltică de Golful Botnic, pe una din insule aflându-se și fortăreața Bomarsund.

[10] Abo — vechea denumire suedeză a localității finlandeze Turku, pe coasta Marii Baltice, capitala provinciei Turku Pori.

semnalizat ca toţi ofiţerii comandanţi să se prezinte la bord. Când am sosit, ni s-a spus să n-o așezăm la masă și să servim micul dejun. Comandantul nostru îşi deschidea tocmai atunci scrisorile, și deodată aruncă pe masă către S., un mesaj, spunându-i: Omule, ce-ai face tu dacă ai primi o scrisoare ca asta?

După ce o citi, S. răspunse: „Dacă aș primi o astfel de scrisoare, aș ataca Revel sau Sveaborg[11] chiar de-ar fi să pierd jumătate din flotă". N-am să uit niciodată replica comandantului nostru: „N-am eu vina aia să întreprind una ca asta, și să fiu al naibii dacă C. ar fi în stare". Mai sunt încă mulţi în viaţă care ar putea depune mărturie asupra exactităţii acestei afirmaţii.

Nu mai pomenesc nimic despre ispràvile flotei engleze în Baltica în cursul acelui an. Dacă vreodată s-a manifestat pe faţa un aer de revoltă deschisă, și nu din partea echipajelor. Ci din cea a multor căpitani, oameni ajunși la cele mai înalte ranguri în meseria lor, aceasta s-a întâmplat în timpul expediţiei în Baltica din 1854, și nu e de mirare. Numeroase fapte de mare curaj au fost întreprinse de nave singulare, însă flota nu a făcut nimic, în afară de ajutorul dat la cucerirea fortului Bomarsund. M-am întors în Anglia scârbit și descurajat. În anul următor a fost schimbat comandantul șef al expediţiei. Eu am fost numit chiar pe nava noului comandant și din nou ne-am îndreptat spre Baltica, luând cu noi toate cele necesare pentru bombarda rea forturilor și atacarea coastei inamicului.

Îndată ce topirea gheţurilor ne-a îngăduit să ne apropiem, am și sosit la Kronstadt pentru a descoperi că rușii nu dormiseră în cursul lunilor de iarnă, în timpul absenţei noastre, căci luaseră toate măsurile pentru a ne împiedica apropierea de ţintă, astfel încât s-a socotit că un atac nu e deloc nimerit — și de data asta opiniile au coincis. Așa că ne-am retras spre Sveaborg, care a fost bombardat de flota combinată cu — îndrăznesc să spun — foarte mare succes și cred că dacă am fi dispus de o forţă care să debarce, am fi putut pune stăpânire pe acea mare și importantă fortăreaţă.

În timpul acestei operaţii, la bordul navelor aruncătoare de mine pe care am avut marea șansă să le comand am avut foarte puţine pierderi, doar vreo cincizeci și opt de oameni *hors de combat*[12].

Cu acest prilej am fost avansat la gradul de căpitan de rangul II și m-am întors în Anglia. În cele din urmă s-a încheiat pacea între Rusia și Anglia, dar înainte de asta am fost numit pe o navă din Mediterana, care făcea parte din flota din largul coastelor Sevastopolului. Din nefericire, am ajuns prea târziu ca să mai iau parte la misiuni mai importante.

În vreme ce aveam comanda unei nave în Mediterana, eram sub ordinele

---

[11] Sveaborg — vechea denumire suedeză a fortăreței finlandeze Soumenlinna, ridicată pe un grup de șapte insule la intrarea în portul Helsinki.

[12] Hors de combat — scos din luptă (în franceză în original).

directe ale lui sir W.M., care se bucura de reputaţia de a fi cel mai iscusit om din marina noastră.

Aș îndrăzni însă să spun că această părere era mult exagerată, deși, fără îndoială, era un ofiţer priceput. Socotea că trebuie să conducă cu o mână de fier și să nu încurajeze pe nimeni lăudând purtarea plină de zel și iniţiativă. Obișnuia să spună: „Sunt pus aici ca să le caut mod în papură ofiţerilor din subordinea mea, nu să-i laud”.

Așa că entuziasmul multora s-a cam răcit, știind că, indiferent cât de mult ar merita o apreciere din Partea comandantului lor, nu vor avea parte de niciun fel de încurajare.

Nu pot să nu povestesc o întâmplare deosebit de amuzantă ce s-a petrecut pe când eram comandant al navei F. Trebuie să amintesc că nu eram nici pe departe un favorit al comandantului șef, pentru că ne deosebeam cât se poate de mult în ce privește principiile disciplinei.

Cu toate astea, într-o bună zi, am fost cu totul mirat când mi s-a dat ordin să mă pregătesc pentru o inspecţie oficială pe nava mea, și nu venea nimeni altul decât sir W. M. în persoană. Trebuie să spun că una dintre năzbâtiile șefului meu era ideea că navele de felul celei pe care o comandam. şi anume un aruncător de mine de prima clasă, puteau fi scoase de pe uscat, dacă eșuau, cu ajutorul unor butoaie pentru apă care trebuiau legate în jurul lor. Așa că s-a dat dispoziţie ca toate navele de această categorie să-și umple punţile cu butoaie de apă înghesuite cum da domnul. Am procedat și eu ca atare, în conformitate cu ordinele, dar pentru că nu aveam nicio încredere în felul în care voia să le folosească comandantul șef, le-am întrebuinţat, după cum se va vedea, în cu totul alt scop.

Ziua de inspecţie a navei mele n-a fost, bineînţeles, una dintre cele mai norocoase. Ca să facă safteaua, o maimuţică obraznică, aparţinând echipajului, se distra alergând de colo-colo peste plasele de lângă pasarela pe care trebuia să urce înaltul personaj și, văzând ceva care i s-a părut ne obișnuit, s-a repezit chiar când comandantul șef a pășit pe punte, s-a aplecat și i-a smuls parcă înadins chipiul de pe cap, l-a aruncat drept în mare și apoi a zbughit-o în arboradă, ţipând încântată de isprava făcută. Chipiul a fost recu perat de îndată, șters, frumos și așezat la locul lui. Amiralul, cu o figură severă din principiu, după acest incident arăta și mai sever decât de obicei, abia de m-a băgat în seamă, înclinându-se scurt, apoi a început să inspecteze ofiţerii și echipajul. După ce-a isprăvit inspecţia, a pornit să cerceteze puntea. Am băgat de seamă cu plăcere că și-a schimbat oarecum expresia când a văzut cu câtă grijă erau așezate iubitele lui butoaie, vopsite și legate cum trebuie de parapetul navei. Mi-a spus aproape binevoitor: „Căpitane Hobart. Mă bucur să văd că acorzi atâta atenţie ordinelor mele”. A început să mă bată gândul că-l judecasem greșit. Dar. Vai. Degeaba atâta încântare și satisfacţie pe capul meu! În vreme ce amiralul cerceta îndeaproape iubitele lui butoaie, la un moment dat și-a apropiat faţa de gura unuia dintre ele și. Spre groaza mea, un cocker mic și drăguţ și-a scos capul de-acolo și l-a lins pe nas pe înaltul personaj.

N-am să uit niciodată expresia de pe faţa amiralului. S-a învineţit de furie, s-a îndreptat băţ, a dat ordin ca echipajul bărcii lui să treacă la posturi și a coborât fără să mai adreseze o vorbă cuiva.

Această nenorocită întâmplare a avut loc pentru că, negăsind niciun folos să îmbulzesc cioveiele acelea pe punte, le-am transformat în coteţ de câine. Amiralul ura câinii, ura orice fel de distracţie și, după cele întâmplate, bănuiesc că mă ura și pe mine. Ei, bine, nici eu nu mă omoram cu dragostea faţă de el, și nici nu l-am mai văzut după aceea.

Chiar a doua zi am primit ordin să mă îndrept spre coasta Siriei. Exact ce doream și eu, adică să fiu cât mai de parte din calea comandantului meu șef și să mă bucur și eu de o vânătoare pe cinste.

Capitolul X

SPĂRGĂTORI DE BLOCADĂ

După ce am fost avansat la gradul de căpitan de rangul întâi, m-am trezit scos din circulaţie — asta de fapt era realitatea — pe timp de patru ani, așteptând să-mi vină rândul la comanda unei nave corespunzătoare. Era conform regulamentului marinei militare, așa că nu exista nicio portiţă de scăpare. Ce urma să fac? Am discutat cu mai mulţi prieteni care se aflau în aceeași situaţie și nu aveau de gând să zacă fără nicio treabă atâta amar de vreme, așa că am început să ne căutăm o ocupaţie, ceva de făcut. Rezultatul a fost că am pornit să ne gândim dacă putem pune la cale vreun plan pentru a sparge blocada despre care se vorbea atât de mult, impusă statelor din sud, aflate în plină revoltă împotriva guvernului de la Washington. Patru dintre noi, toţi tineri căpitani de rangul întâi, ne-am hotărât să încercăm, dar cum ar fi fost socotit nedemn ca niște adevăraţi ofiţeri de marină să se apuce de o astfel de ispravă, ne-am împrumutat doar mintea, dacă nu și trupul unor *alter ego,* cărora le-am inspirat comportamentul, chiar dacă nu i-am stăpânit personal. Pe omul meu am să-l numesc Roberts și păţaniile lui am să le povestesc, scriind în numele lui. Mai sunt unii care insistă să creadă că acest căpitan Roberts sunt chiar eu. Dar mai trebuie să și dovedească dumnealor că acest eretic, cine o fi fost, sunt eu. Și iată povestea lui.

În timpul războiului civil din America, guvernul executiv și-a asumat sarcina de a institui blocada pe mai bine de 3.000 de mile de coastă și, deși nimic nu era prea mult pentru energia și hotărârea ofiţerilor marinei devotaţi acestei misiuni, rezultatele erau destul de nesatisfăcătoare căci, atâta vreme cât nu erau cucerite și luate în definitivă stăpânire forturile de la intrarea în marile porturi, precum Charleston, Mobile și Wilminglon, nimic nu putea opri spargerea blocadei.

Am toată încrederea că prietenii noștri americani nu-i vor condamna chiar atât

de aspru pe cei angajaţi în spargerea blocadei deoarece, dacă, la rândul lor, ar fi fost spectatori și nu s-ar fi aflat printre principalii actori în drama dureroasă care s-a jucat — și spun asta cu cel mai mare respect și cea mai mare admiraţie faţă de curajul și energia lor — atunci chiar ei ar fi fost cei care ar fi preluat iniţiativa de a sparge blocada. Nu trebuie să uităm că în situaţia asta emoţia luptei nu avea ce căuta: ori fugeai, ori erai prins între salvele crucișătoarelor americane, și orice rezistenţă în faţa lor îţi atrăgea acuzaţia de piraterie, în vreme ce, dacă erai capturat fără a opune nicio opoziţie, se lăsa doar cu confiscarea încărcăturii și a navei.

Nava pe care o comandam — *Afurisitul* — am adus-o din Anglia, și era unul dintre cele mai minunate vapoare cu două elice pe care le-au închipuit vreodată șantierele D. Cu cele patru sute de tone capacitate de încărcare, două sute cincizeci de cai putere, o sută optzeci de picioare lungime și douăzeci și două lăţime la cuplul maestru, plus calităţile sale nautice, viteză etc, era o navă micuţă, dar dintre cele mai strașnice care au plutit vreodată pe mare.

Echipajul era format din căpitan, trei ofiţeri, trei mașiniști și douăzeci și opt de oameni, inclusiv fochiștii, adică zece marinari și optsprezece fochiști. Toţi erau englezi și, cum salariile erau mari, și oamenii au fost pe alese. Ca să spunem drept, navele de război din Indiile de Vest se străduiau foarte mult să-și împiedice oamenii să dezerteze, într-atât de mare era tentaţia oferită de navele care spărgeau blocada.

Am să încep prin a explica cum am pregătit noi nava pentru ca să-și împlinească misiunea. Mai întâi i-am redus greementul la numai două catarge ușoare și scurte, fără niciun fel de braţe de-a latul lor, silueta lor zveltă fiind întreruptă doar de un mic cuib de cioară pe arborele trinchet, folosit ca loc de observaţie. Coca ieșea cu vreo opt picioare din apă și am vopsit-o în gri închis ca s-o facem cât mai greu vizibilă noaptea, bărcile erau coborâte la nivelul parapetului navei, iar la bord luasem numai cărbune care scoate puţin fum (antracit). Cum coșul era dintre cele denumite telescopice, putea fi coborât până la nivelul punţii. Pentru ca să se facă cât mai puţin zgomot, aburul era refulat sub apă. În fapt, s-a recurs la orice șmecherie pentru a înlesni navei să scape de vigilenţa crucișătoarelor americane, risipite în mare număr de-a lungul întregii coaste, din Bermude [13] până la Wilmington.

la vremea aceea cel mai căutat port de către cei ce spărgeau blocada. Și dacă tot vorbim de măsurile de precauţie luate, trebuie să amintesc că printre păsările aduse la bord pentru mâncare nu trebuia să existe niciun cocoș, de teama a nu trăda mișcările navei ce spărgea blocada. Pare ridicol, dar era o măsură foarte importantă.

Din Bermude până la Wilmington — portul către care ne îndreptam noi — sunt

---

[13] Arhipelagul Bermudelor — grup de insule în Oceanul Atlantic, la circa 1 000 km de Florida, descoperit de spaniolul Juan Bermudez în 1515.

șapte sute douăzeci de mile. Am pornit seara. În primele douăzeci și patru de ore nu s-a ivit nimic care să ne pună în alertă, dar a doua zi în zori, la nicio jumătate de milă drept înaintea noastră, iată un ditamai crucișător american, care, înainte de a apuca noi să întoarcem, s-a îndreptat sfoară spre noi și a început să tragă salve repezi, dar cam la nimereală, proiectilele trecând fie mult deasupra noastră, fie departe de noi.

Conform ordinelor de a avea presiune maximă de abur la ivirea zorilor, eram din fericire pregătiţi de fugă. Un noroc și mai mare l-am avut cu o furtună puternică, cu vânt și rafale de ploaie, care ne-a ajutat enorm, deoarece ne aflam exact în partea din vânt a inamicului nostru. Cum nu aveam nici greutate prea mare, curând am lăsat crucișătorul în urmă. Nava americană a continuat totuși să ne urmărească aiurea, navigând cu un unghi faţă de noi, pentru a putea trage cu tunurile din prova, și pierzând teren la fiecare salvă. La ora opt eram în afara razei sale de tragere, fără să fi fost atinși măcar o dată, iar pe la amiază nici nu se mai zărea nava de urmărire, ci doar fumul ei.

Din fericire, urmărirea nu ne-a îndepărtat prea mult de la drumul nostru, pentru că se ridica problema gravă a consumului de cărbune în timpul unei astfel de curse, mai ales când cazanele erau ţinute sub presiune mai-mai să explodeze, deoarece în porturile confederate nu exista cărbune, se folosea numai lemn, care nu era bun pentru focarele noastre.

De acum ne aflam în ape foarte periculoase și la fiecare ceas, din punctul de observaţie din vârful catargului, se semnala câte un vapor, iar noi trebuia să ne fâţâim în toate direcţiile pentru a le evita, uneori fiind nevoiţi să ne oprim pentru a-l lăsa pe câte unul să treacă prin faţa noastră, alteori întorcându-ne cu totul din drum și luând-o înapoi.

Dar am avut noroc, n-am fost zăriţi și nici urmăriţi. A venit și noaptea și speram ca până la ziuă să parcurgem o distanţă bună fără să fim hăituiţi. Și totul a decurs liniștit până pe la unu noaptea, când deodată, spre groaza noastră, ne-am trezit cu un vapor chiar în coastă, aproape. Până în ziua de azi a rămas o taină cum de s-a furișat până acolo fără să băgăm deloc de seamă. Cu toate astea, crucișătorul era acolo, și nici n-am apucat să-l vedem ca lumea când o voce de stentor a urlat la noi: „Puneţi în pană, voi de pe navă, sau vă trimit la fund!” Părea că distracţia s-a încheiat, dar, înainte de a le preda nava, voiam să mai încerc o șmecherie. Așa că am răspuns: „Da, da, domnule, am oprit!” Crucișătorul se afla la vreo optzeci de iarzi de noi. Am auzit dându-se ordine pentru a echipa bărcile de gardă, am văzut cum acestea au fost coborâte la apă, le-am văzut apropiindu-se și am auzit oamenii din echipajele lor râzând încântaţi de perspectiva capturii. Vâslașii de la prova lor ne-au atins nava cu cângile de abordare, când am spus în șoaptă pe tubul ce dădea în camera mașinilor: „Cu toată viteza înainte și am ţâșnit în beznă.

Nu știu ce s-a mai întâmplat în urmă, poate căpitanul navei de război a crezut că bărcile lui luaseră nava mea în stăpânire și din cauza asta n-a încercat să ne împiedice să fugim, sau s-a oprit pentru a-și ridica la bord bărcile, deoarece se porniseră niște valuri parșive. Nu știu, dar cineva din cei ce citesc aceste rânduri s-

ar putea să știe. Nu mai adaug decât atât: nu s-a tras niciun foc și, în mai puţin de un minut, crucișătorul s-a topit în beznă. A fost un noroc chior.

A doua zi, toată vremea n-am făcut decât să ne ferim când într-o parte, când în alta, evitând, pe cât puteam, crucişătoarele, dar înaintând încet spre ţinta noastră. În cursul zilei am făcut observaţii exacte asupra poziţiei noastre și măsurătorile de adâncime le-au confirmat, așa că la apusul soarelui eram la șaizeci de mile est de intrarea gurii fluviului ce trecea pe lângă Wilmington, în largul căreia patrula o puternică formaţie de nave de blocadă.

Escadra americană de blocadă, care îndeplinea misiunea aproape imposibilă de a împiedica orice trafic pe trei mii de mile de coastă, era formată din aproape o sută de nave de diferite tipuri și mărimi, nave militare propriu-zise, nave care forţaseră blocada și fuseseră capturate, pacheboturi care nu mai erau folosite și o sumedenie de alte nave băgate pe gâtul guvernului. Acestora li se cerea doar viteză și suficientă forţă să poată lua la bord un tun cu bătaie lungă, în vreme ce navele confederate erau puţine la număr și risipite departe una de alta. În mod obișnuit, aceste nave aveau comandanţi și ofiţeri de prima mină, însă echipajele lăsau de dorit. Formaţia de nave din largul localităţii Wilmington era compusă din treizeci de nave și stătea dispusă în semilună, cu faţa spre râul Cape Clear, mijlocul formaţiei fiind amplasat doar cu puţin dincolo de raza de bătaie a tunurilor grele, instalate în fortul Fisher, în vreme ce vârfurile semilunii se apropiau treptat de mai de fiecare parte, iar linia, sau mai bine zis curba acestor nave, se întindea pe vreo zece mile.

De obicei, cei ce forţau blocada încercau să se insinueze între nava din capătul liniei și ţărm; coasta având apă puţin adâncă, primejdioasă, fără niciun fel de reper ca lumea, doar ici și colo câte un copac mai răsărit decât ceilalţi, navele de patrulare se aţineau la distanţă destul de mare de mai, ceea ce îngăduia manevra navelor ce încercau să spargă blocada. Nava respectivă se strecura încet de-a lungul ţărmului și, când socotea că s-a apropiat suficient de intrarea râului, aprindea o lumină în bordul dinspre mal, la care, drept răspuns, se arăta foarte aproape de plajă o lumină destul de greu de zărit și o alta departe, în interior.

Iar când cele două lumini se așezau în linie, era semn că acolo se afla intrarea; nava punea capul drept.pe ele și apoi ancora la baza fortului Fisher, sub protecţia tunurilor confederate. Mai multe nave au fost pierdute în vreme ce navigau cu fereală în apropierea acestui ţărm periculos decât cele capturate de crucișătoarele de patrulare. O dată am văzut trei arzând în același timp, pentru că, îndată ce o navă se punea pe uscat, i se dădea foc pentru a-i împiedica pe cei ce blocau navigaţia să le recupereze când se făcea ziuă.

Dar după ce a fost descoperit sistemul folosit pentru evitarea navelor de patrulare, s-a pus capăt traficului printr-o metodă foarte ingenioasă, cu ajutorul căreia au fost capturate mai multe nave, așa că joaca asta s-a încheiat. Eu nu pot decât să-mi imaginez cam cum s-a procedat, și bănuiesc că așa a fost: la capătul liniei navelor de blocadă era instalată una dintre ele la o ancoră de tracţiune lăsată mai în larg, iar nava trasă atât de aproape de ţărm, încât nu rămânea decât prea

puţin spaţiu pentru contrabandiști. Căpitanul navei în culpă, punându-și nădejdea în viteza ei și sperând că nu a fost zărit, ţâșnea prin acest spaţiu îngust și îndată ce trecea de crucișător se credea scăpat. Sărmanul! Scăpase doar pe moment, intrând într-o capcană din care nu mai avea ieșire decât dacă o lua drept spre ţărm sau se preda. Îndată ce depășea locul respectiv, se și înălţa spre cer o rachetă de la bordul navei de patrulare ce observase intrusul, pentru ca apoi aceasta să se tragă și mai mult spre ţărm ca să-l împiedice să fugă pe acolo pe unde intrase, iar celelalte nave strângeau cap cana, după un plan ticluit dinainte, încât capturarea sau distrugerea intrusului era sigură.

Unii căpitani îşi luau inima în dinţi și se îndreptau spre ţărm, punând nava pe uscat, și de cele mai multe ori reuşeau să-i dea foc, numai că bărcile de pe crucișătoare erau adesea destul de iuţi și nu le îngăduiau manevra asta, iar cei care încercau să-și distrugă navele aveau parte de un tratament cât se poate de barbar, și asta în mod inutil. În plus, oamenii care încercau să scape sărind peste bord îndată ce nava se punea pe uscat erau adesea urmăriţi cu salve de mitralii și proiectile, procedeu ce mie mi se pare nejustificat. Dar trebuie să ţinem în mare măsură cont și de marinarii de pe navele militare, care, după nenumărate nopţi grele de veghe încordată, cu nava în permanentă alertă, văd că tocmai prada atât de mult meritată le scapă din mână, nava urmărită fiind pusă pe uscat și incendiată, chiar când îşi închipuie mai mult că o au în mână. În câteva rânduri s-au mulţumit să remorcheze coca goală a câte unei nave metalice în largul coastei, alegându-se doar cu atât, pentru că încărcătura fusese distrusă de foc.

Dar eu am rămas cu mica mea navă la vreo șaizeci de mile distanţă de intrarea pe gura râului, după cum am spus. Eram hotărât să încerc o nouă posibilitate de a sparge blocada escadrei de patrulare, deoarece constatasem că procedeul obișnuit nu mai era posibil, sau cel puţin părea nerecomandabil. Am amintit că ne stabilisem cu exactitate poziţia prin observaţii astronomice și măsurători de adâncime, și ne-am socotit să pătrundem chiar printre navele de patrulare, încercându-ne norocul. După ce s-a lăsat întunericul, am pornit în viteză, cu toată presiunea. La orizont era cam pâclă, dar cerul arăta senin deasupra, și aveam valuri și vânt exact cât ne trebuiau ca să mascheze zgomotul și așa destul de redus al mașinii și elicelor. Nu se mai zărea nicio lumină, nici măcar focul pipelor nu era îngăduit; catargele au fost coborâte pe punte; și dacă a existat vreodată o navă invizibilă, atunci a noastră, *Afurisitul, era* în noaptea cu pricina.

Am înaintat pe lângă siluetele câtorva crucișătoare, unele neplăcut de aproape, dar am trecut totuși de ele.

Totul părea să meargă strună când, deodată, am văzut prin ochean chiar înaintea mea conturul unui vapor lung, cu bordul liber foarte mic, ce stătea la ancoră chiar în prova noastră, atât de aproape încât era imposibil să trecem ori pe la dreapta, ori pe la stânga lui fără să fim văzuţi. Comanda scurtă către camera mașinii — unde veghea mecanicul șef — de a pune una dintre elice înapoi a fost îndeplinită cu aceeași promptitudine și mica navă s-a răsucit ca un titirez. Dacă n-aș fi fost chiar eu martor, n-aș fi crezut că o navă poate gira atât de iute și, cu toate

că pentru subiectul nostru observaţia nu are prea mare importanţă, nu pot să nu subliniez puterea minunată a elicelor Symond atunci când e vorba să ajute o navă să gireze. Cu acest prilej, elicele astea i-au salvat proprietarului o avere de cincizeci de mii de lire. Cred că cei de pe crucișător nici nu ne-au mirosit, iar faptul că am putut să întoarcem pe o distanţă atât de scurtă a fost deosebit de important, încât nu cred să fi pierdut nici măcar cinci iarzi în direcţia cea bună.

După ce ne-am întors, ne-am oprit să cercetăm împrejuri mile; vedeam mai departe conturul neclar al crucișătorului abia mișcându-se, împins probabil numai de vânt și dispărând în beznă, lăsându-ne astfel nouă drum liber, și am profitat pe dată de situaţie. Se făcuse de acum ora unu noaptea, sonda și înălţimea unei stele prietenoase ne arătau că ne apropiem repede de ţărm. Era însă atât de întuneric, încât ni se părea că nu vom mai nimeri în vecii vecilor intrarea pe râu, așa că niciunul dintre noi nu se simţea prea la largul lui. Dar înaintam încet mai departe și curând am dibuit o licărire palidă drept în faţă. Am mai slobozit puţin abur și ne-am apropiat cu băgare de seamă.

Înaintând, am reușit să zărim silueta unei nave stând la ancoră, cu prova în vânt, și ne-am dat cu presupusul că asta trebuia să fie nava comandantului grupării navale, despre care ni se spusese că staţionează de obicei la vreo două mile și jumătate de gura râului, și care era obligată să păstreze niște lumini de poziţie pentru crucișătoarele care se mișcau continuu la stânga și la dreapta ei. Curând după aceea, trucul acesta care consta în căutarea și folosirea luminii navei amintite drept reper pentru pătrunderea pe râu a fost descoperit, nava în cauză a fost mutată în alt loc în fiecare noapte și, în consecinţă, numeroase ambarcaţii care forţau blocada au dat de belea.

Noi, în schimb, eram acum foarte siguri de poziţia noastră și am pornit înainte cu toată viteza, reușind să distingem limpede linia navelor de blocadă la stânga și la dreapta celei care își păstrase luminile de poziţie, toate, în afară de aceasta din urmă, fiind în permanentă mișcare. Băgând de seamă o deschidere printre nava aflată la ancoră și una din stânga ei, am ţâșnit pe acolo și, mulţumită camuflajului nostru și vitezei, am răzbit printre ele fără să fim văzuţi și am parcurs cea mai mare parte a distanţei care ne despărţea de ţărm. În apropierea malului era un curent puternic ce își schimba mereu direcţia și, cum nu exista nicio lumină sau un reper să ne arate drumul, era foarte dificil să găsim intrarea destul de îngustă pe râu.

Dinspre partea crucișătoarelor eram acum la adăpost, pentru că acestea numai rareori se aventurau mai mult în apropierea ţărmului și a bateriilor fortului. Pilotul nostru, care tot drumul tremurase de frică la gândul închisorilor americane, începu să se dezmeticească și, după ce privi în jur cu atenţie, ne spuse că zărește, dincolo de dunga prelungă a surfului, o ridicătură de nisip denumită „Movila", reper ce indica intrarea pe gura râului.

Această veste bună ne-a dat suficient curaj ca să aprindem și noi o lumină în bordul dinspre mal al navei, la care, drept răspuns, s-au aprins îndată două lumini pe ţărm la mică distanţă una de alta, astfel situate încât atunci când se așezau pe aceeași linie, sau, cum spun mari nani, se făceau una, însemna că nava se afla în

canalul ce dădea în gura râului. Am executat și manevra asta fără să beneficiem de intervenţia crucișătoarelor, i-am dat bătaie înainte și am ancorat teferi și nevătămaţi sub bateriile fortului Fisher.

Fiind noi acum în deplină siguranţă, am aprins pe dată luminile, s-au servit mâncare și băutură *ad libitum*[14], ne-am felicitat unii pe alţii pentru reușită, și ne-am lăsat în voia sentimentelor de bucurie și bună dispoziţie firești după trei nopţi și trei zile de cumplită tensiune. Când s-a crăpat de ziuă, am numărat douăzeci și cinci de nave de blocadă în faţa gurii râului, cât de aproape îşi puteau permite să stea, iar de acolo de unde ne aflam acum, ce minunată priveliște ne ofereau! Se vedea limpede că între ele era o neobișnuită agitaţie pentru că navele mai mici goneau cât puteau. Îndreptându-se către ţărmul din partea de nord, iar bărci cu tunuri la prova mișunau de la o navă la alta. Pe măsură ce se lumina de ziuă, motivul acestei zarve începu să se lămurească. Exact dincolo de bătaia tunurilor grele ale fortului Fisher, în partea de nord a intrării pe râu, se zărea, urcat pe uscat, un minunat vas cu zbaturi ce încercase să treacă prin blocadă și eșuase în timpul nopţii pentru a nu fi capturat. Echipajul scăpase cu bine la ţărm și un nor negru de fum arăta că nava fusese incendiată și nu avea nevoie decât de puţin vânt ca focul să izbucnească așa cum trebuie. Navele de patrulare se pare că nu băgaseră de seamă ce lovitură dăduseră până se crăpase de ziuă, când descoperiseră zăcând pe uscat vasul pe care socotiseră că îl scăpaseră, fie intrând pe râu, fie fugind în larg.

Acum nu mai stăteau să piardă vremea, se pregăteau în mare grabă să pună mâna pe el, dacă mai era posibil.

În vremea asta, doi dintre membrii navei eșuate au reușit să urce din nou la bord, să-i pună foc în vreo duzină de locuri, așa încât curând totul a fost distrus, iar coca ei încinsă la roșu făcu abordarea imposibilă.

Bărcile înarmate se retraseră la distanţă de siguranţă, tunurile ușoare ale fortului Fisher se întoarseră și ele înapoi. Epava amintitei nave a zăcut acolo luni de zile pe ţărm, devenind un reper câte se poate de bun pentru cei ce forţau blocada.

După ce am fost martorii acestui tulburător incident, am primit la bord echipajul navei eșuate și, luând cu noi un pilot, am pornit pe râul Cape Clear către Wilmington.

Cu greu am să-mi șterg vreodată din amintire emoţia din seara când am legat mica noastră navă la cheul de la Wilmington, ca și felicitările primite, șampania și cocteilurile în care ne-am răsfăţat, nerăbdarea cu care am împărtășit și am cerut vești, nenumăratele întrebări pe care le-am pus — cum ar fi: Cât durează descărcatul?

Încărcătura noastră de bumbac e pregătită? Câte baloturi putem lua la bord? Cum s-au descurcat alţii care au forţat blocada? etc. — ca și vizitele unor sudiști

---

[14] Ad libitum — după pofta inimii (în latină în original).

flămânzi și însetaţi, de toate neamurile și rangurile, dintre care mulţi nu mai puseseră alcool în gură de luni de zile, cărora li s-a pus la dispoziţie, după poftă, tot ce-au dorit, de ambele părţi schimbându-se tot felul de urări. Toate acestea, la care contribuiau acum și plăcutul sentiment al siguranţei, departe de teama capturării, ca și perspectiva minunată a unei nopţi de odihnă fără griji într-un pat ca lumea, ne-au creat o nespusă stare de încântare. Dacă pe unii ne-a mai încercat câte o durere de cap dimineaţa, asta a fost floare la ureche. Cocteilurile oferite de gazde, cu șampanie amăruie și gheaţă, ne-au dres pe toţi, iar după micul dejun am luat-o alene spre cheiurile râului, unde zăceau munţi întregi de bumbac și baloturi de tutun, și ne-am pierdut în zarva plăcută a locului unde se descărcau și se încărcau mărfuri și se făcea negoţ.

Capitolul XI

AVENTURI

Fără să par a fi un individ minat numai de imbolduri egoiste, cred că aci mi pot să fac o mică digresiune de la relatarea principală și să povestesc cum m-am descurcat cu cu afacerile mele particulare de care m-am ocupat personal. Fiindcă nu mai e nevoie, cred, să subliniez că atunci când te îndeletnicești cu forţarea unei blocade, trebuie să ai grijă mai întâi de tine, altfel toată truda e în zadar.

Înainte de a pleca din Anglia, m-am întâlnit cu o doamnă dintr-un stat sudist care, la întrebarea mea referitoare la articolul cel mai căutat de către compatrioţii ei în statele beligerante, mi-a răspuns laconic: „Domnule, bineînţeles că numai corsaje. Așa că m-am decis să cumpăr un lot din articolele de care a pomenit și, când am sosit la Glasgow, portul din care am plecat prima dată, m-am dus la un centru comercial unde păreau să se afle de toate câte se găsesc pe lumea asta, lăsându-l cu gura căscată pe vânzătorul din spatele tejghelei când i-am cerut o mie de corsaje. O comandă atât de neobișnuită l-a făcut să ţâşnească ca din pușcă la mai marele lui. Cu care am încheiat târgul la un șiling și un penny de fiecare bucată, urmând ca marfa să fie livrată a doua zi. În același timp am cumpărat cinci sute de cutii cu pastile Cockles și o mare cantitate de periuţe de dinţi. Ei. şi iată-mă acum în Wilmington cu toate aceste avuţii în mină. Corsetele erau în bună stare, dar pilulele acelea cumplite reușiseră să spargă cutiile și să se împrăștie prin mată cabina mea. Cu obișnuita gentileţe a sexului pe care-l reprezentam, am căutat să le mulţumesc întâi pe doamne. Femeile pe care am reușit să le zăresc prin preajmă «erau toate cam tuciurii, și atât de puţină nevoie păreau să aibă de haine, încât am socotit că am fost indus în eroare de recomandarea prietenei mele cu privire la cel mai căutat articol prin partea locului. După ce-am mai așteptat eu o vreme și am văzut că nu vine nimeni să se intereseze de mărfurile mele, tocmai mă gândeam să atârn într-o parte a navei o scândură mare pe care să așez articolele de damă,

drept momeală o cutie cu pilule, sprijinită la rândul ei de periuţele de dinţi, când la bord se arătă un individ care m-a întrebat dacă doresc să vând ceva. L-am înșfăcat cu tot entuziasmul, l-am dus în bârlogul meu, l-am făcut să radă trei pahare de brandy unul după altul pe nerăsuflate, după care ne-am apucat să ne tocmim.

N-am să-l mai chinui pe cititor povestindu-i felul. În care ne-am tocmit. E destul să spun că omul a cumpărat toate corsajele la enorma sumă de doisprezece șilingi bu câtă, îngăduindu-mi un câştig de unsprezece ori mai mare[15]. Când l-am întrebat unde puteau fi văzute minunatele fiinţe care poartă acele articole pe care le-a cumpărat, mi-a răspuns că toate doamnele se refugiaseră în interiorul ţării. Sper că mărfurile mele le-au folosit, pentru că nu păreau să fie doar de ornament.

Deși eram ameţit de succesul meu, n-am uitat nici de pilulele Cockles și i-am sugerat cu blindate prietenului meu, care acum era și el mai entuziast, să continuăm afacerile. Spre sila mea, individul mi-a declarat pe șleau că n-a auzit în viaţa lui de sărăciile alea de pilule Cockles.

L-am implorat cu căldură să ia și el vreo șase bucăţi, asigurându-l că dacă va încerca măcar o dată efectul lor întăritor, nu va înceta niciodată să le recomande mai departe. Dar ignorantul cu care aveam de-a face nu părea să priceapă una ca asta pentru că îndată ce și-a dat pe gât paharul și și-a închis buzunarul, a și coborât pe ţărm. Nici nu m-am gândit să ei amintesc de periuţele de dinţi, fiindcă nu te poţi aștepta de la un om care n-a auzit în viaţa lui de pilule Cockles să știe o iotă despre luxul de a avea o periuţă de dinţi?! Așa că m-am așezat binișor și am început să-mi socotesc în liniște câştigul de pe urma cor sajelor. Și tocmai eram adânc scufundat în această ocupaţie când am simţit o mână pe umăr. Când am întors capul, l-am văzut pe prietenul meu negustorul, care, după ce mi-a înecat încălţările în zeama de tutun pe care o tot scuipa, a glăsuit*: „Ascultă, căpitane, n-ai de vânzare cumva și niște șuruburi de coșciug, hmmm?” întrebarea lui m-a cam descumpănit, dar mi-a explicat că în statele din sud nu prea au posibilitatea de a confecţiona acest articol atât de necesar și n-au cum păstra morţii în coșciugele lor fără ele, mai ales când trebuie să-i trimită la distanţe foarte mari pentru înmormântare. Pentru că nu știam, din fericire, mare lucru despre articolul de care avea el nevoie, ne-am înţeles să comand din Anglia o cantitate suficientă, iar el la rândul lui. A promis un profit enorm la livrare.

Nu pot să nu pomenesc cât de chinuitoare era în statele din sud lipsa oricărui articol produs de fabrică. Statele din sud au fost întotdeauna furnizoare de materii prime ale Uniunii și s-au bazat pe statele din nord și pe Europa pentru produsele finite. Iar acum, când se găseau izolate de restul lumii atât spre mare, cât și pe uscat, materiile prime nu prea le mai foloseau la mare lucru. Și numai și atât a reușit, mai mult decât ar putea cineva să-și închipuie, să șubrezească hotărârea sudiștilor de a mai lupta cu ar doare pentru ceea ce ei socoteau a fi dreptul lor —

---

[15] În sistemul monetar britanic o liră are 20 de șilingi, iar un șiling 12 pence.

și e vorba de o luptă ale cărei grozăvii nu le poate înţelege nici baremi pe jumătate unul care n-a fost martor ocular. Dacă această cauză a războiului a fost dreaptă, dacă secesiunea armată a fost justificată sau nu, e o problemă de opinie.

Dar e de netăgăduit că toţi cei angrenaţi în acest război au luptat și au îndurat rigorile lui într-un mod demn de o cauză dreaptă și justificată, și mulţi au fost convinși până la capăt că așa stau lucrurile. Oameni ca Lee, Stonewall Jackson și alţii nu s-ar fi alăturat niciodată unei cauze care să contravină convingerilor lor. Dar nu e cazul acum ca un spărgător de blocadă să înceapă să predice ce e moral sau nu. Așa că să ne întoarcem la povestea mea.

S-ar putea ca cititorii mei să dorească să știe care a fost rezultatul afacerilor mele cu pilulele Cockles și periuţele de dinţi. În legătură cu cele dintâi, îmi pare rău că trebuie să o spun, dar toate strădaniile mele de a-i convinge pe prietenii mei din sud să încerce miraculoasele puteri ale remediului n-au avut niciun succes, așa că m-am hotărât să le iau înapoi cu mine la Nassau[16] (dacă voi putea ajunge acolo), socotind că în acel loc aș găsi o piaţă de desfacere unde toată lumea suferea de bilă, din cauza consumului exagerat de mâncare și băuturi de pe urma averilor adunate prin forţarea blocadei. Și acolo am și găsit un farmacist întreprinzător, care în schimbul lor mi-a dat două lăzi cu chibrituri, pe care mai apoi le-am vândut în statele confederate cu un frumos profit. Pentru că periuţele mele de dinţi n-au fost deloc apreciate la Wilmington, le-am expediat la Richmond, unde s-au vândut cu de șapte ori preţul lor.

Și așa s-a încheiat afacerea atunci. Încărcătura navei consta și din pături, încălţăminte, produse de toate felurile din Manchester, ca și niște misterioase cutii marcate „Feronerie”, despre care nimeni n-a întrebat nimic, dar pe care au pus îndată stăpânire autorităţile militare. Încărcătura a fost dusă ia ţărm și au început pregătirile pentru a lua la bord articolele cu care era achitat costul celor aduse, adică bumbac. Nu mai cumpărasem niciodată bumbac, dar știu că preţul în statele din sud era cam de două, trei pence livra, la vremea aceea la Liverpool plătindu-se jumătate de coroană.

Eram nerăbdători să n-o încercăm acum norocul la plecare înainte ca luna să înceapă să crească, aşa încât am ridicat încărcătura pe punte cât mai iute posibil. Mai întâi cala a fost încărcată de stivuitori de meserie, baloturile de bumbac fiind atât de îndesate unele în altele, încât nici măcar un șoricel n-ar fi găsit loc Unde să se ascundă. Am pus apoi gurile de magazie, iar paioluri de bumbac au fost rânduire oriunde se afla vreun ungher, la prova și la pupa, pe toată puntea, lăsând doar atâta loc cât să poată ajunge oamenii la cabine, sala mașinii și-cazarma mari nărilor. Iar peste precedentul am pus un alt paiol, mai subţire de data asta, după care și câteva baloturi pentru căpitan și ofiţeri, ticăloșii aceia pe care agenţii nu au

---

[16] Nassau — capitala Statului Bahama, port la Oceanul Atlantic, situat în insula New Providence.

cum să-i evite, și s-a făcut plinul. Încărcată în chipul acesta, nava, din care nu se mai vedeau decât catargul prova, coșul de fum și bordurile vopsite în cenușiu, aducea mai degrabă cu un imens balot de bumbac, cu un par înfipt în el la un capăt. Și încă un balot pentru… și un balot pentru… (nu spun povești de adormit copiii) și am fost gata.

Am părăsit cheul de la Wilmington însoţiţi de uralele fraţilor noștri întru forţarea blocadei, care descurcau și încărcau. După care am navigat puţin în josul râului. Când la bord s-a urcat echipa de control și afumare! Această ultimă procedură neobișnuită, instituită din cauza stării de lucruri, m-a cam descumpănit. Părea cu totul de mirare să vezi o instalaţie de afumare folosită pentru cercetarea unei încărcături de bumbac. Dar așa era ordinul, scopul fiind acela de a-i prinde pe fugari și. Cu toate că pare ciudat, metoda a dat rezultate, iar după vreun ceas de folosire a procedeului — și n-a fost deloc făcut cu blândeţe – a fost scos la lumină, tras de caic de un nenorocit aproape intrivit de baloturile înghesuite, cu coastele numai vânătăi de la parul cu care se sonda printre baloturi și arătând la culoare ca un indian sadea de la fumul de care a avut parte. După care, cu rușine, a fost pus în lanţuri și aruncat în barca de patrulare. Din cauză că l-au găsit la bord, nava a fost cât pe ce să fie pusă sub stare de arest și ea, sub bănuiala că eram complici ai fugarului: dar. După o soi le de explicaţii, ni s-a îngăduit să plecăm mai departe

După ce-am coborât râul pe vreo douăzeci de mile, am ancorat pe la ora două după-amiază aproape de gurile Iui. Fortul Fisher ne ferea să fim văzuţi de navele de blocadă rânduite dincolo de bara râului. Urmând să stăm acolo până după lăsarea nopţii. După ce-am ancorat, ne-am dus la ţărm ca să tragem cu ochiul de sus de la baterii ia inamicul nostru. Comandantul fortului, un tânăr sudist întreprinzător, prieten de nădejde al celor ce spărgeau blocada. Ne-a însoţit pe când făceam turul fortului. Am numărat douăzeci și cinci de nave în mișcare, unele dintre ele aventurându-se până în raza de bătaie a tunurilor, dar, îndată ce una dintre ele greșea în chipul acesta, un proiectil se și plasa atât de neplăcut de aproape, încât nava, se grăbea să se retragă spre larg.

Ne-a mirat cât de slab întărit era fortul, ce dispunea doar de o garnizoană de o mie două sule de oameni, numai jumătate din ei fiind instruiţi, și ar fi putut fi cucerit în orice clipă de la izbucnirea războiului de către un detașament hotărât de cinci mii de oameni, care ar fi întreprins un atac de noapte. E adevărat că în clipa când a și fost cucerit, dispunea de o garnizoană mai puternică decât atunci când l-am vizitat noi, dar chiar și așa a avut oameni puţini și a fost prins cu lucrările de apărare neterminate.

Bănuiesc că îndrăzneala arătată de către ocupanţii săi vreme îndelungată a fost motivul pentru care nu s-a încercat cucerirea fortului decât aproape de sfârșitul războiului.

Am stabilit ca oră de plecare ora unsprezece, când fluxul era la nivelul său maxim pe bara de la intrarea râului. Din fericire, luna a apus pe la zece și, pentru că cerul era înnorat, puteam spera să fie o noapte cu o beznă chioară.

Existau două sau trei motive ca să fim mai îngrijoraţi acum decât la plecarea din

Insulele Bermude. Mai întâi de toate, la cinci minute, după ce aveam să trecem bara de intrare, ne vom afla în mijlocul flotei de blocadă, care în nopţile întunecoase se strângeau aproape de ţărm. În al doilea rând, încărcătura noastră de bumbac era mai valoroasă decât bunurile aduse la venire, iar în al treilea rând era într-adevăr o ispravă să te strecori și la venire și la plecare fără să păţești nimic. În plus, circulau tot felul de zvonuri cu privire la planurile unui nou comodor trimis nu de mult de la New York ca să pună mâna pe noi toţi.

Dar n-avea niciun rost să întoarcem pe toate părţile aceste necunoscute, așa că la unsprezece fără un sfert am ridicat ancora și am pornit la vale spre vărsarea râului.

Niște lumini abia vizibile, ce nu puteau fi zărite dinspre larg, au fost rânduite în aceeași poziţie descrisă mai înainte, ca pentru o navă care intră pe șenal și, lăsându-le noi la pupa, în linie perfect dreaptă, am știut că ne aflam în canalul de intrare ca să putem trece în siguranţă peste bară. Apoi am dat ordin: „Cu toată viteza înainte!” și am ţâșnit val-vârtej spre larg.

Dar am dat de belea imediat, pentru că cei de pe navele de patrulare lăsaseră chiar la ieșire o barcă cu vâsle, ce nu putea fi zărită de la fort, pentru a semnala direcţia pe care o lua orice vas ce ieșea de pe râu. În scopul acesta, de pe barcă se lansau rachete după un plan pus la cale dinainte. Abia am reușit să trecem de bară, când. Am și văzut barca cu pricina chiar în prova noastră, așezată numai bine pentru ca să dăm peste ea și, cum goneam cu vreo cincisprezece noduri, șansa ei de a scăpa era minimă, mai ales dacă aveam de gând să ne descotorosim de ea. Dar sucind timona cu câteva cavile, lucru pe care l-am făcut cu mâna mea. Am trecut pe lângă ea cu bine. Am trecut atât de aproape, încât puteam cu ușurinţă să le aruncăm un biscuit în barcă. Am auzit trosnetul vâslelor rupte de coca noastră, dar nimeni n-a scos o vorbă. Mă bate gândul că toţi cei din barcă și-au ţinut respiraţia, până când s-au văzut scăpaţi de avalanșa aceea de bumbac care a trecut atât de neplăcut de aproape de ei. Dar se pare că și-au revenit iute din emoţii, fiindcă abia a trecut un minut și hop, o rachetă în înalturi, ceea ce mi s-a părut a fi un semn de ingratitudine din partea lor. Oamenii îşi făceau doar datoria și poate că nici nu știau cât de aproape au fost de perspectiva de a ajunge hrană pentru pești. După racheta aceea, a bubuit și un tun stânjenitor de aproape, dar cum n-am auzit niciun proiectil, probabil că a fost doar un semnal pentru ca navele de patrulare să fie vigilente.

Am ţinut, vreo milă sau două, drumul pe lângă coastă, trăgându-ne mereu câte puţin spre est, după care am pus capul drept spre larg. În vecinătatea noastră au răsunat în bezna de smoală mai multe lovituri de tun (nu sunt foarte sigur dacă nu cumva, din când în când, navele de blocadă se mai găuresc și unele pe altele). După ce vreo oră i-am dat vasului cărbuni cât s-a putut, ne-am simţit ceva mai în siguranţă și, în revărsatul zorilor, eram departe în larg.

Ziua Se arătă din zori cu o pâclă groasă, de nu se vedea nimic. Am mers fără nicio bătaie de cap până pe la ora opt jumătate, când s-a luminat deodată și, la numai șase mile în urma noastră, iată ditamai vaporul cu zbaturi, pe lângă care

probabil trecusem foarte aproape prin ceaţă.

Îndată ce ne zări, se și porni pe urmele noastre. După vreun sfert de oră de goană, se văzu limpede că, din cauza încărcăturii grele pe care o aveam la bord, crucișătorul se apropia și, cum înaintea noastră se profila o zi întreagă de hăituială, perspectiva nu era prea îmbucurătoare. Am mai mutat niște baloturi la pupa ca să afundăm elicele mai bine în apă. Dar crucișătorul continua să se apropie statornic, când, deodată, un fenomen foarte curios ne-a favorizat pe noi o vreme.

În cartea pilot se pomenește că pe vreme liniștită, cu marea netulburată de vânturi, cursul Gulf Streamului, în apropierea căruia, după câte știam, ne aflam, e indicat de un șir de vălurele la marginea dinspre ţărm și dinspre larg. La vreo milă, în faţa noastră am văzut un șir de vălurele și, pe bună dreptate, am socotit că erau încreţiturile pomenite în cartea pilot. Imediat ce am trecut graniţa asta, am pornit pe drumul obișnuit al curentului care aici făcea vreo două, trei mile la oră. Văzând că schimbăm de drum, nava de urmărire făcu-același lucru, dar ea nu de pășise brâul de vălurele de la marginea Gulf Streamului și, după direcţia în care mergea, o vreme nici n-avea să-l depășească. Cele ce au urmat au dovedit că observaţiile din cartea pilot erau corecte, pentru că până nu a trecut și ea graniţa aceea a rămas destul de repede în urma noastră și ne-am sporit distanţa faţă de urmăritori la vreo șapte mile.

Se făcuse de acum amiază, când inamicul începu din nou să se apropie, iar la ora cinci nu mai era decât la vreo trei mile în urmă. La ora șase deschise, dar fără niciun rezultat, focul cu tunurile Parrot de la prova, proiectilul căzând destul de departe în spatele nostru. Soarta urmăririi părea tranșată la șapte fără un sfert, când crucişătorul ajunse atât de aproape de noi, încât reuși să trimită două sau trei proiectile pe deasupra noastră și continua să se apropie.

Din fericire, la lăsarea scrii, se porniră și norii, iar noi ne aflam în partea opusă lunii cai e apunea în vest, iar când, rareori, răzbea printre nori în pupa navei de patrulă, ne arăta toate mișcările ei. În vreme ce urmăritorii ne zăreau probabil cu greutate, deși nu ne aflam de acum decât la numai o milă depărtai e. Iar în toată vremea asta, crucişătorul n-a încetat să tragă asupra noastră, socotind, bănuiesc, că o să ne sperie și o să oprim. Dacă am fi mers drept înainte, cu siguranţă că am fi fost capturaţi, dar am schimbat capul de drum ca două carturi spre est. După ce-am mai gonit o vreme, am oprit și am rămas nemișcaţi.

Cum lăsam aburul să iasă numai sub apă, pe coș n-au apărut nicio scânteie și niciun fir de fum: și, cu nespusă satisfacţie, i-am văzul pe inamicii noștri gonind pe lângă noi. Trăgând mai departe înainte spre o închipuită navă.

A fost o urmărire plină de emoţii și am scăpat ca prin urechile acului, și numai noaptea ne-a salvat de închisoarea din New York. Goana asta a făcut o gaură imensă în buncărul nostru de cărbune și. Cum trebuia să ne păstrăm o rezervă pentru o eventuală urmărire din partea patrulelor ce blocau insulele Bahamas, am fost nevoiţi să reducem consumul la cât mai puţin. Dar de acum eram de parte în largul oceanului, iar după ce am trecut linia de blocadă dintre Wilmington și insulele Bermude. Nu mai aveam a ne teme prea tare până când ne apropiam de

posesiunile britanice de la Nassau și insulele înconjurătoare, unde patrulau vreo două, trei crucișătoare americane de mare viteză, deși se aflau la cinci sute de mile de apele teritoriale americane. Mărturisesc că nu prea cunosc eu bine legile blocadei, și nici nu știu dacă există o astfel de lege care îngăduie aplicarea blocadei și pedepsirea pentru încălcarea ei la cinci sute de mile de porturile închise în acest fel. Dar părea cu adevărat ciudat să vezi că navele de război ale unei naţiuni aflate în stare de pace cu Anglia au voie să patruleze în largul porturilor ei, să oprească și să inspecteze navele comerciale de toate felurile, să captureze și să trimită la New York, pentru a fi vândute la licitaţie, niște nave asupra cărora plana cea mai slabă bănuială că ar fi forţat blocada și, în plus, să-i mai și hăituiască și să tragă cu tunul în autenticii spărgători de blocadă atât de aproape de ţărmul lor, încât uneori proiectilele au căzut asupra satelor de pescari; și toate astea sub ochii câte unei nave de război britanice ce stătea la ancoră liniștită în portul Nassau. Socot că a venit vremea să fie ratificate niște legi care să fie bine înţelese, să se stabilească regulamente clare, altfel asemenea încălcări se vor întoarce, mai devreme sau mai târziu, împotriva celor ce le comit.

Pentru că aveam atât de puţin cărbune în buncăr, ne-am hotărât să ne îndreptăm spre cel mai apropiat punct al insulelor Bahamas, și, din fericire, am ajuns fără să ne zărească nicio navă de patrulare la o insuliţă ciudată, numită Cheul Ţestoasei Verzi, la capătul nordic al grupu lui de insule, unde se afla o măruntă colonie engleză. Dar n-am adăstat prea mult aici și iată și un crucișător venind val-vârtej, măturând ţărmul și oprindu-se neplăcut de aproape de noi. Eram totuși înăuntrul lagunei insulei pe lângă care bântuia patrula, la nicio milă de noi. Constituiau! o momeală atrăgătoare, dar periculoasă de înghiţit, şi bănuiesc că în clipa aceea căpitanul american nu se putea decide să captureze o navă — chiar dacă era vorba de una care forţase blocada și stătea acum încărcată din greu cu bumbac — chiar în inima unui port englezesc, oricât de neînsemnat ar fi fost el. Ridicasem pe catarg o flamură mare albă, engleză, pentru ca să arătăm și mai clar naţionalitatea acelui recif, dacă le-ar fi trecut prin cap celor de pe navă să o pună la îndoială. După ce ne-a aruncat niște priviri pline de jind, crucișătorul s-a urnit încet mai departe, spre marea noastră bucurie. De la Nassau ni s-a trimis a doua zi cărbune, iar după ce l-am încărcat, am ridicat ancora, aţinându-ne aproape de recifuri și insuliţe tot drumul. Ne-am îndreptat spre port și am ajuns teferi și nevătămaţi după o călătorie, dus și întors, de numai șaisprezece zile, socotind aici și timpul necesar pentru descărcare și încărcare la Wilmington.

Nu mă încred în puterile mele ca să încerc să zugrăvesc pe îndelete starea de lucruri din acest loc neînsemnat, de obicei liniștit și nebătut prea mult de nave. Am să amintesc însă câteva din trăsăturile lui mai aparte. Nassau se deosebește foarte mult de Wilmington, cu atât mai mult cu cât în așezarea pomenită la urmă dăinuiau să răcia și suferinţa, iar sufletele oamenilor erau apăsate de nenorociri și neliniște, în vreme ce la Nassau, în pe noada de care vorbesc, totul era *couleur de rose,* toţi păreau că se bucură de prosperitate și sunt fericiţi. Te întâlneai cu indivizi care nu se îndeletniceau decât cu socoteli, prospectau viitorul și se gândeau cum să-și mai

strângă cheag, războiul din America termine-se cum s-o termina! În vreme ce alţii, luaţi de entuziasm pentru cauza sudului, și-au investit și ultima para în bonuri de valoare garantate. De statele confederate, anticipând profituri enorme. Iar unii, indiferenţi și fără multă minte, se bucurau de fiecare clipă trăită, îşi părăduiau dolarii la fel de repede pe cât îi câştigau, uitând că nu aveau să se mai întâlnească niciodată cu vremurile acelea. Și mai erau și veselii căpitani și ofiţerii de pe navele ce înfruntau blocada, și echipajele lor de beţivi lăudăroși, escroci în căutare de victime, spioni iankei, negri liberaţi, insolenţi și leneși, și toţi aceștia la un loc formau o gloată amestecată, dar interesantă.

Băștinașii din Nassau, care până la acea perioadă a blocadei îşi agonisiseră traiul, cu rare excepţii, din întâmplătoare naufragii — trai amărât și niciodată sigur — acum îşi pierduseră capul cu totul ca și toţi ceilalţi. Viaţă devenise enorm de scumpă, după cum nu e greu de închipult, acum când un căpitan de pe o navă ce se strecura prin blocadă putea câştiga într-o lună cât salariul guvernatorului pe un an de zile. Cheltuielile traiului zilnic ajunseseră atât de mari, încât ofiţerii din regimentul Indiilor de Vest au fost nevoiţi să ceară un spor special, și cred că cererea le-a fost împlinită. Hotelul, o hardughie mare, care până nu de mult se dovedise o investiţie ruinătoare, începu să aducă profituri imense. Ca să spunem lucrurilor pe nume, atotputernicul dolar trecea aici din mină în mână cu ușurinţa unui amărât de cent dinaintea acestei epoci de aur din analele portului Nassau.

Deoarece trebuia să rămânem aici până când aveau să revină nopţile întunecoase, fără lună, ne-am pus și noi pe-o viaţă comodă și ne-am bucurat din tot sufletul de ceea ce ne putea oferi așezarea. Am avut parte de distracţii de tot felul, oferite cu generozitate de agentul proprietarului navei, și am descoperit că Nassau era o localtate minunată, în așa măsură încât când a venit vremea să plecăm și am fost nevoiţi să ne pregătim de altă incursiune ne-a «cam părut rău. Și când te îndeletnicești cu forţarea blocadei, e mult mai plăcut să privești înapoi decât înainte, mai ales dacă până atunci ai avut parte de noroc.

Capitolul XII

O VIZITĂ LA CHARLESTON

Când totul a fost pregătit de drum, am pornit din portul Nassau, intrând curând în ape primejdioase. Din când în când am avut parte de câte o hăituiala, dar de la mare distanţă, o biată joacă de copil pentru experienţa de dinainte, iar în cea de-a treia seară de la plecare eram într-o poziţie numai bună pentru a ne strecura, îndată ce se lăsa întunericul, printre rândurile forţei navale ce bloca trecerea. Cum luna răsărea la ora douăsprezece, era foarte important să ajungem în port înainte ca ea să apuce să arunce o rază de lumină asupra manevrelor noastre.

Din nefericire, am fost nevoiţi să schimbăm de drum sau să ne oprim de atâtea ori pentru a evita navele de patrulare, că am ajuns la limita timpului, iar când ne-

am apropiat de linia blocadei o minunată lună, în al treilea pătrar, se ridică la orizont, luminând ca ziua. Pe o lumină ca aceea ar fi însemnat nebunie curată să încerci să treci printre crucișătoare, ba, mai mult, era periculos chiar să te miști cât de cât pe o astfel de vreme, așa că ne-am îndreptat spre uscat, în aripa stângă a liniei navelor de patrulare, iar când le-am zărit ne-am tras lângă ţărm și am ancorat.

Cum stăteam cât mai aproape de mal, atât cât îndrăzneam să ne apropiem, probabil că puteam fi socotiţi ca făcând parte din peisaj, aducând cu dunele joase de nisip ce aveau cam înălţimea și culoarea navei mele, iar vegetaţia de pe coamele lor formând un fundal ce masca coșul jos și catargul ce se ridicau deasupra punţii. Probabil că era greu să ne vadă cineva, pentru că nu stăteam la ancoră decât de vreun ceas când o canonieră trecu de-a lungul ţărmului foarte aproape de noi și, în vreme ce așteptam cu sufletul la gură s-o vedem plecată, ea fundarisi ancora chiar în dreptul nostru, la distanţă atât de mică de noi, încât nu numai că auzeam orice comandă ce se dădea la bordul ei, ci deslușeam limpede cuvintele oricărei discuţii obișnuite purtate de cei de acolo. Puteau trage în noi și cu un simplu pistol. Eram într-o situaţie cât se poate de dificilă, ca să nu spunem mai mult. Nu mai puteam întârzia în locul acela pentru că până începea să se lumineze de zi nu mai erau decât vreo două ceasuri. Dacă am fi încercat să ridicăm ancora, am fi fost cu siguranţă auziţi. Dar mai aveam destulă presiune în cazane pentru a încerca s-o ștergem. Așa că am mai aşteptat o vreme pentru a îngădui focurilor de pe canonieră să se domolească, am scos cuiul lanţului ancorei aflată pe punte și i-am lăsat ușurel capătul în apă, după care am pus una din mașini înainte și cealaltă înapoi, pentru a face nava să gireze cu prova spre larg.

Închipuiţi-vă consternarea noastră când, după ce s-a întors doar pe jumătate — până atunci fusese cu prova spre ţărm —, nava s-a pus pe uscat, fiind acum paralelă cu malul, dar, din fericire, în direcţia cea bună, adică în partea opusă canonierei. Nu mai aveam nimic de făcut decât să punem mașinile cu toată viteza înainte și, dacă se putea, să ne smulgem cu forţa din apele mici. După două, trei icnituri, am reușit.

O vreme, nu prea mult, am șters aproape malul, apoi ne-am oprit să vedem ce fac cei de pe canonieră. După vreun ceas au ridicat ancora și i-au dat cărbuni în partea opusă faţă de noi și curând a și dispărut din raza vederii noastre. Iar ne-am apropiat de ţărm și ne-am pus pe așteptat. Dacă am fi încercat să ieșim la larg, am fi fost prinși cu siguranţă acum la ivirea zorilor, așa că am făcut tot posibilul ca nava să fie cât mai greu vizibilă și am rămas toată ziua următoare acolo, punându-ne nădejdea în șansa de a nu fi dibuiţi. Și norocul a fost de partea noastră. Am zărit numeroase nave de patrulare în depărtare, dar niciuna nu ne-a observat, ceea ce a fost pentru noi aproape un miracol.

Și în acest chip am petrecut noi Crăciunul anului 1863 și am trăit cu toţii o zi plină de îngrijorare. Am fi putut transporta încărcătura la mal acolo unde ne aflam, dar însemna să ne vârâm în plină mlaștină și tot trebuia să ajungem la Wilmington pentru ca să luăm la bord bumbacul.

Când se lăsă noaptea, am ridicat ancora și ne-am în dreptat spre intrarea râului,

pe care datorită faptului că știam poziţia noastră cu mare precizie, acum am nimerit-o fără nicio dificultate. Am încasat și o salvă din partea unei mici canoniere dezlănţuite, pe când ne aflam foarte aproape de mal, dar proiectilele au trecut pe deasupra noastră. Pe la ora unsprezece și jumătate stăteam liniștiţi la ancoră; și astfel s-a încheiat a doua noastră intrare pe râu.

Mă hotărâsem ca de data asta să-mi arunc și eu ochii prin Charleston, care avea de îndurat un asediu prelungit și distrugător. Așa că, după ce mi-am încredinţat nava în mâna reprezentanţilor proprietarului, care urmau să se ocupe de descărcare și de așezarea bumbacului la bord, mi-am ocupat locul în tren, iar după ce-am avut parte de treizeci și șase de ore dintre cele mai nenorocite din viaţa mea pentru a parcurge o distanţă de o sută și patruzeci de mile, am ajuns în capitala Carolinei de Sud, sau mai bine zis în apropierea acelei așezări; pentru că trenul, făcându-i-se probabil și lui silă de sine, sări frumușel de pe șine într-o poiană la vreo două mile de staţie. Pasagerii păreau cu toţii destul de mulţumiţi, și-au săltat bagajele pe umeri și au luat-o către oraș, M-am luat și eu după ei cu valiza în mână și, la vreme potrivită, am ajuns la singurul hotel din oraș, unde am fost informat că aș putea beneficia de un loc într-o cameră cu două paturi.

Ţinând seama de sugestia unui chelner negru cum că mâncarea putea fi „înfulecată” în salonul de cafea și că dacă n-am să mă străduiesc să mă descurc aveam să fiu nevoit să mă lipsesc de acea necesară hrană pentru tot restul zilei, m-am grăbit spre sala unde se vedeau două mese lungi pe care se aflau delicateţurile ce se găseau atunci în Charleston, delicateţuri constând din niște bucâţi de carne pretinsă a fi de vită, porumb fiert, și parcă și rămășiţele unuia sau doi bipezi cu pene, la împărţirea cărora ajunsesem oricum prea târziu. Și toate astea, udate cu apă chioară sau cafea fără zahăr, nu erau chiar atât de ispititoare, dar trebuia să ne îngrijim de — fiinţa umană, așa că m-am așezat la masă, — iar după ce am înfulecat suficientă mâncare, m-am îndreptat spre camera mea ca să trag o dușcă din sticla de brandy pe care, cu înţelepciune, o dosisem în sacul de voiaj. Dar vai! În ce hal era moralitatea acelui oraș în plin război! Când am ajuns, am găsit un negru întins pe jos cât era de lung, zăcând în braţele unei fericite uitări de sine, având drept căpătâi cele câteva boarfe ale mele, iar alături sticla de brandy, goală.

Mai întâi și mai întâi I-am dat cu capul de podea, dar podeaua fu cea care avu de suferit, apoi i-am dat la ţurloaie, singurul loc vulnerabil al unui beţiv, dar fără folos, așa că am turnat o cană de apă pe el, sperând că în acest chip să aibă parte de vise urâte care să-i tulbure somnul, pentru ca apoi să-I las în plata domnului, spunându-mi că fusesem un găgăuţă că dusesem cheia la recepţie.

Aveam câteva scrisori de recomandare pentru niște ofiţeri din statul major al generalului Beauregard, așa că m-am îndreptat spre cartierul general, unde am fost întâmpinat cu cea mai mare politeţe și bunăvoinţă. Mi s-a dat o ordonanţă pentru a mă însoţi până în vârful turnului de unde se deschidea o splendidă priveliște asupra ar Matei asediatoare, unităţilor de blocadă și tuturor instalaţiilor de apărare. La cinci mile de oraș tocmai se montase o baterie inamică, formată din

cinci piese de artilerie Parrot de mare calibru, și chiar în ziua aceea începuse să deschidă focul pentru prima dată. Chiar și la acea distanţă imensă, din când în când proiectilele treceau peste linii și explodau în incinta orașului, provocând însă doar stricăciuni minore. Înălţimea de vizare a acelor tu nuri trebuie să fi fost neobișnuit de mare. Mi s-a spus că după vreo săptămână de tras, ţevile acelor tunuri se spărgeau. Bietul fort Sumter, după atâtea luni de cât fusese pisat de proiectile, abia de mai putea răspunde, dar vitejii săi apărători au rămas acolo până la urmă și n-au cedat decât cu câteva zile înainte de părăsirea orașului însuși. La vremea de care vorbesc, tot ţărmul de vest se afla în mâinile inamicului, bateria Wagner căzând abia după una dintre cele mai faimoase rezistenţe din analele războiului. Atâta vreme cât mai era în mâinile sudiștilor, sprijinise fortul Sumter, pentru că poziţia sa ţinuse dușmanul la respect dar după capturarea, sau mai bine zis distrugerea ei, fortul amintit a fost supus unui tir cumplit de pe nave și bateriile de uscat, iar — zidurile sale au fost nimicite.

Cum însă era înconjurat mai mult de apă, ar fi fost foarte greu de cucerit printr-un asalt direct și, din câte am putut afla, chiar și în ultima sa perioadă orice corp expediţionar care ar fi încercat să cucerească fortul ar fi fost cu siguranţă sortit pieirii. Și iată-l ridicându-se mohorât și trăgând din când în când câte un foc de tun, mai mult ca o sfidare decât din alte motive. Gruparea navală de blocadă, sau mai bine zis de bombardament, se apropiase destul de mult în partea vestică a intrării portului, dar în partea estică bateriile formidabile ale sudiștilor ţineau navele la o distanţă respectabilă. La vremea despre care scriu, nu prea se mai pomeneau îndrăzneţi care să spargă blocada la Charleston. Și nu cred că flota de pa trulare împiedica navele să vină, cât mai mult faptul că portul devenise un năvod perfect de torpile și mașini infernale — iar trecerea printre ele era cunoscută doar câtorva persoane — plasate de sudiști pentru a împiedica flota celor din nord să se apropie de oraș.

După ce am avut prilejul să mă uit pe îndelete la poziţiile atacatorilor și apărătorilor, am coborât din turn ca să văd o baterie cu două piese de artilerie Blakely, de mare calibru, trecute nu de multă vreme prin blocadă și instalate în binecunoscutul Sumter, botezat acum Gi braltar. Aceste tunuri trimiteau proiectile de 720 de livre greutate și erau, fără îndoială, niște capodopere de proiectare și execuţie. Din nefericire, din Anglia nu fuseseră expediate și instrucţiuni adecvate privind încărcarea lor și, când s-a tras primul foc cu unul dintre ele, pentru că tunul nu a fost încărcat cum trebuie, i-a plesnit chiulasa și a ajuns de nefolosit. Celălalt însă și-a făcut datoria cu cinste, trimiţând proiectile cu deosebită precizie la mare distanţă.

Am văzut o mulţime de lucruri interesante aici, dar condeie mai pricepute ca al meu au zugrăvit în amănunt acest îndelungat asediu în cursul căruia, pe de o parte, au fost puse în mâinile vitejilor și hotărâţilor soldaţi toate mijloacele pe care le-ar fi putut iscodi inventivitatea și cumpăra banii, iar pe de altă parte, cei asediaţi au avut la dispoziţie arme învechite, pulbere proastă, aprovizionare proastă, în fine, toate de cea mai proastă calitate, încât au fost nevoiţi să se bizuie doar pe un curaj

disperat și un devotament nemaiauzit.

Sudiștii n-au început să deschidă ochii pentru a-și da seama. Cât de disperată era cauza lor până când marșul lui Sherman, căruia nu i s-a putut opune mai nimic, a de vedit cât de neajutorată era întreaga confederaţie. Chiar oameni străini ca mine s-au lăsat luaţi de entuziasm într-atât încât am fost orbi în faţa situaţiei care ar fi trebuit să fie cât se poate de limpede pentru noi. Nu credeam că niște oameni care luptau ca aceștia puteau fi covârșiţi vreodată. Probabil că unii dintre conducătorii lor au presimţit catastrofa cu luni înainte de a se petrece, dar chiar dacă au știut le-a fost teamă să-și facă publică părerea.

Când m-am întors la hotel, l-am găsit plin de lume de toată mâna care se lăsase în patima tutunului, singura mângâiere ce le mai rămăsese acestor oameni. E bine de spus că fumatul e un obicei păcătos; și s-ar putea să fie așa când e vorba de niște indivizi pușî pe plăceri, care mănâncă și beau pe săturate în fiecare zi și pe care rar îi vezi fără o ţigară sau fără un trabuc în gură. S-ar putea spune că aceștia cam abuzează de minunatul narcotic furnizat de providenţă pentru mângâierea oamenilor aflaţi în dificultate. Dar atunci când și mintea și trupul omului sunt muncite din greu, și n-are nici destulă mâncare, abia-abia cât să nu moară, și numai apă ca să-și amăgească setea, atunci dă-i și lui niște tutun şi o să vezi că o să-l aprecieze cum se cuvine, în plus o să-i facă și bine. După mine, folosirea lui cu măsura e nedăunătoare și. Adesea, chiar utilă, dar în condiţiile de care vorbesc e de-acum un lux nepreţuit.

În cursul acelei seri am întâlnit la hotel un ofiţer de marină confederat care voia să încerce să dea iama printre navele escadrei de blocadă chiar în noaptea aceea, cu ajutorul unui vas în formă de trabuc, de o construcţie foarte ciudată. Era un fel de vapor cu elice, de șaizeci picioare lungime, și opt picioare la cuplul maestru. Înainte de a fi pregătită pentru importanta misiune în care era trimisă, nava stătea cu numai două picioare deasupra apei, cum ar veni la capetele trabucului erau și două tambuchiuri sau deschideri, atât de înguste cât să îngăduie doar un om să poată ieși pe acolo; de la prova apărea afară un suport lung din fier, iar la capătul lui era fixa o torpila care avea să explodeze îndată ce atingea corpul altei nave.

Când echipajul intra înăuntru, printr-unul din tambuchiurile amintite, capacele se închideau ermetic, iar prin mecanisme acţionate dinăuntru nava se scufunda la șase mei sub oglinda apei, nelăsând afară decât o mică porţiune din coș. Fumul și aburii erau evacuaţi sub apă. Iar nava era de nevăzut, torpila și restul fiind în imersiune[17].

---

[17] În timpul războiului de secesiune, confederații au folosit mine submerse, adaptate la niște ambarcații numite David, după numele ofițerului care a atacat pentru prima oara în acest fel. Locotenentul David, folosind o astfel de ambarcație ce avea la prova o torpilă sub apă, acroșează corveta nordistă Honsatonic, pe care o și scufundă, dar ambarcația

După ce mi-a descris nava în acest chip, ofiţerul mi-a urat noapte bună. Și a pornit în periculoasa lui misiune. Ne-am întâlnit din nou în seara următoare, fumându-și liniștit pipa. L-am întrebat plin de nerăbdare ce făcuse. Cu cel mai mare sânge rece mi-a mărturisit că se urcase la bordul navei sale cu un echipaj de șapte oameni. O vreme totul a mers ceas, stăteau bine dedesubt, cu capacele tambuchiurilor închise, nava se cufundase la adâncimea cerută și pornise încet spre ieșirea din port, părând a fi complet ermetică, când, deodată, apa dădu buzna prin tambuchiul din prova și nava se duse brusc la fund. Spunea că nu-și aduce aminte cum a reușit el să scape. Bănuieşte că după ce vasul s-a umplut cu apă, a izbutit să iasă chiar prin deschiderea pe unde intrase apa. Restul echipajului se înecase. Dar prietenul meu nu părea să se mai gândească la nenorocirea asta, pentru că în acele vremuri viaţa omului nu merita prea multă gândire. Nava a fost adusă la suprafaţă după aceea, iar cadavrele echipajului mai erau încă înăuntru. Cred că nava avea interior suficient aer pentru a-i îngădui să rămână sub apă două sau trei ceasuri, sau poate că se întrebuinţa vreo metodă prin care se putea introduce aer în ea prin coș;

În orice caz. Dacă și-ar fi îndeplinit cu succes misiunea în noaptea aceea, ar fi provocat mari pagube și pierderi escadrei de blocadă, care era mereu hărţuită de tot felul de mașini infernale, torpile, vase incendiare, etc. Trimise împotriva ei de către ingenioșii sudiști, a căror imaginaţie fertilă mereu dădea la iveală noi născociri.

A doua oară când acel întreprinzător ofiţer a fost trimis într-o misiune asemănătoare, eforturile lui au fost încununate cu deplin succes. Într-una din nopţile întunecoase a pornit cu o navă similară, aliată în imersiune și a făcut să explodeze torpila în coasta uneia dintre navele de blocadă, provocându-i stricăciuni atât de mari, că aceasta a fost nevoită să fie pusă pe uscat pentru a nu se scufunda.

Înainte de a încheia relatarea celor văzute și făcute la Charleston, trebuie să mai pomenesc și o împrejurare ce arată cât de puţin mai valorează legile cu „al meu” și „al tău” în timpul războiului. În seara de dinaintea plecării mele de acolo, m-a apucat fantezia să-mi dau haina la periat și încălţările la lustruit și, după ce am pus amintitele articole pe un scaun la ușa camerei mele, m-am vârât în pat să mai moţăi puţin, sperând că, atunci când mă voi trezi, am să le găsesc curate lună. După vreun ceas m-am sculat să mă îmbrac și am tras de sfoara clopoţelului. Dar fără să le primesc niciun răspuns. Așa că am deschis ușa și m-am uitat în coridor. Spre marea mea irmire, am zărit un individ șezând pe scaunul pe care-mi pusesem obiectele personale, încercând să se încalţe cu una dintre cizmele mele. Şi-o vârâse doar pe jumătate și apoi nu mai voise să intre deloc, iar când am descoperit eu cu ce se îndeletnicea, părea să fie oarecum încurcai pentru că nu reușea nici

---

atacatoare dispare în adâncuri o data cu victima sa. S-ar putea ca autorul să se refere chiar la acest incident.

să-și scoată cizma, nici să şi-o tragă cu totul. Se chinuia amarnic cu cizma mea, de parcă i-ar fi fost dușman personal, și înjura ca un cavale rist. Ca să nu-i aţâţ mânia, i-am sugerat politicos că cizmele erau ale mele, la care individul îşi vărsă supărarea pe mine, făcând cele mai neplăcute observaţii și spunându-mi la urmă că în astfel de timpuri tot ce stă fără stăpân, aruncat la întâmplare, devine proprietatea legală celui ce-l adună, și părea și uimit de obrăznicia mea de avea pretenţia să-mi înapoieze cizmele. Dar cum blestmatele alea de încălţări nu-i veneau, oricât se chinui, socoti că n-aveam decât să le iau eu; trăgând în dușmănie de cizmă, reuși să şi-o scoată, iar eu, luându-i și perechea, m-am retras la mine în cameră. Dar unde să-mi fie haina? N-am reușit să trezesc nicio umbră de râspuns. Așa că am coborât și i-am povestit patronului ne fericita mea întâmplare, dar acesta se apucă să râdă pe seama necazurilor mele și-mi spuse că nu putea să-mi dea nici cea mai slabă speranţă că o voi mai putea găsi vreodată, oferindu-se în schimb să-mi dea el o haină în care să călătoresc până la Wilmington, ofertă pe care i-am primit-o cu plăcere.

Capitolul XIII

SCAP DE FIECARE DATĂ

Când m-am întors la Wilmington, am văzut că nava mea era gata de drum, așa că am preluat comanda și am pornit pe râu la vale. Am fost nevoiţi să suportăm același ritual cu afumatul și răscolitul navei ca și înainte. De data asta n-a fost descoperit niciun fugar, dar cu toate astea era unul la bord care și-a făcut apariţia abia după ce eram de douăzeci și patru de ore pe mare, și ieși aproape sufocat de înghesuiala baloturilor. Am ancorat apoi lângă fortul Fisher. Unde am așteptat până s-a întunecat, iar când mareea s-a ridicat suficient peste bară, am pornit și curând goneam spre larg cu toată viteza.

Ne-a întâmpinat o hulă destul de mare, dar întotdeauna am socotit că o astfel de vreme era în favoarea noastră.

Dacă tot vorbesc de hulă, asta îmi aduce în minte un individ pe care cu acel prilej îl aveam la bord în calitate de pasager; pe când mai eram încă la Wilmington se tot lăuda cu vânătoarea. Socotind probabil că eu nu știu nimic, îmi trântea niște povești nesfârșite cu isprăvile lui de pe terenurile de vânătoare și nu mai sfârşea vorbind despre emoţiile momentelor când zbura peste șanţuri sau garduri vii, în vreme ce privea cu un dispreţ suveran la îndeletnicirea noastră de spărgători de blocadă și la măruntele ei riscuri. Curând după ce ani depășit bara îndreptându-ne spre larg, începură să ne ia în primire o briză și o hulă ușoară care săltau nava în sus și-n jos, iar mișcarea asta, socotea el, „seamănă foarte mult eu vânătoarea. Nici n-a apucat bine să-și dezvolte părerea, când o canonieră iankee ne-a făcut onoarea unei salve de tun și s-a repezit să ne taie calea. Dar prietenul meu n-a mai socotit că și partea asta semăna foarte mult cu vânătoarea, și, după ce-a insistat

să mă convingă să întoarcem și să ancorăm la adăpostul protector al tunurilor fortului, s-a făcut nevăzut sub punte, iar de atunci n-a mai scos o vorbă, cel puţin faţă de mine, despre vânătoare.

Dar să ne întoarcem la povestea mea. Așa cum spuneam, în larg am avut parte de o hulă puternică, care pentru noi a fost mană cereasca, deoarece am nimerit chiar într-o canonieră ce pândea ca de obicei, în apropierea barei, neașteptat de aproape. Ar fi fost inutil să ne întoarcem și să ne chinuim să scăpăm cu fuga înapoi, pentru că, de-am fi încercat una ca asta, ne-am fi pus fără îndoială pe uscat, unde ori am fi fost distruși, ori capturaţi. Într-o astfel de situaţie nenorocită nu aveam ce face altceva decât să gonim mai departe, să suportăm focul canonierei și consecinţele sale. Știam că i-o luasem înainte și mă simţeam mai în siguranţă trecând astfel printre furcile caudine, decât făcând cealaltă manevră, așa că am ţâșnit cu toată viteza. A tras o salvă de tun de la cincizeci de iarzi distanţă, dar toate proiectilele au trecut pe deasupra noastră, în afară de unul singur care a perforat coșul de fum. Marinarii de la bordul canonierei au îndreptat asupra noastră un puternic foc de muschete atâta vreme cât mai eram ușor de distins, dar numai unul dintre oamenii mei a fost ușor rănit. Apoi s-au înălţat în cer rachete ca să semnaleze prezenţa noastră tovarășelor ei. Dintre care două sau și îndreptat spre noi, numai că, din fericire, nu prea și-au dat seama în ce poziţie ne aflam și ne-au venit din coastă în loc să ne taie calea prin prova. Și acelea au deschis foc. Dar nu ne-au provocat niciun fel de stricăciuni. Deocamdată nu se vedeau alte nave înaintea noastră și. Cum înaintam cu o frumoasă viteză, curând inamicii noștri periculoși au devenit doar trei sau patru umbre chinuindu-se în urmă, fără nicio nădejde de a ne mai prinde. Semnalele și salvele au atras totuși mai mult nave de patrulare asupra noastră ca să ne taie calea, iar la un moment dat ne-am trezit că eram între două crucișătoare, la numai un foc de revolver de noi de-o parte și de alta, noi stând ca bucata de carne la mijlocul unui sandviș. Dar cele două nave erau atât de aproape una de cealaltă. Încât s-au temut să tragă de teamă să nu se nimerească reciproc.

Datorită vitezei noastre am răzbit înainte și le-am la sat cu buzele umflate, fără să fi apucat să tragă măcar un singur foc.

În plus, din cauza hulei, nici nu prea aveau șanse să ne nimerească; pe o noapte întunecoasă, cu vânt puternic și hulă, e aproape imposibil să lovești o navă care fuge, doar dacă nu se hotărăște singură să se predea.

Să o ajungi și să încerci s-o scufunzi înseamnă din partea unei nave de blocadă să aibă o viteză superioară cu mult celei urmărite, și apoi e și un joc periculos, pentru că se cunosc cazuri când atacatorii s-au dus ei la fund în timpul unei astfel de manevre.

Și nu trebuie uitat că navele care forţează o blocadă au viteza de partea lor, pentru că ţin cazanele sub presiune maximă tot timpul și echipajul e numai ochi și urechi, în vreme ce o navă de război trebuie să facă economie la abur, iar oamenii ei de veghe nu sunt îmboldiţi ca noi de emoţia urmăririi, care să-i ţină permanent în alertă.

Cred că o escadră de blocadă n-are decât câteva posibilităţi ca să pună mâna

pe o navă ce forţează trecerea: fie ziua, într-o cinstită cursă de urmărire, când viteza îşi spune cuvântul, fie s-o hăituiască spre ţărm, sau s-o în pingă atât de aproape de mal încât echipajul să fie obligat să-i dea foc și să scape cu fuga, situaţie în care s-ar putea să pună mâna pe o captură, dar nu de prea mare valoare, fie să-i sperie pe cei de pe navă cu rachete și salve de tun până se predau, asta în cursul nopţii. Unii dintre cei ce forţează blocada au dovedit un minunat curaj și au rezistat unor atacuri puternice. În cursul celor patru ani de război, vreo șaizeci și șase de nave au părăsit Anglia și New York-ul pentru a înfrunta blocada, dintre care mai bine de patruzeci au fost distruse de către propriul lor echipaj sau capturate, dar majoritatea lor au întreprins multe incursiuni înainte de a da de bucluc, și chiar și așa au adus beneficii proprietarilor lor.

O dată, cu puţin înainte de sfârșitul războiului, am părăsit Bermuda în tovărășia altor patru nave și am fost singura care a ajuns cu bine la capăt. Dintre cele patru, trei au fost silite să se pună pe uscat și au fost distruse de propriul lor echipaj iar una a fost urmărită pe mare și capturată.

Am fost o dată martorul unei isprăvi foarte curajoase pe care nu pot să nu o povestesc. Noi tocmai izbutisem să trecem cu succes prin blocadă și stăteam, la ancoră sub fortul Fisher, când deodată, la ivirea zorilor, am auzit o puternică canonadă, iar după ce se mai lumină, am văzut o navă ce forţa blocada înconjurată de crucișătoare. Se părea că situaţia ei e fără ieșire, dar îi dădea bătaie înainte către intrarea râului, hăituită ca un iepure de un șir nesfârșit de alte nave. Imediat oamenii fortului trecură la tunuri ca să-i sară în ajutor îndată ce urmă ritorii ei ar fi ajuns în raza lor de foc. Patrulele au făcut tot posibilul ca să-i taie drumul spre intrare, și nici acum nu pot spune cum s-a făcut că n-a fost scufundată.

Pe când s-a mai apropiat, l-am văzut pe N., comandantul ei, unul dintre binecunoscuţii căpitani ce forţau cu succes blocada, stând în picioare pe apărătoarea zbaturilor, cu pălăria în mână, de parcă ar fi vrut să salute cum se cuvine navele de război. Și abia acum foitul deschise foc asupra crucișătoarelor de urmărire de care se îndepărta nava de contrabandă, ajungând aproape de ţărm. Una dintre celelalte nave a fost evident lovită, pentru că se abătu de la drum dintr-odată. Iar *Bătrânul J.,* una dintre cele mai rapide nave din branșă, înainta frumos. Avea două sau trei găuri în cocă, dar nu era mare lucru. Și ce-am mai salutat-o cu urale! Ajunsese în situaţia în care o văzusem la revărsatul zorilor pentru că nu mai avusese timp suficient și o prinsese dimineaţa înainte de a apuca să intre pe gura râului; așa s-a făcut că, în loc să fie aici, nimerise chiar în mijlocul flotei de blocadă.

Mulţi oameni s-ar fi predat, dar bătrânul N. era din altă stofă.

Noi ne-am îndepărtat de navele de patrulare înainte de a se lumina de ziuă și, pentru că ne-am ţinut departe în larg, am ajuns nestânjeniţi la Nassau, teferi și nevătămaţi, cu cea de-a doua încărcătură de bumbac, de data asta făcând călătoria dus-întors în optsprezece zile. După ce-am făcut două astfel de călătorii, ne puteam acum îngădui și noi puţină relaxare pentru o vreme. Cum nopţile fără lună aveau să revină abia peste trei săptămâni, am avut timp să ne îngrijim de navă, și am ridicat-o pe o cală de halaj pe care o construise un american întreprinzător special

pentru cei ce forţau blocada, dar pentru folosirea ei am fost nevoiţi s-a plătim un preţ care i-ar fi uluit pe marii noștri armatori.

Trebuie să spun că cei ce forţau blocada o duceau pe picior mare și acţionau după principiul că oamenii de nădejde sunt puţini la număr, așa că aveam întotdeauna la dispoziţie o masă plină de bucate și cel mai bun dintre vinuri. În port se afla și o navă militară englezească, ai cărei ofiţeri catadicseau adesea să ne facă vizite și le lăsa gura apa când auzeau de profiturile și bucuriile meseriei noastre de marinari ce forţau blocada. Cu adevărat, dacă lăsam la o parte motivele nenorocite care, în bună măsură, ne-au împins la asta, meseria ni se părea plină de emoţii plăcute, minunată, și li s-ar fi potrivit și unora dintre acești tineri domni.

Dar și de data asta ne veni rândul prea repede să pornim într-o nouă călătorie și să ne desprindem de atâtea plăceri, unii dintre noi chiar din sânul familiei, pentru că unele neveste mai grijulii și-au însoţit bărbaţii până în Indiile de Vest, bucurându-se și ele de noutatea peisajului. Aceste doamne îşi aleseseră și ele navele lor, ai căror căpitani le inspiraseră încredere și în care îşi investeau economiile personale pentru a face afaceri cu confederaţii; în felul acesta, unele dintre ele și-au adăugat un venit substanţial la banii agonisiţi cu acul. Nu cred că vreuna dintre ele să se fi aventurat să facă afaceri cu pilule Cockles. Sau corsaje, dar am auzit despre o doamnă care a expediat o mare cantitate de săpun de rufe și s-a ales cu un profit enorm din trebușoara asta.

După ce-am executat schimbările necesare și reparaţiile, punând totul la punct pentru o nouă expediţie, am luat-o din loc din portul Nassau. Dar n-am făcut mai mult de patruzeci de mile de la gura portului, în lungul coastei, când am zărit un vapor venind val-vârtej spre noi și. Îndată ce am reușit să-l zărim mai bine, ne-am dat seama că era un binecunoscut crucișător iankeu, foarte rapid, de care ne temeam în mod deosebit. Dar cum ne aflam deocamdată tot în apele britanice, ștergând ţărmurile arhipelagului Bahamas, m-am hotărât să nu schimb de drum, ci am mers mai departe în aceeași direcţie, având grijă să nu mă depărtez mai mult de o milă de mai. Când nava militară a tras un foc de tun peste prova noastră, drept semnal să punem în pană, am ridicat fla mura britanică și am ancorat. La bord s-a arătat un ofiţer american care, văzând dovezile neîndoielnice ale îndeletnicirii noastre, păru foarte înclinat să ne considere captura lui. Dar când l-am informat că socoteam să ne scutească de plăcerea asta pe motiv că nava se află în ape britanice, el, după ce se gândi o vreme, ne spuse încruntat „bună dimineaţa” și se întoarse la nava lui.

Au continuat să ne urmărească până spre miezul nopţii, când îmi închipui că altceva le-a atras americanilor atenţia și s-au îndepărtat. Profitând de absenţa temporară a navei, am ridicat iute ancora și curând eram departe în larg.

La sfârșitul celei de-a treia zile am ajuns la o poziţie aflată la șaizeci de mile de Wilmington, fără să avem parte de niciun incident care să merite amintit. Lala sarea nopţii, pe când ne apropiam de escadra de blocadă, am auzit zvon mare de bubuituri de artilerie înspre ţărm și am bănuit, corect după cum aveam să vedem mai apoi, ca navele americane urmăreau un vas ce încercase să forţeze blocada

și îl pedepseau acum cu severitate. Mi-a venit o idee și am trecut imediat s-o și pun în aplicare.

I-am dat vasului cărbuni cât am putut de tare și curând am zărit o navă înaintea noastră ce se grăbea să vină în ajutorul consoartelor ei pentru capturarea sau distrugerea contrabandistului. Ne-am ţinut aproape în pupa ei și în poziţia asta am mers în urma crucișătorului mai multe mile. Vasul făcea în continuu niște semnale cu ajutorul unor lumini de culori diferite, cu mare rapiditate, de pe suportul zbaturilor; am încercat să prind sensul acestora, silindu-mă cât am putut, sperând să-mi însușesc codul semnalelor escadrei de blocadă și să-mi folosească în viitor, cândva, dar n-am izbutit să le dau de capăt.

Deodată focul a încetat și nava ce ne pilota a luat-o din nou spre larg. Cum ajunsesem destul de aproape de mal, am oprit mașina și am rămas cuminţi pe loc, dar, din nefericire, nu ne mai puteam da seama exact unde ne aflam. Navele de patrulare erau foarte aproape de ţărm și ele, așa că nu prea trebuia să ne mișcăm încoace și-ncolo, în plus pilotul era sigur că ne aflam atât de-aproape de intrarea în râu, încât ne va veni ușor să ţâșnim înăuntru la crăpatul zorilor, fără să fim în mare pericol din partea dușmanului: Așa că restul nopţii am rămas în vecinătatea ţărmului. Din nefericire, cu vreun ceas înainte de ivirea dimineţii, ne-am pus pe uscat și toate încercările.de a ne desprinde au rămas fără niciun rezultat.

Când începu să se lumineze, am văzut că eram cam la o milă de fortul Fisher și că două dintre navele americane cele mai apropiate se aflau la o milă în urma noastră când am reușit să le deslușim, și se deplasau spre larg, semn că stătuseră la pândă aproape de gura râului în timpul nopţii. Am dat ordin să fie coborâte bărcile și am lăsat tuturor celor aflaţi la bord libertatea să părăsească nava pentru că se părea că aveam să fim sortiţi a deveni mărul discordiei între tunurile fortului și cele de pe na vele de patrulare. Întregul echipaj a rămas totuși la bord și ne-am apucat să ușurăm nava pe cât posibil. Am ridicat presiunea la maxim, mașinile au tras cât au putut, dar nava nu s-a clintit și mi-a fost teamă să nu intre nisipul în santină.

În momentul acela o afurisită de navă începu să-și regleze tirul tunurilor Parrot asupra noastră, iar proiectilele făceau apa să sară în sus în preajmă. Dar canonadei ei i s-a răspuns îndată cu foc din fortul Fisher. Proiectilele artileriei grele a fortului treceau pe deasupra noastră, căzând în vecinătatea crucișătorului și făcându-l să se tragă mai la larg, stricându-i astfel precizia cu care trăgea asupra credincioasei noastre nave. Ne-am forţat din răsputeri să ieșim de pe patul acela de nisip, sm pus toţi oamenii să alerge de la un capăt al vaporului la celălalt și, spre bucuria noastră, vasul a pornit să lunece meet spre apă adâncă.

Dar nu scăpasem încă de toate necazurile. Ca să intrăm pe gura râului trebuia să facem un ocol și pentru asta eram nevoiţi să ne apropiem de escadra de blocadă cu vreun sfert de milă înainte de a întoarce ca să pătrundem în estuar. În vreme ce ne îndeletniceam cu această manevră riscantă, cei din fortul Fisher deschiseră un foc puternic cu toate piesele de artilerie, distrăgându-le atenţia navelor de blocadă de la noi. Douăzeci de minute după ce ne-am desprins de uscat eram ancoraţi în siguranţă sub bateriile confederaţilor. Nava care fusese hăituită și asupra căreia se

trăsese atât de mult în cursul nopţii stătea și ea la ancoră, bine mersi, fără prea mari stricăciuni.

A fost de departe cea mai plină de emoţii perioadă prin care am trecut. A trebuit să mulţumim comandantului şi garnizoanei de la fortul Fisher pentru că am scăpat.

După ce-am făcut salvatorilor noștri o vizită, am luat un pilot la bord și am pornit în sus spre Wilmington. În vremea aceea fluviul Cape Clear era plin de tot felul de torpile și baraje pentru a împiedica apropierea vreunei canoniere de Wilmington. În cazul în care fortul de la intrare ar fi căzut în mâinile inamicului. Cum amplasarea acestor obstacole era cunoscută numai unor anumiţi piloţi, trebuia să fim foarte atenţi să avem la bord omul care ne trebuia. Am urcat râul fără să păţim nimic.

Încărcătura noastră de bumbac era pregătită, așa că ne-am grăbit să descărcăm nava și să fim gata pentru ieșirea în mare cât mai iute posibil.

La Wilmington, un oraș mare, risipit pe dune de nisip. Nu era nimic care să prezinte interes. La vremea despre care scriu, majoritatea oamenilor de vază părăsiseră orașul, care acum era plin de aventurieri de tot felul, unii veniţi să vândă bumbac, alţii să cumpere la preţuri exorbitante articole din Europa aduse de cei ce forţau blocada.

Neguţătorii luau cu ei aceste bunuri în interiorul ţării. adăugând la preţul lor un procent uriaș, iar cumpărătorii nevoiti să le ia plăteau niște sume cât se poate de ruinătoare pentru cele mai obișnuite articole vitale.

De data asta am rămas foarte puţin timp la Wilmington și, după ce-am încărcat bumbacul, am luat-o pe râu la vale spre vechiul loc de așteptare, sub bateriile prietenești ale fortului Fisher. Nici n-am ancorat bine şi s-a abătut asupra noastră o ceaţă groasă. Dar perioada de maree favorabilă pentru trecerea peste bară era abia la ora trei dimineaţa, oră nepotrivită după părerea mea, deoarece nu mai aveam decât două ceasuri de întuneric la dispoziţie ca să ne îndepărtăm de ţărm, așa că m-am hotărât să încerc să profit de ceaţă. Am calculat că dacă întâlneam vreo navă de patrulare, aceasta nu se aștepta să dea de noi și deci nu va avea presiune în cazane.

Toţi mi-au spus că trebuie să fiu nebun ca să mă aven turez pe o vreme ca aceea spre ieșire, și s-au făcut tot felul de profeţii cum am să dau de belea, dar, în ciuda acestor prevestiri de rău augur, spre seară am trecut peste bară în plină ceaţă, încât nu eram în stare să văd de la un capăt la altul al navei, și mi-am încercat norocul.

În timp ce înaintam, ceaţa se făcea și mai groasă, dacă mai era posibil, și în cursul întregii nopţi ne-a fost peste puteri să zărim ceva, dar nici n-am fost zăriţi de nimeni.

Dimineaţa aveam o distanţă de cel puţin o sută două zeci de mile parcurse spre larg și nu se vedea ţipenie la orizont. Am făcut un voiaj dintre cele mai profitabile și am ajuns la Nassau teferi și nevătămaţi după șaptezeci și două de ore, încheind cea de-a treia călătorie dus-întors.

Capitolul XIV

ULTIMELE ZILE PE **AFURISITUL**

Cum nicio navă n-a reușit de când cu blocada să ajungă la Savannah, un oraș mare și înfloritor în Georgia, situat la câteva mile în susul fluviului navigabil cu ace lași nume, unde exista o faimoasă piaţă pentru tot felul de bunuri și unde se găsea cel mai fin bumbac, gata numai să fie îmbarcat, și cum piloţii sudiști susţineau că pentru succesul unei astfel de întreprinderi nu era nevoie decât de puţin efort, eu m-am oferit să încerc să-l duc pe *Aflurisitul* până acolo.

Cea mai mare piedică de care ne izbeam era faptul că nordiștii stăpâneau o puternică fortificaţie numită Pulaski, situată pe faleza de la intrarea pe fluviu ce domina trecerea spre oraș. Părea treabă ușoară să treci pe acolo în timpul nopţii pentru că o navă camuflată ca a noastră nu era lesne de văzut; studiind cu atenţie harta, am observat că era foarte dificil să eviţi bancurile de nisip și întinsurile cu apă mică de la gura fluviului pe o beznă chioară.

Dar asta era treaba pilotului, noi, căpitanii, având doar obligaţia să evităm pericolele provenind de la tunurile navelor și forturilor, sau, dacă nu puteam să le evităm, să ne descurcăm în faţa atacurilor.

Pilotul pe care l-am angajat era atât de sigur de sine, că a refuzat orice fel de plată pentru serviciile lui înainte de a ne conduce în portul cu pricina și înapoi în siguranţă. Trebuie să spun că erau puţine nave de patrulare în largul coastelor localităţii Savannah, sau chiar deloc, nordiștii având totală încredere, bănuiesc eu, în fortul Pulaski și bancurile de nisip care înconjurau gura râului, suficiente să împiedice orice încercare de a forţa blocada.

Luminile de pe nava lor din largul așezării Port Royal, mic port aflat în mâinile guvernului nordist, la câteva mile de intrarea râului Savannah, erau la fel de puternice ca în vremuri de pace și slujeau minunat ca puncte de reper pentru a te orienta în estuar. După două zile de la plecarea din Nassau, am ajuns fără niciun impediment la douăzeci de mile de ţărmul destul de jos pe unde curge fluviul Savannah și, odată cu lăsarea serii, am înaintat spre nava far din largul localităţii Port Royal. Îndată ce am zărit-o, de fapt după ce ne-am apropiat mult de ea, am luat drumul fortului Pulaski, utilizând lumina navei drept punct de plecare, distanţa pe hartă fiind de douăsprezece mile. Curând am ghicit linia fortului profilându-se în întuneric și, deși arăta înfricoșător, nu m-a neliniștit chiar așa de mult în comparaţie cu pericolele pe care se părea că le vom avea de înfruntat din partea bancurilor de nisip și a valurilor de resacă ce se spărgeau pretutindeni în jurul nostru. Însă pilotul, căruia îi revenea răspunderea în situaţia asta, părea liniștit.

Am înaintat cu prudenţă și, în zece minute, am fi trecut dincolo de pericole, sau cel puţin de bateriile fortului, când deodată se abătu asupra noastră cea mai aflu risită și puternică furtună cu vânt și ploaie, însoţite de tunete și fulgere, ce ne-a învăluit într-o beznă desăvârșită.

Știind că suntem înconjuraţi de cele mai parșive bancuri de nisip și având sub noi doar cincisprezece picioare adâncime, mi-am dat seama că eram într-o situaţie foarte periculoasă. Pilotul îşi pierduse complet capul și vremea aceea ar fi năucit pe oricine, de n-ar fi putut spune unde se află. Așa că am întors nava și am luat-o din nou spre larg, exact pe unde am venit, iar când am ajuns la o distanţă bănuită de vreo douăzeci de mile de la ţărm, am lăsat ancora în apa care avea cincisprezece braţe adâncime.

Furtuna aceea cu vânturi puternice, însoţită de ceaţă groasă, a durat trei zile și nopţi. Niciodată în viaţa mea n-am avut parte de o vreme atât de scârboasă; luam benzi de intram cu copastia în apă, știam că derivăm, ancora noastră derapa, dar era greu să-ţi dai seama în ce direcţie; nici mâncare nu ne puteam pregăti pentru că tala zurile ne stinseseră focul de la bucătărie; dar cel mai îngrijorător lucru era consumul mare de cărbune, pentru că trebuia să avem în orice clipă suficientă presiune, să fim pregătiţi pentru orice eventualitate.

Într-una din zile s-a luminat pentru o jumătate de oră la amiază și am reușit să luăm înălţimea meridianului, care ne-a arătat că derivasem cam treizeci de mile pe latitudine, dar nu ne-am lămurit deloc asupra longitudinii. În cea de-a patra zi furtuna s-a mai domolit, cerul s-a limpezit și ne-am făcut punctul navei cu exactitate prin observaţii.

Când s-a întunecat, ne-am îndreptat spre lumina navei far de la Port Royal. Socotind să procedăm ca și înainte și să o folosim drept punct de plecare pentru pătrund era pe gura fluviului. Dar am mers și am tot mers și n-am izbutit să vedem lucirea luminii și nici măcar nava cu pricina (mai apoi am aflat că nava far fusese smulsă de furtună din ancoraje). Treabă încurcată rău. Pilotul ne-a avertizat că era curată nebunie să încercăm să dibuim intrarea fără a avea reperele farului care să ne ajute.

Cărbune aproape că nu mai aveam nici ca să ne întoarcem la Nassau și dacă mai tândăleam prin preajmă așteptând să fie reinstalată nava far la locul ei, aveam să stăm cât se poate de prost cu combustibilul, rămânându-ne atât de puţin incit, dacă la întoarcere aveam să fim urmăriţi de vreo patrulă, asta însemna captură sigură.

Așa că am pornit atunci spre Nassau, ţinându-ne cât mai aproape de coastele Georgiei și Floridei. De-a lungul acestor coaste existau o mulţime de râuleţe și pâraie unde se practica forţarea blocadei cu nave mici și chiar bărci și unde nordiștii aveau mai multe bricuri și goelete de război, ce se străduiau cum puteau să pună capăt acestui trafic. Numeroase bărci nepuntate făceau traversade din cele mai nordice insule ale arhipelagului Bahamas până aici, o distanţă de cincizeci de mile, și se în torceau cu unul sau două baloturi de bumbac cu care echipajul era cât se poate de câştigat.

Dinspre partea navelor de război cu vele nu aveam a ne teme prea mult, pentru că era o vreme calmă și frumoasă, așa că noi îi dădeam cărbuni la câteva mile de ţărm, trecând în cursul zilei pe lângă mai multe nave de acest fel, exact dincolo de raza tunurilor lor Una dintre ele a încercat să vadă ce se întâmplă dacă strică o

lovitură de tun la mare distanţă, dar ne-am îngăduit să ne batem joc de strădaniile ei. Ultima noapte petrecută pe mare a Cost plină de emoţii. Cantitatea de cărbune ajunsese la trei sferturi de tonă și trebuia să mai și traversăm Gulf Streamul în partea lui îngustă dintre Florida și Bahama, distanţă de treizeci și opt de mile, unde viteza curentului ajunge la patru mile de oră. Curând am rămas fără cărbune. Am pus de s-au tăiat arborii de rezervă, lemnul de arboradă. O parâmă de cânepă (care, pentru că veni vorba, trebuie să arăt că a făcut un foc pe cinste) și abia-abia am izbutit să atingem capătul vestic extrem al grupului de insule aparţinând Marii Britanii, unde am și ancorat.

N-am mai fi avut aburi nici pentru trei mile mai departe. Din fericire, în zona aceea pustie unde am ancorat am dat peste o mică movilă de antracit, care probabil făcuse parte din încărcătura vreunei nave naufragiate aici, și din care am luat atât cât să ne ajute să ajun gem la Nassau, unde am intrat fără alte necazuri. Încerc area de a ajunge la Savannah a fost un eșec. Mai apoi, un vapor s-a străduit și el să ajungă acolo, a trecut de fort cu bine, dar îndată după aceea s-a proptit într-un banc de nisip și a fost capturat dimineaţa.

Nu am de gând să-l oblig pe cititor să mai suporte și relatarea altor isprăvi ale mele cu *Afurisitul.* E destul dacă amintesc că am avut norocul de a putea face șase călătorii dus și întors cu el. Până la Wilmington, apoi l-am predat secundului meu și m-am întors în Anglia cu propria mea pradă. Primul lucru pe care l-am văzut când am ajuns la Southampton a fost o știre din *Times* cu următorul titlu:. „Capturarea navei *Afurisitul”.* Biata navă!

Am aflat mai apoi cum a fost capturată. Întâmplare pe care am s-o povestesc și care arată că a sfârșit cu cinste.

Ofiţerul căruia i-am încredinţat comanda era un marinar cât se poate de bun, viteaz, cu sânge rece și hotărât și, fiindcă veni vorba, trebuie să amintesc că se pricepea oarecum și la doftoricit, nu numai într-ale marinăriei. Și, mulţumită tratamentelor lui binefăcătoare, am avut foarte puţine cazuri de boală la bord. Cum micul nostru dispensar era lângă cabina mea, auzeam de obicei discuţiile care aveau loc între C. și pacienţii lui. Am să redau numai una dintre ele.

C: Ei, bătrâne, ce te supără?

Pacientul: Domnule, vă rog, mă dor toate.

C: Ah, te dor toate, hmm, e rău de tot.

Apoi în timpul tăcerii care s-a așternut, s-a auzit cum se amestecă ceva, după care C. spuse:

— Uite, bea asta, și vino din nou diseară.

Pacientul iese. Apoi îl aud pe C. mormăind:

— Nu cred eu că mai apare ăsta. A înghiţit două picături de croton[18]. Chiulangiu afurisit, te dor toate, ehei!

---

[18] Ulei de croton — extract din planta exotică Croton tiglium cu virtuți purgative.

N-am mai auzit vreodată vocea acelui pacient, și curând n-am mai avut niciun caz de îmbolnăvire la bord.

C. mi-a explicat că singurul medicament pe care-l administra el era ceea ce se numește ulei de croton, și niciunul din membrii echipajului nu s-a prezentat de două ori la tratament.

Pentru că nu mai fusese niciodată prin blocadă în calitate de comandant de navă, deși fusese cu mine în toate călătoriile de acest fel și avusese parte de aceleași șanse de care am avut și eu, bineînţeles că acum era dornic să treacă prin această încercare cu bine. Nu mai era nicio îndoială că nava mai pierduse din viteza de dinainte, pentru că, în câteva rânduri, fusese foarte încercată, și asta și-a spus un cuvânt greu împotrivă, așa cum se va vedea. În cea de-a treia după-amiază după ce a părăsit Nassau, nava se afla într-o poziţie avantajoasă pentru a încerca să intre pe gura fluviului odată cu lăsa rea serii. Se deplasa într-ascuns, așteptând întunericul, când, deodată, în partea din vânt, care până atunci fusese înceţoșată, se lumină și se zări neplăcut de aproape un crucișător, care venea sub forţa velelor și aburului, iar curând se văzu că De data asta, cele două elice ale ghinionistului *Afurisit* nu-l vor ajuta să scape teafăr și nevătămat ca în atâtea rânduri înainte.

Nava de patrulare, o corvetă mare cu toată velatura de rigoare, venea val-vârtej. Profitând de o briză puternică. Iar zilele sărmanului *Afurisit* păreau numărate, când C. încercă o manevră ingenioasă demnă de oricare dintre eroii istoriei navale. Cum spuneam, bătea un vânt puternic, stârnind valuri mari. Nava de patrulare se apropia mereu, până când bietul *Afurisit* ajunse aproape sub etrava ei, pentru ca echipajul ei să treacă îndată să strângă velele cum scria la carte. În clipa în care oamenii s-au urcat în arborada corvetei, suind pe catarge pentru a strânge velele, C. și-a pus planul în aplicare. Și-a întors nava cu prova în vânt și a trecut liniștit pe lângă nava cealaltă la nici cincizeci de iarzi distanţă. Aceasta din urmă, cu inerţie mare, a mai făcut aproape un sfert de milă înainte de a putea să întoarcă.

Persoane cât se poate de bine informate mi-au spus că de la dunetă nu s-a dat niciun ordin marinarilor să tragă asupra micii ambarcaţii atât de curajoase care păcălise nava militară, fiindcă, într-adevăr, fusese păcălită într-adins. Fără nicio umbră de îndoială. Cele două sau-trei tunuri pregătite pentru tragere în cursul urmăririi fuseseră acum în mare parte fixate iar la locul lor și lăsate așa, în vreme ce echipajul era în arboradă să strângă velele, drept care, pe când *Afurisitul* trecea pe lângă crucișător, nu s-a tras niciun foc asupra lui. Curând patrula a deschis focul cu tunurile de la prova, dar pe niște talazuri ca acelea mare lucru nu puteau cășuna fugarului, mai ales că nici nu avea balast ca lumea. Nava lăsă în urmă corveta cu arborada ei impresionantă, pentru ca apoi să n-o mai zărească decât departe, în pupa, iar la lăsarea nopţii să dispară cu totul.

După încercarea asta, *Afurisitul* merita să scape cu adevărat, dar soarta i-a fost eu totul alta. A doua zi, când se iviră zorii, se găsi la trei mile de una dintre navele noi și rapide care venise pentru probe de mare și, din păcate, și fără încărcătură la bord. Avea acum prin lejul să-și încerce și posibilităţile de viteză într-o întrecere

avantajoasă. L-a ajuns pe *Afurisit* cât ai clipi și l-a dus în primul port.

Trebuie să spun că *Afurisitul* și căpitanul lui erau de multă vreme binecunoscuţi și cu râvnă vânaţi de crucișătoarele americane. Primele cuvinte pe care le-a rostit o fiţerul american când a pus piciorul la bordul navei capturate au fost: „Ei bine, căpitane Roberts, în cele din urmă tot am pus mâna pe dumneata!” Și păru cât se poate de dezamăgit când i s-a spus că acel căpitan pe care-l doreau atât de mult plecase spre casă cu ultimul pachebot. Corveta care-i urmărise și pe care o păcăliseră cei de pe *Afurisitul* cu o zi înainte se afla la ancoră în portul în care fusese dusă captura. Când o zări, căpitanul corvetei spuse: „Trebuie să mă duc la bordul ei și să-i strâng mâna celui care o comandă”. Și așa a făcut, felicitându-l cu căldură pe C. pentru curajul pe care-l dovedise, arătând astfel că era în stare să respecte un act plin de îndrăzneală și că ofiţerii de marină americani nu se uitau cu dispreţ la cei ce încălcau blocada, ca la niște păcătoși nenorociţi dintre cei mai răi, în ciuda faptului că le dădeau multă bătaie de cap pentru a pune capăt acestui trafic ilegal. Câteodată erau destul de severi cu cei care, după ce fuseseră prinși pe mare în urma unei urmăriri cinstite, și-au distrus cu sălbăticie busolele, cronometrele etc. Ca să nu ajungă în mâinile ofiţerilor de pe crucișătoare. Trebuie să spun că eram întotdeauna pregătit ca, în eventualitatea că eram capturat, să ne descurcăm cât mai bine și să predau în mâinile ofiţerilor veniţi să ia nava în primire tot ceea ce pe drept au câştigat, norocul declarându-se de partea lor. şi să ne luăm adio cu un pahar de șampanie de la noul proprietar, pe cheltuiala celui de dinainte. Tratamentul de care au avut parte cei prinși că se ocupau de forţarea blocadei a fost foarte di ferit. Dacă acea captură era făcută de o navă militară de școală veche, cei prinși erau întotdeauna trataţi cu blândeţe. Dar printre ofiţerii de nave culeși la întâmplare și utilizaţi de guvernul nordist erau și unii dintre cei mai brutali, care se bucurau atunci când îi puteau face pe prizonieri să îndure cât mai multe. Păreau să aibă numai o singură calitate — și anume că printre ei se găseau mulţi francmasoni și adesea prizonierii scăpau dacă se lăsau iniţiaţi în această frăţietate.

Echipajul *Afurisitului* a nimerit în mâini foarte bune și până a ajuns la New York s-a bucurat de condiţii onorabile, dar scurta perioadă pe care a petrecut-o în pușcă de în vreme ce nava era supusă unei parodii de proces în Tribunalul Amiralităţii, n-a fost deloc plăcută. Numai că necazurile n-au durat foarte mult, nu mai mult de zece zile şi îndată ce s-au văzut liberi, cei mai mulţi s-au întors la Nassau sau Bermude, gata să se apuce din nou de treabă. C. a revenit în Anglia și mi-a povestit necazurile de care a avut parte. Sărmanul! Tare mi-e teamă că serviciile lui n-au fost nici pe jumătate apreciate cum se cuvine, pentru că în meseria asta de marinar ce forţează blocada, ca și în alte întreprinderi riscante, succesul e o virtute, în vreme ce ghinionul, chiar dacă e însoţit de un curaj de erou, e de cele mai multe ori o crimă ce nu poate fi iertată.

Capitolul XV

RICHMOND ÎN TIMPUL ASEDIULUI

După emoţiile trăite în cursul ultimelor șase sau opt luni de zile, n-am mai putut sta prea mult liniștit în Anglia, satisfăcut doar de relatările din presă despre noutăţile din lumea blocadei. Așa că am făcut ce-am făcut și am obţinut comanda unui vapor nou cu aburi, foarte rapid, și m-am întors din nou la meseria asta. Guvernul american era foarte hotărât să facă orice-i stătea în puteri să oprească traficul prin blocadă și, în ultima vreme, sporise forţa navală pe coasta de sud cu câteva nave foarte iuţi construite la New York. Dându-și seama de asta, unii constructori de nave, puși la ambiţie de persoane angajate în afaceri cu forţarea blocadei, au încercat să construiască vapoare care să le întreacă pe acestea și, în ultima vreme, totul a devenit o problemă de viteză, mai ales în cazul unei confruntări în timpul zilei între cei ce instituiseră blocada și cei ce se strecurau prin ea.

Unele nave construite de partea aceasta a oceanului, nu ţineau cont de nicio altă cerinţă de calitate decât viteza, erau proiectate să fie cât mai ușoare și în consecinţă se dovedeau inferioare din punctul de vedere al navigaţiei.

Multe au dat de belea, câteva s-au răsturnat pe mare, unele, după ce au navigat câteva zile, au fost silite să se întoarcă la Queenstown, avariate grav, iar altele au ajuns până la Nassau, vădindu-se de nefolosit mai departe.

Nava mea era una din cele patru construite de șantierele R. & G. din Glasgow, și era destul de trainică pentru a rezistat valurilor mari și potrivnice din Gulf Stream. Era minunat de iute și, luată în întregime, părea a fi o navă ce garanta succesul. La un moment dat am avut parte de o urmărire pe cinste. În plină zi, din partea uneia dintre cele mai noi și mai bune nave ale guvernului american, trimisă să le întreacă pe toate celelalte oriunde le-ar întâlni, iar eu am izbutit s-o las în urmă.

Cum am ajuns la Wilmington cu noua mea navă, am pornit la drum ca să vizitez Richmondul, oraș asediat pe atunci din sud și est de către generalul Grant, care era ţinut totuși în șah de către generalul Lee, la Petersburg, un orășel așezat într-o poziţie strategică importantă la vreo optsprezece mile de capitală. Ca să ajungi la Richmond nu era treabă chiar ușoară, căci trebuia să faci un lung ocol prin interiorul ţării (ispravă pentru care noi nu aveam suficient timp), pentru că avanposturile armatelor aflate în conflict îşi disputau stăpânirea asupra ultimelor cincizeci de mile de cale ferată dintre Wilmington și Petersburg, ultima așezare fiind pe linia către Richmond. Cum legăturile telegrafice fuseseră întrerupte, era foarte greu să știi de pe o zi pe alta dacă trenul putea trece în siguranţă pe acolo.

În grupul nostru era și tânărul general Custos Lee, nepotul comandantului șef al armatei confederate, ce se îndrepta spre cartierul general al unchiului său și se oferise să ne ajute ca să răzbim până acolo. Când am ajuns la o staţie aflată la vreo cincizeci de mile de Richmond, am descoperit, așa cum de altfel ne și temeam că se va întâmpla, că pe calea ferată nu se putea merge mai de parte; am izbutit

însă să punem mâna pe niște care, trase de catâri, în care ne-am suit cu bagaje cu tot. Și, fiindcă veni vorba, bagajele erau de o deosebită importanţă, pentru că în ele se aflau mai multe lăzi cu băuturi, care nu se găseau cu niciun preţ, fie acela în bani sau în orice altceva, prin părţile spre care ne îndreptam. Am luat-o pe tot felul de drumuri lăturalnice, zdruncinaţi de mai-mai să ne desfacem în bucăţi, preţ de vreo patru mile, îndreptându-ne spre cartierul general al avanposturilor cavaleriei, comandat de un faimos ofiţer, tot nepot al comandantului suprem. În cele din urmă am ajuns într-o minunată vale înverzită, înconjurată de păduri dese, unde erau încartiruiţi generalul și cei din statul lui major.

Aveau cu ei vreo două sau trei mii de cavaleriști care, în ciuda hainelor lor jerpelite și a înfăţișării de oameni flămânzi, erau o mână de oameni arătoși cum îţi dorești să vezi mereu.

Generalul și aghiotanţii lui ne-au primit cu căldură.

Sărmanii, altceva nici nu puteau oferi. Noi însă am dat la iveală tot felul de cutii de sardele, cârnaţi de Bologna și alte ispititoare bucate pentru o petrecere. Băuturile le-am amestecat în două găleţi din care se adăpau caii, curăţate special pentru această ocazie: vreo duzină de sticle de Bordeaux, câteva de brandy, vreo jumătate de duzină de sticle de apă minerală, totul pus cu vreo două sau trei calupuri de gheaţă (din care, parcă în bătaie de joc, sudiștii avea grămezi întregi). Toate aceste bunătăţi au fost apreciate cum se cuvine, nu numai de noii noștri prieteni, care în ultimele luni nu puseseră în gură decât pâine neagră de secară și carne de porc împinsă pe gât cu apă chioară, ci și de niște călători zdruncinaţi ca noi. Și stând noi așa tolăniţi pe iarbă în acel peisaj splendid, părea că pentru moment războiul și toate ororile lui fuseseră uitate. Printre ofiţerii care formau statul major erau și câţiva englezi care, după cum spuneau ei. Veniseră aici pentru a avea parte de un serviciu activ, și l-au găsit fără îndoială cât să le ajungă berechet. Păreau a fi oameni ce fac cinste ţării lor. Adesea m-am întrebat ce s-a întâmplat cu ei, și mai cu seamă cu unul dintre ei, faţă de care am simţit un deosebit interes. Spunea că-l cheamă Cavendish, dar s-ar putea să fie doar un *nom de guerre*[19].

În timp ce eram în tabără a venit un pichet de militari, al cărui ofiţer a raportat că avusese o hărţuială cu inamicul, în cursul căreia nordiștii au fost bătuţi. Era destul de curios felul în care se confruntau avanposturile de cavalerie. Terenul pe care se întâlneau nu îngăduia șarje de cavalerie, pentru că tot ţinutul era acoperit de păduri dese pe mile și mile întregi. Așa că, atunci când aveau chef de hărţuială, descălecau, îşi legau caii de copaci, și începea o luptă în toată regula, fiecare militar alegându-și adversarul personal. Când se saturau, îşi luau morţii și răniţii, se urcau pe cai și se întorceau în taberele lor.

După ce-am petrecut vreo patru sau cinci ceasuri în tovărășia amicilor noștri din

---

[19] Nom de guerre — poreclă pe care și-o luau unii seniori în cursul unor confruntări armate, pentru a-și feri numele adevărat de orice pată (în franceză în original).

cavalerie, le-am urat noroc și am pornit la drum mai departe, însoţiţi de prietenul nostru foarte preţios, spre cartierul general al armatei, unde urma să ne petrecem noaptea. Am avut mare noroc că am călătorit într-o companie atât de folositoare, pentru că, fiind nevoiţi să trecem pe lângă avanposturile armatei sudiste, eram mereu opriţi și interogaţi de patrule și pichete mobile. Alteori eram neplăcut de aproape de avan posturile „băieţilor în albastru", cum erau numiţi oamenii lui Grant. Deoarece am ajuns la destinaţie foarte târziu, ne-am stabilit tabăra sub niște copaci, aproape de cartierul general al comandantului șef, acum plecat pe front, care era așteptat să sosească abia în seara următoare. Răpăitul muschetelor și bubuitul tunurilor în tot cursul nopţii ne-au amintit mereu că ne aflam în vecinătatea teatrului de război, ceea ce ne-a cam tulburat odihna.

Dar, chiar dacă eram puţin cam speriaţi, n-am lăsat să se vadă nimic. Dimineaţa am pornit mai departe în carele noastre și, după ce am mers preţ de câteva mile prin acel ţinut, am ajuns la linia ferată care făcea legătura între tabără și Richmond. Curând a venit un tren care ne-a luat și ne-a dus până în capitala Virginiei, unde ne-am instalat la un hotel ce arăta destul de confortabil. Aici se găsea mai mult de mâncare și de băut decât la Charleston, în consecinţă oamenii aveau și niște figuri mai vesele. Băuturile erau destul de scumpe totuși, o sticlă de brandy ajungând la douăzeci și cinei de șilingi, acestea fiind trecute tot prin blocadă. Aici am descoperit că oamenii aveau o încredere oarbă în cauza sudistă, ceea ce i-a ajutat să înfrunte toate greutăţile.

În acel moment, deși doar o fortificaţie de pământ ridicată în grabă în câteva ceasuri la Petersburg mai ţinea piept armatei bine organizate a lui Grant, deși toate cele necesare războiului și chiar vieţii de zi cu zi se împuţinau alarmant de iute, deși soldaţii erau prost hrăniţi și numai pe jumătate îmbrăcaţi sau apăraţi de ano timpul neîndurător (la trei oameni era îngăduită doar o singură pătură), cu toate, astea toţi păreau satisfăcuţi că într-un fel sau altul Sudul va izbândi și va deveni o naţiune independentă.

Pe când eram la Richmond am avut plăcerea să cunosc un talentat corespondent de la Times, care, deși se afla în situaţia de a privi cu calm desfășurarea evenimentelor, era atât de vrăjit de admiraţie faţă de minunatul curaj dovedit de sudiști și de entuziasmul general al oamenilor în mijlocul cărora se afla, încât s-a lăsat furat de speranţa că în cele din urmă se va întâmpla ceva care să răstoarne situaţia acestora, iar corespondenţele lui nu vădeau deloc semne de disperare. Dacă ar fi procedat altfel ar fi fost singur, așa cel puţin mergea înainte odată cu valul. În vreme ce noi ceilalţi, mai ales cei ce nu eram decât spectatori, dacă am văzut cu luni înainte că se apropia sfârșitul, acum eram nevoiţi să deschidem ochii și să constattăm că sfârșitul venise. Datorită influenţei noului nostru prieten și faptului că era cunoscut printre mai-marii locului, am reușit să-i facem pe câţiva dintre ei să primească o invitaţie la masă, întrucât noi le puteam oferi niște bunătăţi ce nu erau de găsit în Richmond.

Câţiva dintre cei mai de vază oameni ai confederaţiei ne-au onorat cu prezenţa lor și s-au arătat deosebit de agreabili, dovedindu-se niște tovarăși nemaipomeniţi.

Mi-e tare teamă că după aceea cam toţi au avut necazuri mari, în afară de domnul Benjamin, ministrul afacerilor externe, care, înainte de a muri, la câţiva ani după momentul despre care scriu, a ajuns un nume celebru în Anglia, pe măsura talentului și educaţiei sale.

Pe când eram la Richmond, am avut onoarea de a fi invitat la un ceai de doamna Davis, soţia președintelui, și a fost deosebit de interesant. Toate doamnele erau îmbrăcate în mare doliu, cea mai mare parte dintre ele pentru că pierduseră rude apropiate și dragi în acel război dezastruos, celelalte, bănuiesc, erau în doliu din cauza nenorocirilor ce se abătuseră asupra ţării lor. Doamna

Davis trecea de la un grup la altul prin încăpere, găsind ceva deosebit de spus fiecăruia. În vreme ce președintele, om sever, ce nu zâmbea niciodată, se străduia să fie bine voitor cu invitaţii lui și-ţi lăsa impresia unui gentleman perfect. Am mai întâlnit acolo și ofiţeri care abia sosiseră de pe front. Înconjuraţi de oameni dornici să afle vești, delegaţi ai unor state secesioniste îndepărtate, mesageri din partea armatei lui Hood, care începea să trezească îngrijorarea multora, străini care simpatizau cu cauza sudistă. Funcţionari guvernamentali, și mulţi alţii. Bineînţeles că toată discuţia se învârtea în jurul perspectivelor cauzei și. Din cele auzite în casa președintelui, nimeni n-ar fi bănuit că sfârșitul era atât de aproape.

Înainte de a pleca eram dornic să văd și eu armata cace apărase atâta amar de vreme Richmondul. Am mai rămas câteva zile în capitală, după care-i-am părăsit și pe ea și pe prea încrezătorii ei locuitori și mi-am croit drum cum am putut și eu spre cartierul general al comandantului. Șef. Acolo mi-am prezentat scrisorile de recomandare către generalul Lee.

Ar fi probabil o obrăznicie din partea mea să încerc să omagiez caracterul acestui bun militar, care, crezând fără margini în cauza sudistă, i-a sacrificat tot ce avea, aruncând în balanţă și energia, și talentul său. Mulţi dintre cei ce l-au cunoscut bine i-au apreciat și vor continua să-i aprecieze calităţile. Am avut o îndelungă conversaţie cu ei, pe care aș vrea s-o pot repeta fără să dezamăgesc încrederea arătată, drept dovadă a ideilor sale cu privire la situaţia Sudului. A fost de altfel singurul om întâlnit de-a lungul călătoriei mele care privea fără optimism situaţia militară a ţării sale și, ca soldat, nu putea fi un judecă toi mai bun.

După ce-am petrecut douăzeci și patru de ore în tabară, ne-am îndreptat spre staţia de tren pentru a vedea dacă nu putem obţine Jocuri pentru Wihnington. Acolo am aflat că linia era în mâinile sudiștilor și, cu toate că „băieţii în albastru” aveau prostul obicei să mai tragă asupra vagoanelor în trecere, trenul circula în fiecare noapte.

Dar una era că mergea trenul și cu totul alta ca un necombatant să primească un loc într-un vagon, pentru ca orice loc disponibil era ocupat de soldaţii răniţi sau bolnavi. M-am zbătut cu disperare să mă urc cumva și eu în tren și, după o luptă cumplită, am izbutit să intru într-un fel de boxă pentru cai și m-am așezat pe o ladă din scânduri ce părea a fi un loc destul de confortabil pentru dormit. Era întuneric beznă când m-am urcat în tren, și am fost obligaţi să stăm pe întuneric până treceam de furcile caudine ale pichetelor nordiste, care ne-au onorat cu o salvă sau

două de la mare distanţă, de pe dealurile ce dominau calea ferată. După ce-am scăpat cu bine de ei, am aprins un chibrit și, spre groaza mea, am văzut că stăteam foarte confortabil pe… un sicriu. Mi-a părut rău să făcusem lumină, dar încet, încet, obișnuindu-mă cu situaţia, m-am cufundat într-un somn odihnitor și mi-a părut chiar rău când, ajungând la o staţie oarecare chiar înainte de revărsatul zorilor, s-au arătat niște oameni care au venit să ridice acel pat, mai deosebit, e drept, dar deloc incomod.

Am simţit cu atât mai mult această pierdere când în locul sicriului a fost așezat un sărman rănit aflat pe moarte, ale cărui gemete și urlete erau descurajatoare în cel mai mare grad. A mai trecut multă vreme până am ajuns la Wilmington, deoarece am fost nevoiţi să tot oprim pentru a repara podurile înainte ca trenul să se aventureze pe ele, operaţie la care toţi pasagerii teferi și nevătămaţi trebuiau să dea o mână de ajutor.

Când am ajuns acolo, toată lumea fierbea, plină de tulburare, pentru că bumbacul ce stătea pe cheu gata de îmbarcare luase foc și se credea că aici era mâna unui incendiator.

Amintirile mele din ultimele aventuri legate de blocadă sunt departe de a mai fi plăcute și am să le pomenesc cât mai pe scurt posibil. Pe vremea când aveam a ne teme numai de crucișătoarele guvernului american, ne distram cam așa cum se distrează unii la vânătoarea de vulpi, numai că noi nu eram vânătorii, ci vulpile; dar când și-a făcut apariţia printre noi și molima nenorocită a frigurilor galbene în forma lor cea mai rea, rărindu-ne în fiecare ceas, lucrurile au devenit mult prea grave pentru a mai fi plăcute.

Totuși, înainte de a se ivi plaga asta, am mai făcut o călătorie dus-întors plină de succes cu noul vapor când încă mai era în forma lui cea mai bună, având parte de câteva urmăriri pline de emoţii, dar puţine aventuri, toate semănând cu cele deja relatate, nava făcându-le cinste în toate prilejurile celor ce-au proiectat-o. Am transportat o sută patruzeci de baloturi de bumbac în Bermuda, și abia când porneam a doua oară spre Wilmington a izbucnit printre noi cumplita boală a frigurilor galbene. Sunt convins că guvernul insulei a luat toate măsurile posibile pentru a împiedica răspândirea molimei, dar. Ajutată de beţie, de obiceiul unor echipaje din cele ce forţau blocada de a trăi în murdărie, ca și de sistemul nenorocit de canalizare al orașului St. George. Molima a izbucnit apoi cu și mai mare violenţă, și s-a întins ca un pojar, atât pe uscat, cât și pe vase. La noi pe navă a fost probabil adusă de unii din echipaj care petrecuseră prea mult timp pe ţărm și n-am făcut douăzeci și patru de ore pe mare când febra a pus stăpânire pe echipaj și a început să facă victime.

Ne-am dus la Halifax, unde am lăsat bolnavii la ţărm și am mai respirat și noi aer curat, dar n-a slujit la nimic. Febra intrase în navă și nu ne puteam descotorosi de ea. Bieţii oameni începură să cadă unul după altul, îndată ce am ieșit în larg. N-am să uit niciodată unul dintre incidentele acelui voiaj și am să-l amintesc, deși e cât se poate de trist, pentru că nu se putea întâmpla decât în perioada când forţam noi blocada. Într-o noapte, în cursul cartului de mijloc, ne-au murit doi oameni, pe

când ne aflam în ape foarte periculoase. Am înfășurat trupurile în niște giulgiuri, cum am găsit și noi, și eram gata să le încredinţăm adâncului când se va lumina de ziuă, deoarece pe moment nu îndrăzneam să aprindem nicio lumină pentru a le citi prohodul. N-am aşteptat niciodată zorii cu atâta nerăbdare și niciodată nu mi s-a părut că se face ziuă mai încet ca atunci. Așteptam cu cartea de rugăciuni în mână, străduindu-mă să văd să citesc slujba, iar ceilalţi oameni din echipaj, cu pălăriile în mână, stăteau lângă cadavre, pregătiţi. Să le lase la apă. Mi-e teamă că minţile noastre erau preocupate mai degrabă de pericolul (de altfel real) de a fi zăriţi de un crucișător în aceeași lumină care ne îngăduia nouă să împlinim tristul serviciu religios. Îndată ce s-a făcut suficientă lumină, slujba a fost citită fără niciun incident și nu s-a arătat din fericire nimic la orizont care să ne tulbure vreme de mai multe ceasuri după aceea. A fost o perioadă cumplită. În aceeași dimineaţă, pe la ora șapte, a venit la mine un om din camera mașinilor și, în timp ce se chinuia să-mi spună ceva, s-a prăbușit apucat de o criză și a murit în jumătate de ceas. Toţi trăiam o stare de panică și, pentru ca lucrurile să pară și mai groaznice în ochii unor marinari superstiţioși, ori de câte ore ne opream. Îndată se și arătau niște rechini monstruoși ce înotau în jurul navei. Oamenii și-au pierdut curajul eu totul și, cred eu. Ar fi fost fericiţi să fii o capturaţi ca să scape de pe o navă ce parca sortită pieirii. Gândindu-mă că dacă reușeam să ajungem la Wilmington. Din cauza acestei cumplite boli aveam să fim internaţi într-o nesfârşită carantină (pentru că locuitorii din Wilmington, ce fuseseră decimaţi o dată de frigurile galbene aduse tot de cei ce treceau blocada, instituiseră cele mai severe legi sanitare), m-am hotărât să mă întorc la Halifax.

Când am ajuns acolo, m-au doborât și pe mine frigurile foarte rău și. Când mi-am revenit, m-am decis să abandonez pentru totdeauna viaţa asta de marinar ce trece prin blocadă. În plus, evenimentele se îndreptau spre final cu pași repezi. Declinul acestui trafic a fost provocat în primul rând de atitudinea lipsită de viziune a locuitorilor din Wilmington care, după propria lor mărturie, acţionau la ordinul guvernului confederat de la Richmond, obligându-i pe cei ce înfruntau blocada să intre în serviciul lor și să transporte bumbac în folosul guvernului: iar această măsură s-a dovedit atât de arbitrară. Încât profilurile proprietarilor navelor, care cheltuiseră enorm de mult și riscaseră de asemeni enorm, s-au redus atât de mult. Incit afacerea nu mai merita efortul. Iar când. În cele din urmă, fortul Fisher a fost ocupat. Încercările de spargere a blocadei au încetat, iar această aventură și-a pierdut cu lotul farmecul, pentru că Deși s-ar părea că nu e romantic, mare parte din acest farmec consta în posibilitatea de a agonisi bani.

Am să mai amintesc una sau două situaţii, pentru a arăta! a ce-i poate împinge pe oameni firea lor întreprinzătoare, și cu asta îmi închei această parte a relatărilor în prima noapte când s-a declanșat atacul asupra fortului Fisher — și nu trebuie să uităm că s-a dovedit un eșec total din cauza conducerii sale defectuoase —, în vreme ce apărătorii din neînsemnata garnizoană s-au lup tat ca niște lei, o navă care voia să treacă prin blocadă, neștiind ce se petrece și văzând că patrulele se apropia seră mult de ţărm, în vreme ce se auzea zvon mare de artilerie*, a continuat

să se strecoare în apropierea fortului până când echipajul a putut să-și dea seama ce se petrece cu adevărat. Comandantul navei a cântărit bine situaţia, socotind că cei din blocadă nu-și vor-închipui că, într-un astfel de moment, va mai încerca cineva să răzbată spre fort și s-a lipit de o grupare de canoniere cu care a mers mai departe, ca și cum ar fi făcut parte dintre ele. Când acestea au fost respinse și s-au îndepărtat, prietenul nostru a rămas la ancoră sub ocrotirea fortului, spre marea uimire a garnizoanei. Dacă fortul ar fi fost cucerit, situaţia navei ar fi fost cât se poate de precară, dar în astfel de clipe nimeni nu privește chiar atât de departe.

În aceeași noapte, o navă a plecat de la Wilmington și a trecut nevătămată. În cele din urmă, fortul Fisher a fost cucerit fără ca spărgătorii de blocadă de la Nassau sau Bermuda să aibă habar, pentru că în acele locuri dăinuia încă cea mai oarbă încredere cu privire la tot ce era referitor la soarta Sudului și unde părerea, chiar în șoaptă exprimată, că Wilmingtonul ar putea să aibă o soartă nefericită era cât se poate de periculoasă.

Șmecherii de nordiști au plasat luminile ce indicau trecerea peste bara de intrare ca de obicei. Cei ce voiau să forţeze blocadei se apropiau cu băgare de seamă și, felicitându-se că n-au zărit niciun crucișător, intrau încântaţi în port. Și se și pregăteau pentru obișnuita sărbătorire, când. Lângă ei trăgea o navă plină de oameni înarmaţi care, spre uluirea lor, le comunicau că au intrat chiar în gura lupului. Și așa au păţit patru sau cinei nave înainte vestea să ajungă în arhipelag. Era o măsură severă, fără îndoială, dar jocul părea cinstit. Acum era rândul celui care instituiseră blocada să râdă.

Capitolul XVI

BLOCADA PE USCAT

Am ajuns acum la capătul poveștilor mele despre vremea blocadei. M-am străduit să nu nedreptăţesc pe nimeni.

Iar despre ofiţerii americani și echipajele de pe navele de patrulare trebuie să spun cu toată onestitatea, ca om al mării și eu, că și-au împlinit cu dăruire misiunea grea și plină de sacrificii ce le-a fost încredinţată. N-a fost vina lor că eu n-am apucat să vizitez New Yorkul pe cheltuiala guvernului, iar vechiul proverb că blocadele, pentru a fi legale, trebuie să fie eficiente vine din vremuri uitate de mult. Atâta vreme cât niște baterii la intra rea unui port supus blocadei ţin navele de patrulare la o distanţă respectabilă, blocada va fi forţată.

Experienţa mea din timpul cât am fost martor al războiului de secesiune din America mă îndeamnă să fac o observaţie practică: atât cât privește războiul, cât și blo cada, cel mai important lucru de obţinut e viteza. Spre sfârșitul acestei confruntări, forţarea blocadei a devenit mult mai dificilă. În fapt a fost oprită cu totul, nu pentru că porturile au fost mai eficient închise traficului, ci pentru că marea a

fost pur și simplu acoperită cu nave foarte iuţi care au capturat încă din larg numeroase vase ce se îndeletniceau cu forţarea blocadei, mai ales când acestea erau din greu încărcate cu bumbac. Americanii știu și ei cât se poate de bine că, în condiţii de război.

viteza e cea mai importantă. Un ofiţer american de rang înalt mi-a spus odată: „Pune-mi mie la dispoziţie o navă de lemn care să atingă cincisprezece noduri, înarmată cu patru tunuri mari cu bătaie lungă, și am să-mi bat joc de orice cuirasat greoi de-al vostru". Când spunea una ca asta, probabil că se gândea la recompensa de captură sau, ceea ce e și mai important. Înţelesese probabil cât de ușor ar putea niște nave asemenea celei la care se referise să cureţe marea de corsari. În această privinţă socot că omul avea dreptate și ora perspicace. Timpul o va dovedi.

Poate că cititorul meu se va mira, socotind că e ciudat că într-o ţară cu frontiere interioare atât de întinse, toate cele necesare vieţii și muniţia de război să nu poată fi introduse în statele din sud și pe uscat, de-a lungul graniţelor lor. Dar trebuie să apreciem energia minunată dovedită de nordiști în timpul războiului civil și să spunem că blocada pe uscat era tot atât de puternică și severă ca și cea instituită de flote și că tot atât de important era riscul celor care înfruntau blocada terestră, ca și al celor ce înșelau vigilenţa navelor de patrulare pe mare.

Cursul fluviilor interioare era apărat de canoniere, iar din cauza pragurilor și a altor obstacole, cum ar fi buștenii scufundaţi de care aceste ape erau pline, vadurile și locurile de trecere pentru bărci erau puţine, la distanţe mari unul de altul și deci ușor de păzit. În afară de asta era o treabă foarte dificilă să eviţi pichetele de pază ale uneia sau alteia dintre părţile beligerante, care erau înclinate să suspecteze pe oricine era găsit furișându-se fără un motiv explicabil; iar în acele timpuri, orice om bănuit a fi spion avea parte de o scurtă spovedanie și o lungă funie înainte de a apuca el să se dumirească unde se află.

Mai mult din spirit de aventură decât din alte motive, m-am hotărât să văd și eu cum arată blocada pe uscat și pe când eram la Richmond, având prilejul să întâlnesc un alt aventurier cu aceleași idei, am început să ne facem planul de campanie.

Deoarece amândoi eram oameni ai mării, mai întâi și mai întâi am angajat un pilot, prin asta înţelegând un om care avea o canoe sau două ascunse bine în diverse locuri ale pădurii și era familiarizat cu traversările peste fluviu[20].

Simpaticul nostru prieten, corespondentul de la *Times,* a vădit atâta încredere în succesul iniţiativei noastre, că ne-a încredinţat un pachet cu articolele lui, care, dacă ajungeam cu bine de partea cealaltă, urmau să bucure ochii cititorilor publicaţiei *Thunderer* câteva săptămâni la rând.

---

[20] E vorba de Potomac, fluviu în nord-estul SUA. ce se varsă în Golful Chesapeake, după ce traversează capitala Washington.

A trebuit să ne cumpărăm un cal și o șaretă, pentru că pe atunci nimeni nu-ţi închiria așa ceva pentru o ispravă ca aceea; în plus, nu erau vremuri în care să închiriezi un lucru pe care să-l scapi de sub ochi. Am trimis un om înainte, însoţit de pilotul nostru, la un loc de întâlnire aflat la câteva mile de frontieră, a cărui misiune era să aducă înapoi șareta după ce isprăveam noi cu ea și nu ne mai trebuia. Am pus în raniţe ciorapi de schimb, o provizie bună de tutun și câteva sticle de brandy pentru drum. De asemenea, am făcut rost de permise de trecere pentru eventualitatea că aveam să fim luaţi la întrebări ce către patrule în partea sudistă a frontierei.

Când totul a fost gata, am pornit la drum, părăsind Richmondul la ora patru dimineaţa. Am călătorit toată ziua pe un drum plicticos, plin de praf și nesfârşit, oprindu-ne doar pentru două ceasuri la amiază la coliba unui negru liber, unde am făcut rost de cartofi și lapte, iar la apusul soarelui am ajuns la locul nostru de popas amintit mai înainte, unde ne-am descotorosit de mijlocul nostru de transport; și am fost fericiţi că am scăpat de el, fiindcă ne-a zdruncinat de nu ne mai alegeam pasele cu hurducăturile lui.

În locul acela ne aștepta și pilotul. Tot aici îşi avea tabăra și un pichet de cavalerie, de la care am aflat că în dimineaţa aceea fusese zărită o patrulă inamică cutreierând pe malul opus al apei, chiar unde aveam noi de gând să traversăm. Într-un fel sau altul, oamenilor le face în totdeauna plăcere să-ţi comunice lucruri neplăcute, chiar atunci când ai mai mare nevoie de încurajare și nu să bage cineva spaima în tine. Am mâncat, cină fiindu-ne doar niște ouă și șuncă, iar la ora nouă, când se făcuse un întuneric beznă, pilotul ne-a adus la cunoștinţă că era vremea s-o pornim. Trebuie să spun că m-aș fi simţit mult mai bine dacă aș fi fost pe puntea de comandă a micii mele nave, tocmai când încercam să trecem bara de la Wilmington, având perspectiva să fim întâmpinaţi la scurt timp cu o salvă de tun de pe vreo canonieră. Dar nu trebuie să te gândești niciodată la renunţare, așa că am început să ne strecurăm prin pădure.

Pilotul nostru terestru ne-a spus că sunt vreo două mile de bătut până ajungem la locul de pe mal de unde putem trece cu ușurinţă dincolo. Nu-mi amintesc să fi văzut sau să fi trăit niște sentimente asemănătoare celor încercate în bezna acelei păduri de pin, însă călăuza noastră parca să aibă ochi de șarpe. Mergeam în șir indian, cu ghidul în frunte, și ne furișam cum puteam mai bine. În cele din urmă, după ce-am înaintat noi eu fereală vreo jumătate de ceas, clipirea unei stele ne-a arătat că ajunsesem la marginea pădurii.

La câteva minute după aceea ni s-a spus să ne întindem pe burtă. Fiind neajutoraţi ca niște prunci, am ascultat cu pasivitate și am început să-l urmărim pe ghidul nostru cum se mișca de colo-colo, ca o fantomă, prin iarba înaltă de pe malul Potomacului, în căutarea canoei. În cele din urmă s-a întors și ne-a spus că barca era în regulă și am început să ne târâm ca șerpii spre ascunzătoarea ei. Nu se auzeau decât vuietul vântului prin copaci și zgomotele discordante ale broaștelor și ale celorlalte vietăţi din mlaștină. Era o noapte atât de chioară, că nu se vedea nici la cincizeci de iarzi în faţa bărcii. Bănuiesc că asta era în avantajul nostru, dar

pentru mine era de mirare cum de-și găsea călăuza reperele ca să ţină cârma bărcii; cum nu aveam de gând să profit altă dată de experienţa lui, n-am pus nicio întrebare.

N-am scos niciun cuvânt în vreme ce noi (eu și prietenul meu) am lăsat fără zgomot barca la apă și ne-am așezat în ea, mai bine zis am ascultat ordinul de a ne întinde pe fundul ei, pilotul stând la pupa, cu faţa spre prova bărcii, ţinând în mână o padelă ușoară cu care se descurca de minune, fără să stârnească un sunet măcar.

Fluviul era lat de vreo trei mile.

Vreo cinci minute am înaintat iute când, deodată, buf! canoea s-a izbit de ceva. Călăuzei noastre nu i-a trebuit decât o secundă să se arunce în fundul bărcii, canoea devenind la rândul ei un buștean oarecare ce plutea la vale. Și bine a procedat, pentru că se pare că ne izbisem de o bărcuţă legată la pupa canonierei ce patrula pe fluviu. Era limpede că zgomotul a fost auzit la bord, o santinelă a strigat: „Hei, cei din barcă!” și a tras un foc de muschetă, iar peste apă s-a revărsat una dintre acele lumini neplăcut de puternice, care a făcut lotul vizibil pe o rază de o sută de iarzi, cum au prostul obicei navele militare americane să procedeze. Curentul apei era însă foarte puternic și cred că noi ieșisem de acum din raza acelei lumini pentru că, din fericire, nu ne-a descoperit nimeni, sau poate că vigilentul om de veghe ele la bordul navei — militare a crezut că vreun crocodil uriaș, sau vreun alt monstru s-a izbit de barca lor. Indiferent cum o fi fost, noi eram acum în siguranţă și, după douăzeci de minute de vâslit mai departe, am ajuns la celălalt mal; numai că mica noastră aventură ne-a scos de pe direcţia bună său. Cum ar zice marinarii, ne-a abătut de la capul nostru. Am tras barca afară din apă și am ascuns-o în iarba înaltă. De jur-împrejur nu vedeam decât o mlaștină sinistră pe fundalul unei păduri întunecate.

Pilotul ne-a mărturisit cu sinceritate că fusese împins departe de reperele lui și nu mai era sigur de poziţia noastră; deci ar fi fost curată nebunie să pornim la drum înainte de ivirea zorilor, așa că am tras și noi câte un gât dintr-o sticlă de brandy. Ne-am aprins pipele și am început să așteptăm cu răbdare, nu înainte de a ne vârî bine la adăpostul ierburilor înalte, ca să nu fim văzuţi de vreo nava care s-ar fi întâmplat pe râu în apropierea noastră.

La ivirea zorilor, pilotul făcu un fel de recunoaştere și ne spuse că nimerisem cât se poate de bine în ce privește poziţia noastră ca punct de plecare spre Washington, numai că, din cauza patrulelor ce supravegheau încontinuu malurile fluviului, era imposibil să ne mișcăm din loc. Pe lumină, așa că eram condamnaţi să ne petrecem toată ziua în iarba aceea umedă. Din fericire, de la cina din seara precedentă ne strecurasem în buzunare niște pline neagră și o ceapă sau două, așa că ne-am hrănit cum am putut; și la fel au făcut și musculiţele de nisip.

Și ce mai mușcau din noi, mai ales din mine! Bănuiesc că traiul bun de care am avut parte la bordul navelor ce treceau prin blocadă sau înclinaţia mea firească pentru viaţa îmbelșugată au făcut să fiu atât de plăcut la gust.

În acea zi groaznică am fost tentat de mai multe ori să o iau la goană din

ascunzătoarea noastră ca să scap din acel loc de tortură, cu riscul de a înfrunta patrulele, echipa jele canonierelor și toate celelalte autorităţi.

Numai cine a încercat pe pielea lui cât de greu e să stai liniștit când ești supus atacului a milioane de musculiţe de nisip într-o zi fierbinte de vară e în stare să înţeleagă ce-am îndurat eu atunci Pe la ora unu, ca să mai uităm puţin de cei *ce ne* schingiuiau, am avut parte de o spaimă cumplită. Echipajul unei canoniere ce adăsta, la vreo milă distanţă de locul unde ne ascunsesem noi a coborât la mal și, pentru că nu a găsit ceva mai bun de făcut, s-a apucat să dea foc ierburilor la vreo sută de iarzi de ascunzătoarea noastră. Auzeam cum pârâie iarba cuprinsă de flăcări și ne gândeam să ne părăsim adăpostul chiar cu riscul de a fi descoperiţi. Călăuza noastră a băgat însă de seamă că vântul nu bătea din partea care ar fi adus focul peste noi, așa că am rămas acolo și ne-am simţit în siguranţă. Sentimentul acesta de siguranţă era cu atât mai plăcut, eu cât auzeam cât se poate de bine discuţia pe care o purta echipajul canonierei cu alţii care, era limpede, făceau parte dintr-o patrulă de pe malul fluviului.

În cele din urmă a venit și seara, iar îndată ce s-a lăsat întunericul mai bine am și luat-o din loc, chinuindu-ne vreo jumătate de oră să răzbim printr-o pădure deasă, ca apoi să ieșim la drumul ce ducea la Washington.

Am călătorit toată noaptea, am întâlnit din când în când patrule pe care le-am evitat fie întinzându-ne la pământ, fie ferindu-ne după câte un copac până când treceau. În cursul zilei ne-am ascuns cu mare grijă, iar în cea de-a treia dimineaţă, chiar înainte de ivirea zorilor, eram la jumătate de milă de oraș. Când am ajuns la podul din apropierea Washingtonului, ne-am străduit să arătăm cât mai mult ca toţi ceilalţi care-și vedeau de treburile lor zilnice și, cu toate că cei din pază ne-au privit cercetător, cu toată severitatea, am reușit să trecem și hopul ăsta și am intrat teferi și nevătămaţi în Washington, târându-ne picioarele rănite, flămânzi și sleiţi. Ne-am dus la un mic han ce ne fusese recomandat pe când eram la Richmond, unde existau probabil niște sentimente de simpatie faţa de sudiști. Nimeni nu ne-a întrebat de unde venim, deși, sunt sigur, oamenii casei au cam ghicit ei ce-i cu noi. Ne-am simţit printre prieteni și în deplină siguranţă, fără să ne mai cicălească nimeni cu întrebări.

Cam așa se pătrundea prin blocada terestră. Nu cred că am câştigat chiar atât de multă experienţă din această ispravă deloc plăcută, în care, la urma urmei, nici nu era mare lucru de întreprins; dar m-am convins că eu prefer propriul meu element.

După un scurt popas, am făcut cu ușurinţă drumul la New York, fără să încercăm niciun fel de neliniște pentru faptul că în conștiinţa noastră ne consideram alături de sudiști, într-atât de mulţi simpatizanţi ai acestora am întâlnit pretutindeni pe unde am trecut, probabil cu mult mai mulţi decât credeau autorităţile. Am mai rămas câteva zile în New York să mă mai întremez puţin după oboseala acelei călătorii și am avut prilejul să văd tot ce era mai interesant și să mă bucur de toate plăcerile ofe rite de cel mai minunat oraș din lume, cu excepţia, poate, a Parisului și Londrei. N-am să încerc să descriu orașul cititorilor mei. Condeie mai pricepute decât al

meu au și făcut-o deja.

În timpul cât am stat la New York am fost izbit de încrederea neclintită a marii majorităţi a nordiștilor în victoria ultimei campanii împotriva Sudului. Chiar dacă nu m-am ales cu altceva de pe urma trecerii blocadei, cel puţin mi-am făcut o idee despre resursele enorme ale Nordului și ani înţeles hotărârea nestrămutată a federali lor de a continua acest război până la capăt.

Deoarece nu mai aveam chef să înfrunt vreodată riscul și neajunsurile blocadei terestre, m-am întors la Nassau cu vaporul de la New York.

Capitolul XVII

INTRU ÎN MARINA TURCA

După ce am ieșit cu bine, ca să zic așa, din aventurile pe care tocmai le-am amintit, am descoperit că mai aveam încă un an de așteptare până să-mi vină rândul să-mi iau în primire serviciul în calitate de căpitan de rangul întâi.

Așa că, pentru a mai umple acest timp, m-am hotărât să fac o călătorie pe bătrânul continent. După ce-am hoinărit eu prin diverse ţări, am ajuns, mai mult din întâmplare decât din calcul, și la Constantinopol.

Pe când eram acolo, l-am vizitat pe marele om de stat Fuad Pașa, Mare Vizir al Imperiului Otoman, căruia i-am înmânat scrisorile mele de recomandare. M-a primit cât se poate de cordial și, în cursul discuţiei noastre, a pomenit că de câţiva ani Turcia avea mare bătaie de cap cu o serioasă insurecţie în Creta, pe care nu reușea cu niciun chip să o stăvilească, mai ales datorită ajutorului pe care-l primeau insurgenţii din partea Greciei, dar și din cauza unor încurcate legi internaţionale cu privire la spargerea blocadei. În ciuda faptului că navele marinei de război turcești erau mereu în misiune de supraveghere, alte nave, cele mai multe sub pavilion grecesc, ce transportau furnituri militare și provizii, reușeau sub un pretext sau altul să dejoace strădaniile patrulelor și să întreţină legături din cele mai bune cu supușii răsculaţi din Creta ai sultanului. Doar o singură navă a fost capturată *in flagrante delicto* după o luptă dârză și a fost considerată drept captură legală de război.

Autorităţilor turcești li s-a comunicat că, în conformitate cu legile internaţionale, o navă ce străpunge blocada nu poate fi urmărită decât până la o distanţă de zece mile de la ţărm, chiar dacă a fost zărită comiţând infracţiunea și că din momentul în care o astfel de navă ajunge la patru mile distanţă de e insulă ce nu aparţine Turciei nu mai poate fi atinsă în niciun fel, etc., etc. De fapt, erau *create* tot felul de legi pentru a-i apăra pe cei ce forţau blocada și alimentau focul revoluţiei, încât, atâta vreme cât continua acest trafic, nu exista nicio speranţă să se pună capăt revoltei.

Absolut din întâmplare i-am spus înălţimii sale, Fuad Pașa că, după părerea mea, se putea pune capăt acestui trafic ilegal fără să se încalce nicio lege

internaţională, mai ales acolo unde legile erau atât de elastice. A părut foarte uimit de remarca mea și mi-a cerut să-l vizitez din nou peste câteva zile. Eu doar îi pomenisem întâmplător o idee de-a mea și nu-mi închipuiam că din această discuţie va ieși ceva deosebit. Când am revenit, am fost uimit când l-am auzit pe Fuad Pașa spunând: „M-am sfătuit și cu înălţimea sa sultanul, care poftește să vă spun că, de veţi dori să intraţi în serviciul guvernului otoman, se poate aranja în așa fel încât să primiţi această aprobare, numai că va trebui să vă asumaţi riscul și râs punderea de a-i nesocoti pe propriii dumneavoastră concetăţeni”.

Înainte de a răspunde, a trebuit să mă gândesc puţin.

Nu-mi ieșea din minte că în marina militară engleză existau două sute cincizeci de căpitani de rangul întâi care revendicau să li se dea de lucru, iar în momentul de care vorbesc numai patruzeci erau în serviciul activ.

Mi-am amintit de asemenea că un ofiţer englez cu același grad ca și mine deţinuse vreme de douăzeci și patru de ani postul ce mi se oferea mie şi anume cel de consilier naval al guvernului turc, post care exact acum devenise vacant prin retragerea lui sir Adolphus Slade, ce îşi îndeplinise funcţia vreme de mai, bine de douăzeci de ani și renunţa la ea din cauza vârstei înaintate. Am mai socotit ca, în acele vremuri de pace neștirbită, existau mai multe șanse de a împlini un serviciu activ în Orient decât oriunde altundeva. Așa că am răspuns: „Înălţimea Voastră, sunt gata să primesc dacă condiţiile oferite sunt satisfăcătoare.

Trebuie să spun că aceste condiţii s-au dovedit cât se poate de satisfăcătoare și, ca să nu mai lungim povestea, am acceptat slujba și am fost angajat ca funcţionar turc vreme de cinci ani. Păstrându-mi și gradul, și poziţia de ofiţer de marină britanic, precum și naţionalitatea de supus englez.

În ce privește situaţia mea de ofiţer de marină englez, am descoperit apoi că socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg. Se pare că Amiralitatea engleză considera acest post drept un fel de dar ales, de care putea dispune doar ea: la ieșirea la pensie a lui sir A. Slade s-au ivit nenumăraţi pretendenţi la acest post și înălţimile lor au făcut mare caz de această numire, arătându-se furioși pe mine pentru demersurile întreprinse în această privinţă.

Spuneau că i-am tăiat calea unui vechi supus deosebit de capabil, căruia aveau ei de gând să-i ofere postul.

Mi-au sugerat să mă întorc în ţară imediat, etc., etc. Dar eu nu vedeam lucrurile în același fel ca înălţimile lor și mi-am declarat hotărîrea de a rămâne unde sunt. Lucru pentru care, așa cum se va vedea, mi s-a plătit la timpul cuvenit. Din fericire, pe baza înţelegerii cu guvernul turc, îmi puteam permite să mă știu trecut la cartea neagră de către Amiralitate, și nici măcar încruntătura ambasadorului englez nu mi-a dăunat nici cât negru sub unghie. Cred că-mi spuneau „aventurier”, „șmecher abil” etc… Dar nu trebuie uitat că aveam din toate privinţele dreptul la acest post, la fel de mult ca și alesul Amiralităţii, oricine o fi fost acela.

Din ziua în care am semnat contractul, reînnoit de fiecare dată, până în momentul în care scriu acum, adică după vreo șaisprezece ani, n-am avut niciodată motiv să regret pasul făcut. Îndată ce am fost instalat ca viceamiral în marina turcă,

s-a hotărât să fiu trimis spre Creta, să pun capăt traficului prin blocadă. „Asta înseamnă să pui hoţul să prindă pe hoţ”, cum unul dintre să-i zicem, nepriete nii mei scria despre mine, iar spusa lui a fost *ben trovato* în toate privinţele, fiindcă, într-adevăr. Mă cam pricepeam și eu la cele legate de forţarea unei blocade.

În consecinţă, mi-am ridicat pavilionul pe o minunată fregată construită din lemn, cu cincizeci de tunuri, și am ajuns la Suda Bey, principalul port al Cretei, unde staţionau alte șase sau șapte nave militare turcești ce au trecut sub comanda mea. Aici am putut să aud tot ce aveau de spus ofiţerii de marină despre blocadă, cum era forţată fără nicio posibilitate de pedepsire. Așa cum am spus și mai înainte, am văzut că ofiţerii de marină turci aveau mâinile legate de tot felul de dificultăţi închipuite. Își făcuseră cu tot devotamentul datoria de a încerca să pună capăt acestui trafic ilegal, dovediseră curaj și rezistenţă, dar de fiecare dată le fusese teamă să nu încalce cumva vreuna din legile internaţionale și să aducă prejudicii guvernului turc, și așa destul de ameninţat mereu.

Aici am aflat și despre felul triumfal în care cei ce forţau blocada părăseau porturile grecești, cum îi conduceau pe căpitanii și echipajele angajate în acest trafic până la navele lor primarii din Syra, Poros și alte orașe grecești, cu steaguri fluturând în vânt, cu fanfare și în uralele întregii populaţii, și asta pentru ca să se ducă să aţâţe flăcările revoltei în sânul unei naţiuni cu care grecii declarau că sunt în cei mai buni termeni.

Am ascultat toate acestea și în plus, mi s-a mai spus că insurgenţii din Creta ar depune îndată armele din lipsă de alimente și pentru că n-ar mai avea cele necesare războiului dacă se punea capăt traficului prin blocadă. M-am hotărât să-l stăvilesc cu orice risc. Am ales din escadra mea vreo două nave de expediţie rapide și o corvetă cu aburi de viteză, care să însoţească nava mea comandant, și am pornit în croazieră. Îndată ce nu am mai fost văzuţi dinspre portul Suda, ne-am îndreptat spre Syra. Acest port se dovedise a fi principalul delincvent care echipa navele și le trimitea să forţeze blocada din Creta. Am socotit că dacă mă duceam în punctul de plecare, aveam să fiu mai aproape de vânatul meu decât dacă îl așteptam în Creta. Împrejurările mi-au fost favorabile în cel mai minunat fel. A doua zi după ce-am plecat din Suda, exact la ivirea zorilor, pe când mă aflam la vreo opt mile de portul Syra și navigam încet, am zărit deodată ceva ce mi-a făcut inima să tresară, adică o navă clasică de forţare a blocadei, exact de tipul celor folosite în războiul american, îndreptându-se cu toată viteza spre intrarea portului. Nava se afla în partea dinspre larg a micii mele escadre și trebuia să treacă la distanţă de vreo milă de mine ca să intre în port. Văzusem de atâtea ori această poziţie și avusesem și eu parte de ea, când o navă gonea cât o ţineau puterile casă ajungă în portul Charleston sau Wilmington, pe sub nasul patrulelor din blocadă, taman când se crăpa de ziuă. Am văzut că-i dădea cărbuni cât o încăpeau focarele și gonea cu o viteză disperată. Am semnalizat navelor de expediţie să înceapă urmărirea și. Când nava comandam să ajuns la vreo milă și jumătate, am tras un foc cu proiectil orb pentru a obliga nava străină să ridice pavilionul și să-și arate naţionalitatea. La acest semnal, a răspuns cu o lovitură de tun Armstrong cu bătaie

lungă, care mi-a retezat pontilul de la puntea pe care mă aflam. Ei, deși se dovedise om de curaj, căpitanul greșise procedând astfel. Ar fi trebuit să-și arate pavilionul și să fugă mai departe (dacă știa că nu se ocupa de niște treburi prea cinstite), căutând adăpost sub un pavilion neutru, dar nu să tragă asupra unei, nave de război care se aflã în misiune de patrulare ca poliţie a mării și, în această calitate, trage o lovitură oarbă de tun. Cerând unei nave suspecte să-și dezvăluie pavilionul. Fără nicio îndoială, comisese un act de piraterie, oferindu-mi un minunat pretext de a pune mâna pe navă.

Navele mele de expediţie i-au fugărit pe cei ce forţaseră blocada până în apropierea portului Syra, și unii și alţii gonind cât puteau. Când le-am rechemat, am aflat că nava cu pricina se numea *Enossis.* Căpitanul ei era un grec curajos, care se gândea doar cum să-și transporte încărcătura și să se lupte până la ultimul glonte pentru nava lui, ignorând evident orice legi; nu se gândise că de data asta împotriva lui acţiona unul care mai avea ceva habar de blocadă și care i-ar fi putut spune că cel care forţează blocada înarmat se cheamă că e pirat dacă face uz de arme împotriva unei nave de război.

Am fost atât de satisfăcut de cele întâmplate. Încât am și trimis una din navele mele de expediţie guvernatorului Cretei, ca să-l anunţ că nu mai trebuie să se teamă de cei ce forţau blocada, întrucât aceștia — alte două nave de acest fel se aflau în portul Syra — se puseseră într-o situaţie atât de dificilă, încât vreme de câteva săptămâni îi puteam ţine pe loc la Syra. Știam că și o săptămână era suficientă pentru a pune capăt revoltei din Creta, deoarece, fără ajutorul contrabandiștilor, insurgenţii n-ar fi avut nimic de mâncare. Trebuie să amintesc chiar aici că am avut dreptate declarând asta, deoarece după numai trei zile, când niciun contrabandist n-a mai ajuns în Creta, insurgenţii au depus armele și au cerut pâine. Și astfel s-a încheiat revolta din Creta.

După ce mi-am rechemat navele care o urmăriseră pe *Enossis* până în portul Syra. Am înaintat cu escadra până în rada portului, unde am ancorat cu trei nave. Apoi am trimis o barcă autorităţilor din Syra, cerându-le ajutorul pentru a aresta o navă ce căutase adăpost în portul lor și care, cum spuneam în mesajul trimis, comisese un act de piraterie în apele internaţionale, trăgând asupra navei comandant atunci când aceasta o somase, printr-o lovitură oarbă de tun. Să-și arate pavilionul. În același timp, informam autorităţile din Syra că, întrucât în port se aflau și acoliţii lui *Enossis,* nu voi îngădui nici unuia să iasă în larg până când nu se va lămuri acţiunea ilegală a numitei nave. Procedând astfel, le luam vântul din pânze autorităţilor locale. Erau bineînţeles cu toţii furioși și au trimis îndată o navă la Atena pentru ordine. În același timp, s-au prefăcut a da curs cerinţelor, mele, afirmând că *Enossis* trebuie să fie judecată de un tribunal internaţional. Mi-au cerut de asemenea să depun un protest și apoi să părăsesc Syra. Întrucât populaţia se afla într-o stare de agitaţie ce nu mai putea fi ţinută sub control.

Se raliau la această cerere toţi consulii străini.

Am refuzat să părăsesc rada, fără discuţie. Dacă aș fi acceptat, sunt convins că *Enossis* și consoartele ei ar fi pornit spre Creta îndată ce nu m-ar mai fi văzut la

orizont. În același timp, am trimis o navă la Smirna cu telegrame pentru Constantinopol, cerând sprijin și arătându-le poziţia mea. Am rămas în largul portului Syra cu două nave, una dintre ele fiind doar o navă de expediţie, urmărind continuu mișcările celor trei contrabandiști, pe care i-am anunţat că le voi scufunda navele de vor încerca să părăsească portul.

Adesea mă întreb de ce n-au încercat să fugă în larg în prima noapte când eram aproape singur, căci grecilor nu le lipsește niciodată curajul. Dacă ar fi făcut-o, una dintre nave ar fi scăpat cu siguranţă și le-ar fi dus alimente insurgenţilor, răsturnându-mi toate socotelile.

Toate acestea mi-au întărit ideile cu privire la cei ce forţează blocada, și anume că urmăresc câştigul, deși unii o fac și din dorinţa de aventură, și luptă doar când sunt nevoiţi s-o facă și nici măcar atunci, dacă sunt niște oameni înţelepţi. Și așa trebuie să fie. E un ultragiu ca niște aventurieri, care nu sunt angajaţi într-un război, să devină parte beligerantă sau chiar să transporte arma ment și provizii inamicului.

Prima noapte petrecută în largul portului Syra a fost plină de emoţii, pentru că promisesem guvernatorului din Creta că nu va mai trece nicio navă de contrabandă spre insulă. Dimineaţă dinspre Atena a sosit un mic vapor, având un oficial turc la bord. A venit la mine alb ca varul și mi-a spus că, în momentul în care părăsea Pireul, se pregătea să pornească spre Syra o fregată grecească ai cărei căpitan, ofiţeri și marinari juraseră să-l aducă pe Hobart Pașă cu ei, viu sau mort. Jumătate de oră mai târziu ridicam ancora și, pe când mă îndreptam spre larg, am văzut fregata grecească dublând promontoriul. A fost un moment de mare încordare. Acoperișurile caselor din Syra erau pline de lume. Părea că se va relua vechea poveste cu navele *Chesapeake* și *Shannon,* când oamenii se strânseseră să urmărească o confruntare nemaipomenită, iar fanfara intona „Yankee doodle dandy, oh!”

M-am îndreptat spre presupusul meu inamic, am trecut chiar pe lângă el, așteptându-mă în orice moment să primesc o salvă a unui bord întreg, când, spre uimirea și — trebuie să spun — bucuria mea, fregata s-a îndreptat spre locul de ancorare și a fundarisit trei ancore. Manevra nu lăsa să se înţeleagă că era vorba de vreo confruntare. Mai apoi am aflat că fregata grecească nu avea niciun fel de pulbere la bord. A fost o rușine să-l pună pe bietul căpitan într-o postură atât de falsă, mai ales atunci când se știe că grecii sunt un popor plin de curaj, iar lăudăroșenia e o greșeală atunci când există vitejie autentică.

Mi-a părut tare rău pentru el, mai ales când și singur îşi plângea de milă. Câteva zile mai târziu am primit întăriri, alăturându-mi-se șase sau șapte cuirasate tur cești, și astfel am stăpânit situaţia pe deplin, în ciuda tuturor protestelor din partea străinilor și a altor duș mani declaraţi ai stăpânirii turcești.

Am fost nevoiţi să trecem și prin farsa unui proces rizibil în care a fost judecată nava *Enossis,* proces ce s-a desfășurat la bordul unei nave aflate în port — eu n-am avut curajul să cobor la ţărm — care n-a dus, bineînţeles, la nimic.

Guvernatorul general al Cretei mi-a trimis pe cap insurgenţii la bordul unor nave turcești, să mă descurc cu ei cum știu; și a fost cel mai dificil lucru. Bieţii amărâţi,

erau niște oameni de treabă, dar rău sfătuiţi. După ce i-am hrănit așa cum trebuia — și erau tare flămânzi —, i-am împrăștiat prin insulele grecești din jur și așa s-a încheiat conflictul.

Există unii care spun că acţiunea mea din largul portului Syra a fost ilegală, mai ales interdicţia navelor însoţitoare ale lui *Enossis* de a părăsi portul. Nu pot spune decât atât: grecii în masă, de la oamenii guvernului în jos, au acordat legilor internaţionale atât de puţină atenţie în cursul celor trei ani în care s-au dedat la acţiuni de încurajare a revoltelor în teritoriul unei naţiuni prietene, încât extinderea cu foarte puţin, din partea mea, a prerogativelor unei legi internaţionale era pe deplin justificată.

Dacă tot vorbim despre Creta, care se presupune că e într-o cronică stare de revoltă, vreau să spun și eu câteva lucruri.

Subliniez că populaţia din Creta, pe care am cunoscut-o pe îndelete, nu dorea alianţa cu Grecia și. Dacă acele comitete grecești, mereu pline de ambiţie și foarte încinse de ardoare, s-ar mai fi potolit și ar fi renunţat la agitaţie, cretanii ar fi fost cea mai fericită comunitate din Mediterana. Am comandat mai bine de un an o escadră destul de mare de cuirasate turcești staţionate în Creta şi am avut numeroase ocazii să-mi dau seama care sunt adevăratele sentimente ale cretanilor. Niciodată n-am întâlnit un popor mai liniștit, mai binevoitor atunci când era lăsat în pace de agitatori de tot felul.

Primirea care mi s-a făcut la întoarcerea mea la Constantinopol de către reprezentanţii unora dintre puterile europene m-a făcut să mă simt răsplătit. Am primit înalte onoruri sub forma unor decoraţii pentru că, după cum spuneau ei, prin felul în care procedasem, prevenisem. Un război european. Numai propria mea ţară nu a vrut să se apropie de mine. Amiralitatea a mers până acolo încât m-a avertizat că, de nu mă întorc imediat în Anglia, numele meu va fi șters din lista ofiţerilor de marină. Un ofiţer de rang înalt, membru al consiliului Amiralităţii, mi-a trimis o scrisoare semi oficială în care spunea: „Dacă nu părăsești serviciul prestat în slujba Turciei, o să fii ras de pe listă”. Simţindu-mă foarte lezat de acest tratament tocmai într-un moment când mă așteptam să primesc încurajări pentru că apărasem onoarea ţării mele așa cum trebuia să facă un adevărat ofiţer de marină, i-am răspuns: „Puteţi să-l ștergeţi, și afurisiţi să fiţi”. Trebuie să spun că, ceva mai târziu, această scrisoare a fost pomenită în mod incorect în Camera Comunelor împotriva mea. În orice caz, numele mi-a fost șters de pe lista ofiţerilor de marină și nu a fost trecut la loc decât după câţiva ani. Am fost primit cu bunăvoinţă de Maiestatea sa sultanul, care m-a înălţat la rangul de amiral plin, și m-am apucat de munca mea în calitate de ofiţer naval turc, în fruntea statului major al marinei imperiale.

E un lucru cât se poate de delicat să continui relatarea momentelor pe care le-am trăit în Turcia, pentru că aceste evenimente sunt prea apropiate, adică au un caracter mult mai intim în ce privește acţiunile mele publice sau personale. Totuși, am să încerc să mă achit și de această datorie. Oarecum mai pe scurt, într-un fel care să fie interesant și pentru cititor și nici să nu supăr pe nimeni.

Nu e greu să-i slujești pe turci; se poartă întotdeauna cu bunăvoinţă și respect faţă de străinii care se află în slujba lor și, dacă te străduiești să nu-i jignești în anumite privinţe, unde se poate să aibă și ei prejudecăţile lor, iar atunci cinci le dai sfaturi eviţi să faci observaţii supărătoare, ei bine, e destul de ușor să te împaci cu ei. Cât am fost angajat în Turcia, principala mea misiune a fost să mă ocup de problemele navale, domeniu în care a trebuit să propun treptat unele schimbări, așa cum se procedează în permanenţă și în marina altor state străine, mai ales în cea britanică. În general, aceste propuneri ale mele au fost acceptate, și nu pot să nu mă gândesc câte modificări favorabile au fost introduse în marina militară turcă, îmbunătăţind acest sector.

Maiestatea sa sultanul m-a numit adjutant special al său și, în această calitate, uneori am avut și mai am misiuni importante. Maiestatea sa mă tratează întotdeauna cu cea mai mare bunăvoinţă și consideraţie, iar eu nutresc un sincer respect și afecţiune faţă de Domnia sa, atât în calitate de suveran, cât și ca, dacă mi-e îngăduit să spun astfel, prieten.

Capitolul XVIII

RĂZBOIUL CU RUSIA

În 1877 a izbucnit războiul cu Rusia și, din cauza lipsei unei marine militare inamice puternice, n-au fost lupte prea mari pe mare. Totuși flota turcă a îndeplinit unele misiuni foarte importante, mult mai multe decât se cunosc în general.

În primul rând noi trebuia să acoperim toată Marea Neagră, care are coaste întinse. Am apărat Sulina și Batumi împotriva atacului rusesc pe uscat și a torpiloarellor pe mare. Am fost nevoiţi să ţinem sub supraveghere pacheboturile rapide, echipate ca nave de război, care făceau incursiuni fulgerătoare de la Sevastopol și Odessa (așa cum au procedat și în timpul războiului din Crimeea, când au fost urmărite de douăzeci sau treizeci de nave militare engleze și franceze) și, ori de câte ori aveau prilejul, incendiau micile nave costiere, expediind echipajele în bărci, să se descurce cum or ști până la cel mai apropiat ţărm.

În afară de misiunile amintite, flota turcă a fost trimisă mereu să transporte trupe masive din port în port. Într-unul din memorabilele prilejuri, navele militare turcești și de transport au dus întreaga armată a lui Suleiman Pașa, formată din patruzeci de mii de oameni, de pe coasta Albaniei la Salonic, distanţă de vreo opt sute de mile, în numai douăsprezece zile, ispravă, îndrăznesc să spun, cum nu s-a mai pomenit în analele acestui secol. Iar Sulina a fost ocupată de flota turcă până la sfârșitul războiului.

Dacă n-ar fi fost flota turcă care să-l ajute, Derviș Pașa n-ar fi reușit să păstreze portul Batumi. Pe scurt, flota a dominat Marea Neagră în cursul întregului război, ce s-a dovedit atât de dezastruos, navigând adesea pe o vreme din cele mai groaznice din câte mi-a fost dat să văd, câte douăsprezece luni la rând fără niciun port de refugiu. Și încă un fapt remarcabil: turcii nu au pierdut nicio navă, deși au fost mereu supuși atacului, așa cum voi arăta mai departe, de către curajoasele nave torpiloare rusești, ce se repezeau adesea, pornind din porturile lor, asupra navelor turcești, care numai datorită unor măsuri severe de precauţie s-au salvat de la distrugere în faţa acestor instrumente diabolice care veneau și dispăreau ca niște fulgere. E adevărat că pe Dunăre două mici nave

militare turcești au fost distruse de torpiloare[21], dar nu trebuie să se uite că Dunărea se afla sub jurisdicţia armatei de uscat și că supravegherea de la bordul acestor nave nu era atât de riguroasă pe cât ar fi trebuit să fie. Și, trebuie să repet — mai ales că s-au răspândit numeroase versiuni contrare —, în Marea Neagră niciuna din navele militare turcești nu a fost lovită de torpiloare.

Am să arăt mai departe câte atacuri fără niciun rezultat au avut loc asupra acestora. Cu câteva zile înainte de a izbucni războiul, am fost trimis să examinez Dună rea din punct de vedere marinăresc și, curând, mi-a fost cât se poate de limpede că se puteau face multe pentru apărarea acelei delte atât de mari dacă s-ar fi folosit judicios experienţa nautică și minunatul material uman al marinarilor turci. Dar vai! Am avut ocazia să văd că, în ciuda părerilor Maiestăţii sale sultanul, în consiliul celor care aveau comanda supremă pe fluviu pre dominau o încăpăţânare îngustă și cea mai desăvârșită ignoranţă. Am văzut că atât sfaturile mele, cât și cele ale unor ofiţeri turci competenţa dar cu ranguri mai mici, au fost total ignorate și că aproape niciun fel de măsuri nu s-au întreprins pentru a preîntâmpina înaintarea inamicului pe teritoriul României, pentru ca apoi să i se îngăduie trecerea Dunării aproape fără a i se opune rezistenţă.

În ziua în care s-a declarat războiul, eu eram la Rusciuc, la cartierul general al armatei turcești. În momentul acela am făcut un ultim efort și le-am avansat unele

---

[21] În lucrarea sa Nave și navigație, prof. univ. Ioan A. Manoliu subliniază că Turcia a fost printre primele puteri maritime care au introdus în flotele lor navale cuirasate. În perioada despre care vorbim, Turcia avea în Marea Neagră 10 fregate cuirasate și numeroase corvete, pe când flota de război rusească era ca și inexistentă, acțiuni eroice fiind întreprinse cu mici ambarcații purtătoare de torpile, dar cu eficiență redusă. Pe Dunăre, lângă Macin, se consemnează scufundarea cu torpile a monitorului turcesc Seifi, iar la Batumi a unui crucișător auxiliar de 1500 tone.

propuneri care, așa cum evoluţia evenimentelor a dovedit-o, ar fi stăvilit înaintarea inamicului. Mi s-a spus pur și simplu să-mi văd de treburile mele și mi s-a ordonat să mă întorc imediat la navele mele care, în acel moment, se aflau la ancoră la Sulina, la gurile Dunării.

Era simplu să mi se spună să fac una ca asta, dar să și îndeplinesc ordinul părea a nu fi chiar atât de ușor de realizat, pentru simplul motiv că rușii, îndată ce au declarat război, au și pus stăpânire pe Dunărea de Jos și au ridicat fortificaţii pe înălţimile care domină fluviul în apropiere de Galaţi și Brăila, lansând în același timp un mare număr de torpile spre celălalt mal (în ce privește ultima informaţie așa se zvonise, numai că După părerea mea, nu era o treabă ușoară cum se crede să plantezi atât de repede torpile). I-am informat pe comandanţii militari asupra acestei situaţii, dar răspunsul lor a fost:

„Du-te la navele tale via Varna, numai pleacă odată.

N-avem nevoie de sfaturile tale”. Din clipa aceea, mândria mea profesionalei s-a simţit lezată și m-am hotărât să fac ceva ca să le dovedesc dispreţul meu faţă de toţi cei de acolo.

Singura șansă care-mi mai rămăsese pe moment era să mă apuc să mă joc iar puţin de-a forţatul blocadei, așa că m-am hotărât să trec cu orice risc cu propria mea navă prin blocada rusească de pe Dunărea de Jos. În loc să mă întorc frumos pe uscat. Nutreau atât de multă invidie faţă de mine, încât autorităţile turcești ce aveau comanda asupra Dunării ar fi fost încântate dacă n-aș fi reușit și aș fi dat de bucluc. Aveam cu mine un vapor cu zbaturi foarte iute numit *Rethymo,* iar căpitanul său și echipajul erau niște oameni așa cum sunt turcii: viteji ca leii, ascultători ca mieii.

Am luat la bord un pilot de fluviu, căruia i-am dat limpede de înţeles că dacă mă punea pe uscat aveam să-i zbor creierii cu mâna mea. Înainte de a pleca, mi-am chemat ofiţerii și echipajul și le-am adus la cunoștinţă pericolele care ne așteaptă de trecem prin barajele rusești, insistând că nu e obligatoriu pentru nimeni să-și asume aceste riscuri și lăsându-le tuturor latitudinea de a mă părăsi sau de a merge cu mine. Toţi ca unul au decis să meargă. Mi-am planificat timpul în așa fel încât să trec de Brăila și Galaţi în timpul nopţii. Am ajuns la circa treizeci de mile de primul port amintit la ora cinci după-amiaza, când am fost întâmpinat de un funcţionar turc ce părăsea Brăila acum, când izbucnise războiul. Era foarte speriat și m-a rugat în genunchi să nu mă duc mai departe, unde avea să mă aștepte cu siguranţă pieirea. Mi-a spus că văzuse cu ochii lui cum. În ziua aceea rușii puseseră torpile, că bateriile erau numeroase și că știau că aveam să trec pe acolo. Am cumpănit cele auzite cu foarte multe rezerve și l-am lăsat să deplângă nebunia căreia îi eram eu pradă — cum zicea el. Trebuie să fiu însă sincer: eu nu simţeam niciun fel de pericol. Socotisem că pentru a pune torpile pe un fluviu cu un curent ca al Dunării era nevoie de timp îndelungat, și probabil că o astfel de acţiune nici nu prea avea sorti de izbândă. Îmi făcusem un plan în mintea mea și pentru a depăși bateriile în așa fel încât să nu fie periculoase. De fapt nu aveam de întreprins o ispravă chiar atât de imposibilă. Trei ore după lăsarea întunericului am zărit

luminile Brăilei. Curentul avea vreo cinci mile la oră. Ceea ce adăugat la cele cincisprezece noduri pe care le făceam noi. Însemna că ne deplasam fată de uscat cu douăzeci de noduri. Era un întuneric beznă și nici cel mai iscusit tunar n-ar fi izbutit să ne nimerească, decât poate din întâmplare. Am socotit eu că nu e cazul să le ofer nici măcar șansa asta, gândindu-mă să trec atât de aproape de ţărmul lor. Incit să nu poată coborî ţevile tunurilor atât de jos ca să ne lovească.

Pe când ne apropiam de baterii, spre groaza mea am văzul că pe coșul navei a ţâșnit o flacără (pericol fatal pentru oricine forţează blocada), la care, drept răspuns, de pe ţărm s-au înălţat mai multe rachete și s-a deschis focul asupra locului unde fusese văzută acea flamă.

Numai că noi ne îndepărtasem mult de locul cu pricina, ţinând malul, foarte aproape de baterii. Auzeam oamenii vorbind între ei. Din când în când trăgeau câte un foc de tun sau o salvă de muschete, dar n-am auzit șuieratul nici unui proiectil. Singura mea teamă era să nu nimerim pe unul din bancurile atât de frecvente pe Dunăre, și mă încerca puţin și spaima de torpile, mai ales după ce am trecut de gura micului estuar ce dă în Dunăre. La un moment dat am atins pământul, dar, mulţumesc domnului, am scăpat iute de acolo și, cu toate că se mai trăgea asupra noastră cu armele și tunurile, am trecut neatinși. Ne-au trebuit exact o oră și patruzeci de minute să trecem prin acele ape periculoase, iar când am depășit ţoale primejdiile s-a luminat și de ziuă. N-am rezistat tentaţiei de a întoarce și a trage un foc la întâmplare asupra malului înţesat cu corturi rusești, mai ales că acum puteam respira în voie. Trebuie să spun că pilotul meu, pe care l-am suspectat a fi trădător în solda rușilor, s-a purtat minunat. Mi-a mărturisit că în viaţa lui n-a avut parte de o noapte atât de plină de teamă și tulburare și, între pistolul meu încărcat și spaima de a nu ne pune pe uscat, cu siguranţă că nu i-a fost prea ușor. L-am răsplătit la urmă din belșug.

Când am sosit la Tulcea, un orășel aproape de gurile Dunării, aflat încă în mâinile turcilor, am găsit telegrame din partea cartierului general de la Rusciuc (locul de unde tocmai plecasem), în care se întreba dacă Hobart Pașa a trecut de Brăila și Galaţi, și se ordona ca, în cazul în care a reușit, să părăsească îndată apele Dunării.

Nu pot să exprim supărarea ce m-a cuprins, căci și atunci aș mai fi putut să-mi aduc câteva cuirasate mai mici ce se aflau la ancoră la Sulina și să mă joc puţin cu armata rusească, care atunci înainta în România, via Galaţi. Podul din apropiere de Galaţi ar fi trebuit distrus. A fost o lovitură grea și pentru vitejii turci, și pentru sultan și guvernul său, și pentru mine să vedem pierdute aceste minunate șanse de victorie. Din clipa aceea am început să am îndoieli cu privire la rezultatul războiului. Am înţeles că, deși turcii aveau o armată rminunată și o flotă cu care s-ar fi putut mândri orice putere europeană de prima mână, îndărătnicia și incompetenţa comandanţilor de pe Dunăre vor fi cu siguranţă cauza dezastrului.

Dia nenorocire, pronosticurile mele s-au dovedit adevărate. Într-un război, prima lovitură echivalează cu jumătate de bătălie și era trist să vezi niște garnizoane atât de glorioase înfrânte chiar de la început din cauza unor manevre greșite. În

înţelepciunea lui, Maiestatea sa sultanul i-a pedepsit pe merit prin surghiun și degradare pe cei care. În loc să aducă naţiunii turce glorie prin faptele armatei, au fost cauza înfrângerii unora dintre cele mai bune trupe din lume. E limpede ca lumina zilei că, dacă toate mijloacele puse la îndemâna celor care au comandat armata turcă ar fi fost folosite așa cum s-ar fi cuvenit, rușii ar fi putut fi înfrânţi. Știu că nu e treaba mea să comentez aceste fapte.

Să mă întorc la elementul meu, străduindu-mă să înfăţișez câteva dintre evenimentele războiului în Marea Neagră. În aceste ape rușii au avut trei direcţii de acţiune. Întâi să captureze Sulina și să distrugă escadra ce se afla la ancoră în rada sa; în al doilea rând, să cucerească Batumi și portul său atât de mult râvnit; în al treilea rând. E vorba de o acţiune mai puţin glorioasă, ce consta în trimiterea unor nave rapide, mai ales poștale, înarmate cu câteva tunuri, care urmăreau să distrugă traficul de coastă turcesc. Era foarte greu să pui mâna pe aceste nave, pentru că pândeau momentul favorabil ca să ţâșnească de sub adăpostul forturilor atunci când navele militare turcești erau nevoite să transporte trupe sau se aflau în alte misiuni. Îndrăznesc să cred că aceste nave poștale erau folosite cam ilegal. Nu erau vase de război obișnuite, nu-și luau navele capturate în porturi, așa cum se procedează într-un război obișnuit, ci dădeau foc la tot ceea ce reușeau să captureze. Totuși, în vreme. Se război, orice acţiune poate fi socotita legitimă. Dacă tot suntem la acest subiect, am să relatez una sau două sprăvi făcute de aceste întreprinzătoare nave poștale.

Pe când ne aflam la ancoră, în largul portului Sulina. Una dintre corvetele mele cuirasate sosi de la Constantinopol, iar căpitanul ei îmi raportă că fugărise un cunoscut vapor poștal rusesc numit *Vesta,* cu care schimbase câteva focuri, dar nu urmărise nava mai departe, deoarece cuirasatul era din greu încărcat cu armament pentru bateriile din Sulina. Nici nu m-am mai gândit la incident până când, vreo două săptămâni mai târziu, am văzut în *Times* o notă cu titlul „Un cuirasat turcesc izgonit și aproape distrus de vasul poștal rusesc Vesta”. Nota, redactată pe baza raportului oficial al căpitanului de pe *Vesta,* a făcut mare senzaţie. Cuprindea o relatare foarte colorată a felului în care *Vesta* a angajat de foarte aproape lupta cu cuirasatul turcesc, doborând echipajul acestuia, cum au fost văzuţi ofiţeri în uniforme europene dirijând tragerile de artilerie ale cuirasatului, cum bordurile i s-au înroșit de valurile de sânge revărsate, de pe punte și cum ar fi fost cu siguranţă capturat dacă *Vesta* ar fi avut la bord suficientă muniţie pentru a continua lupta aceasta sângeroasă. Mai adăuga că viteazul comandant rus a fost primit cu cel mai mare entuziasm când a ajuns la Sevastopol, și îndată avansat la rang înalt și acoperit cu decoraţii.

Nu mi-a venit să cred ochilor când am citit aceste curate aiureli. Eu îi știu pe ruși, sunt oameni curajoși și cinstiţi, și nu se prea găsesc printre ei indivizi care să comită — ca să nu spunem mai mult — un act atât de nebunesc încât să întocmească un raport fals. Totuși comandantul, al cărui nume n-am să-l pomenesc, nu și-a purtat prea multă vreme laurii. Bănuiesc că a mizat pe faptul că turcii nu vor scoate o vorbă despre incident, dar, în cele din urmă, adevărul a

devenit de notorietate publică. A fost întrunită o curte marţială ca să judece cazul și, bănuiesc că omul a fost înlăturat din serviciul activ și lipsit de decoraţii. Știu cu siguranţă că a fost dezonorat de superiorii săi și luat în bătaie de joc de ceilalţi ofiţeri. Așa merită! Lăudăroșenia e întotdeauna o greşeală. şi nu cred că ofiţerii de marină sunt prea des victimele acestui păcat.

Cealaltă ispravă a unei astfel de nave de patrulare la care am să mă refer am urmărit-o cu ochii mei, și s-a dovedit deosebit de interesantă. Eram la ancoră cu nava amiral, un cuirasat minunat ce ajungea la treisprezece noduri. Împreună cu alte câteva nave, într-un port la câteva mile mai la nord de Varna, unde ne făceam buncărul de cărbune, când unul dintre oamenii de veghe ne aduse la cunoștinţă că văzuse la orizont o coloană de fum. Știam că nu putea fi vorba de vreun crucișător rusesc, pentru că acestea foloseau cărbune fără fum. Dar am bănuit cam despre ce putea fi vorba, și anume că inamicul incendiase vreo nefericită navă costieră. Uitându-mă mai cu atenţie din vârful catargului navei amiral, am zărit catargele și două coșuri aparţinând unui vapor, chiar lângă epava care ardea. Crucișătorul era mai înspre mal decât locui de ancorare unde stăteam eu. Se părea că și inamicul zărise escadra mea cam în același timp în care l-am zărit și noi pe el, și îndată a luat-o la sănătoasa, cum se spune, ca să iasă spre larg. Dar pentru a face manevra asta a trebuit să se apropie de noi atât de mult încât, până a apuca noi să avem presiune suficientă la cazane, am putut să văd cu ce fel de inamic aveam de-a face. Unii s-ar putea să se arate miraţi auzind că nava ce atacase nu era alta decât iahtul ţarului întregii Rusii, numită *Livadia.* care se apucase de o treabă nedemnă de ea, și anume de interceptarea unor mărunte ambarcaiii turcești costiere.

Cine și-ar putea imagina că, în cazul unui război între Anglia și Franţa, iahtul *Victoria și Albert* ar fi trimis pe mare să captureze și să distrugă niște mici nave franţuzeşti care cabotează pe lângă coastă! Dar așa stăteau lucrurile. Era vorba de *Livadia,* fără nicio îndoială.

Și atunci s-a pornit una dintre cele mai interesante urmăriri pe care am văzut-o. Când am pornit și noi, iahtul se afla la vreo patru mile înaintea noastră, luând un cap ce trebuia să-l ducă drept la Sevastopol. Făcuse toate manevrele necesare, dar primejdioase, pentru a trece prin prova noastră, pentru că înainte de a porni se afla mai înspre ţărm decât noi.

Vremea era frumoasă, nicio încreţitură pe faţa apei, un calm desăvârșit. Am început urmărirea la ora patru jumătate după-amiaza. Din păcate, puntea navei noastre era plină de cărbune, dar cu toate astea făceam vreo treisprezece noduri curate. La început se părea că ne apropiem de pradă, și m-am simţit ispitit să trag asupra ei cu tunul cel mare de la prova. Dar întotdeauna am socotit, mai ales după experienţa pe care am avut-o cu forţarea blocadelor, că folosirea tunurilor în timpul urmăririi reduce, mai mult sau mai puţin, viteza navei, așa că m-am stăpânit. Odată cu lăsarea serii se ridică o lună splendidă, încât se vedea totul ca ziua. Era uimitor cât de perfect egale erau vitezele celor două nave, într-atât de mult încât distanţa dintre noi n-a variat nici cu o sută iarzi într-o oră întreagă. Toată noaptea ne-am supravegheat reciproc, ani măsurat distanţele cu instrumente — de navigaţie,

uneori nutrind speranţa că ne apropiem alteori fiind încercaţi de deznădejde pentru că cei de faţă câştigau teren. Am aruncat peste bord cincizeci-șaizeci de tone de cărbune, dar degeaba, n-am putut să ne apropiem la distanţa de tragere de *Livadia* și aș fi dat tot avutul meu numai să pot pune mâna pe nava aceea.

Când se lumină de ziuă, am văzut că echipajul de pe *Livadia* se chinuia din greu să arunce peste bord cărbune și apă. Sevastopolul era de-acum la vedere și iahtul gonea din răsputeri spre acel liman al salvării. După ce-au ușurat nava, s-a văzut că rezultatul a fost pozitiv, pentru că urmăream cu tristeţe cum manevra asta o ajuta să se depărteze încet de mine, foarte încet, e drept. Nu-mi mai rămânea decât să sper că o să-i sară cazanele în aer, sau măcar să plesnească și ele cât de cât. Dar n-a fost să fie așa şi iahtul ţarului a scăpat ca prin urechile acului în portul Sevastopol, la adăpostul bateriilor care au deschis un foc cumplit asupra navei mele când m-am apropiat prea mult, uitând de existenţa lor. Am fost nevoit s-o șterg de acolo cât mai iute, pentru că altfel riscam să fiu trimis la fund.

O corvetă cuirasată ce mă însoţea rămăsese la sfârșit la câteva mile în urma mea. Dar acum se apropiase atât de mult, încât un proiectil i-a nimerit cârma şi am avut neplăcuta misiune s-o remorcăm, scoţând-o de acolo sub o canonadă ce aducea mai degrabă cu o grindină de foc și proiectile decât cu orice altceva. Mi s-a spus apoi că *Livadia* nu s-ar fi predat fără luptă. Sunt sigur de asta, rușii s-au luptat bine întotdeauna, dar socotesc că nu putea fi nicio îndoială asupra rezultatului, iar serviciile de faianţă și cristal ale ţarului ar fi avut mult de suferit, ca să nu mai vorbim de minunatele decoraţii ale cabinelor, care și-ar fi pierdut mult din strălucire în cursul unei astfel de confruntări. Așa că n-am avut șansa de a aduce în Bosfor nava ţarului. Nici nu pot să spun cât de rău îmi pare că am pierdut ocazia asta. Singura mea consolare e faptul că sunt convins pe deplin că vitejii ruși ar fi preferat să o arunce în aer decât să lase să cadă o rușine atât de mare pe nava lor amiral.

După război, un ofiţer de marină rus mi-a spus că în ziua în care am urmărit-o pe *Livadia* până în port era și el la Sevastopol și avea sub comanda lui șapte torpiloare, cu care s-a oferit să iasă în larg și să ne atace. Dar cererea nu i-a fost aprobată. Am dezbătut pe larg rezultatul unei astfel de confruntări. Iată care sunt părerile și argumentele mele. I-am spus: „Când aș fi văzut că ieșiţi cu navele din port, eu aș fi luat-o spre larg. Viteza fregatei mele era de treisprezece noduri, probabil că aţi fi avut nouăsprezece, cel mult douăzeci de noduri. Deci v-aţi fi putut apropia de mine cu o viteză de circa șase noduri, ceea ce nu-i o viteză prea mare care să-ţi îngăduie să te apropii în siguranţă de o navă înarmată cu tunuri Nordenfelt, plus alte șase tunuri pe platforme mobile, care trăgeau cu mitralii și proiectile. Sunt sigur că am fi distrus toate torpiloarele". „Ei bine, v-aș fi urmărit și v-aș fi atacat în cursul nopţii", a replicat ofiţerul rus. „Dar n-aţi fi reușit mare lucru nici așa, i-am răspuns cu, căci nu v-aţi fi putut apropia suficient de mine înainte de lăsarea întunericului pentru că v-ar fi împiedicat barajul meu de foc, și nici nu v-aţi fi putut da seama în felul acesta în ce direcţie mă îndrept, eu mi-aș fi schimbat mereu această direcţie în timpul nopţii. Pe întuneric nu se poate zări o navă

camuflată ce nu lasă să-i scape nicio lumină la mai mult de cinci sute de iarzi, iar una ce se află în mișcare e foarte greu de nimerit.

Și, în plus, dacă aș fi oprit și mi-aș fi pus în funcţiune apărarea, ce te făceai dumneata?” Discuţia s-a încheiat când ofiţerul a recunoscut că mare lucru n-ar fi reușit să facă.

Capitolul XIX

FLOTA TURCA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI

Să ne întoarcem la isprăvile flotei turcești în Marea Neagră în timpul războiului. De la început, Sulina a fost o ţintă râvnită mult de ruși. De fapt, după umila mea părere, ei au pornit războiul pentru a pune stăpânire pe gurile Dunării și pe Batumi, cheia Asiei Mici și, într-o măsură destul de mare, a coloniilor noastre din India.

Asupra Sulinei au avut loc atacuri și pe uscat și pe mare mai tot timpul, portul fiind apărat de navele turcești și echipajele lor, care se slujeau și de bateriile de mai mic calibru plasate la gurile fluviului. Așa că pentru ruși era foarte important să încerce să distrugă escadra turcească aflată în largul acelui port, pentru că Sulina e înconjurată numai de apă și de mlaștini de netrecut, ce se întind până departe spre continent, și Dunărea curge chiar prin aceste zone de mlaștină, așa că orașul poate fi apărat numai cu nave.

Escadra turcească era formată din cinci sau șase cuirasate, dar, cum rușii nu aveau nave cu care să se încumete să atace cuirasatele, nu le rămâneau decât torpiloarele (de la care și pe atunci, și acum se așteaptă atât de mult). Eu pusesem la punct un sistem de apărare a acestor nave când se aflau la ancoră, cu ajutorul unui cordon de bărci de veghe, legate între ele cu parâme, în așa fel încât să stânjenească acţiunea oricărei nave torpiloare, fie scoţându-i elicele din funcţie, fie oprindu-i cu totul înaintarea. În plus, o vedetă torpiloare oprită astfel, adică prinzând cu elicea parâma, trage asupra ei bărcile din ambele borduri. Trebuie să recunosc că pe vremea aceea acţiunile cu torpile se aflau abia în perioada copilăriei lor, așa că și pregătirile împotriva acestor atacuri erau copilărești, deci din cele mai primitive.

După cum spuneam, escadra era formată din vreo cinci nave care aveau obiceiul să iasă spre larg în fiecare noapte, pentru a evita atacul cu torpile. În împrejurarea despre care am să vorbesc, s-au întors la locul de ancorare din cauza vremii proaste. După cum am aflat apoi, de la Odessa a pornit un vapor rusesc, purtând la remorcă cinci vedete torpiloare, să dea iama în escadra dușmană care, după cum aflaseră rușii de la niște spioni de-ai lor, obișnuiau să se îndrepte noaptea spre Insula Șerpilor și apoi spre larg până la vreo opt mile de Odessa.

Rușii n-au reușit să-și găsească inamicii, și nu mă mir, pentru că navele mele nu se aflau pe terenurile lor obişnute de croazieră; dar chiar dacă s-ar fi aflat acolo, ar fi fost mult prea greu să dea de ele, pentru că acestea navigau în formaţie desfășurată, nu foloseau decât cărbune fără fum și nu lăsau să le scape nicio lumină. Negăsind ceea ce căutau pe mare, vaporul rusesc s-a îndreptat spre locul de ancorare de la Sulina. Pentru că vremea era proastă, comandantul a hotărât să nu atace și bănuiesc că a fost nevoit să abandoneze vedetele torpiloare.

Una dintre aceste vedete, dacă nu cumva or fi Cost mai multe (niciodată n-am reușit să aflu cu precizie ce s-a întâmplat cu cele cinci vedete ce au părăsit Odessa) a făcut o tentativă de a ataca flota turcă. Deoarece vremea nu-i îngăduia să folosească o torpilă lansată, s-a hotărât să încerce cu o torpilă atașată la capătul unui școndru.

Pe când se apropia de nava din frunte, căpitanul ei a simţit deodată (după cum mi-a explicat el apoi) că ceva îi oprește înaintarea și, în același timp, a zărit mai multe obiecte întunecate care se îndreptau spre el. Fără să se lase speriat, omul s-a zbătut să se apropie de prova cuirasatului, iar când a ajuns cât a putut de aproape și-a trimis torpila, fără să provoace însă inamicului nicio daună. Dar nici n-a apucat bine să facă isprava asta, când s-a trezit în apă și barca a dispărut de sub el. Acele obiecte întunecate erau bărcile de veghe, care veneau spre el pentru că parâmele cu care erau legate între ele se prinseseră în elice și provocaseră tot dezastrul. Ambarcaţia lui s-a răsturnat și s-a dus la fund. Patru sau cinci dintre oamenii echipajului s-au înecat, ceea ce s-ar fi întâmplat și cu ofiţerul dacă n-ar fi fost pescuit din apă de către bărcile de veghe și făcut prizonier. Numele acestui viteaz ofiţer de marină era Putskin. Curajul său obstinat era impresionant. Pe când era interogat, și de-abia îşi revenise după ce fusese mai-mai să se înece, a exclamat într-o engleză perfectă: „De ce naiba n-am reușit eu să arunc în aer nava aia?” A fost întrebat dacă îşi poate închipui ce l-a oprit din drum și i s-a sugerat că e vorba de ceva care i-a prins elicea. Omul a răspuns: „Nu știu ce m-a împiedicat, dar de ce naiba n-am izbutit eu să arunc nava în aer?” I-am spus că putea fi condamnat la spânzurătoare pentru că folosise o astfel de armă cumplită.

A răspuns: „Niciun om de curaj nu mă va condamna la spânzurătoare, dar de ce naiba…” etc.

Părea să nu mai aibă în minte decât o singură idee, și anume că se dovedise un prost că nu izbutise în misiunea lui. Era un om deosebit, așa că nu i-am dat drumul, ci l-am ţinut la noi până aproape de sfârșitul războiului.

Indiferent unde o fi el acum, e un om dintr-o bucată, a cărui vitejie eu unul n-am s-o uit ușor.

La scurtă vreme după întâmplarea de mai înainte, rușii au încercat un atac asupra Sulinei pe uscat și pe apă, dar n-am fost niciodată în stare să pricep în ce scop. Chiar dacă ar fi reușit, n-ar fi putut păstra localitatea prea multă vreme, pentru că navele noastre erau ancorate în largul ei. Probabil că aveau de gând să ne gonească de pe fluviu și să folosească această poziţie pentru atacurile cu torpile.

Am amintit că Sulina era înconjurată de mare și de zone mlăștinoase întinse.

De-a lungul ţărmului era un brâu îngust și nisipos pe care puteau merge zece oameni unul lângă celălalt. Se mai putea ajunge la port doar pe mare sau pe fluviu; începând de la vreo zece mile distanţă în amonte, Dunărea se afla în mâinile rușilor. Drept măsură de protecţie, plasasem pe ţărm, la o bătaie de tun distanţă, mai multe torpile îngropate în nisip, ce erau legate cu niște fire electrice de bateriile de la Sulina. Trei au patru canoniere rusești ce coborau fluviul au întreprins o acţiune simultană, iar două regimente, însoţite de artilerie, au fost trimise de-a lungul acelui brâu nisipos. Bănuind ei că s-ar putea să aibă surpriza de a da peste torpile, împingeau. Înaintea lor un fel de avangardă formată din două sute cincizeci de cai fără călăreţi, menirea bietelor animale fiind aceea de a suporta ele șocul exploziei dacă pe ţărm ar fi fost plasate torpile.

Și, în acest mod, trecând caii de locul unde se aflau torpilele, a avut loc o explozie și mai mulţi au fost uciși.

Ceilalţi au luat-o la sănătoasa înapoi și, cum brâul de nisip era foarte îngust, au dat buzna peste trupele ce înaintau, provocând o derută atât de mare, încât toată formaţia a trebuit să se retragă; și de atunci nu i-am mai văzut.

E adevărat că unul dintre cuirasatele mele mai mici îşi reglase de-acum tirul asupra trupelor ce înaintau de-a lungul ţărmului, poziţia lor devenind astfel destul de precară, dar, după părerea mea, cauza principală a eșecului acestui atac a fost incidentul cu caii.

În vremea asta pe fluviu au început să coboare canonierele rusești de mic pescaj, pornind să tragă de la mare distanţă asupra orășelului și a fortificaţiilor sale. Le-au răspuns doar bateriile, navele fiind prea departe, dincolo de raza lor de tragere. Confruntări sporadice au continuat vreme de douăzeci și patru de ore, după care rușii, văzând că acţiunea lor nu are nicio șansă, mai ales că trupele terestre se retrăseseră, au renunţat, socotind că era o manevră greșită, și au luat-o din nou în susul fluviului.

Acesta a fost singurul atac mai serios asupra Sulinei, pe care rușii n-aveau cum s-o cucerească și să-și menţină poziţiile acolo până când nu distrugeau flota turcă. După asta m-am dus la Batumi, pe care îl apăra cu vitejie împotriva ofensivei rusești Derviș Pașa. Era la mare ananghie și-i trebuia sprijinul forţelor navale, pentru că rușii înaintaseră de-a lungul ţărmului până la vreo șase mile de portul atât de mult râvnit. Când am ajuns acolo, am preluat comanda a opt nave de război turcești, în afară de cele de transport care circulau permanent între Constantinopol și Batumi cu provizii și muniţie atât pentru armata de uscat, cât și pentru forţele navale.

Și în acest caz, dacă rușii ar fi dispus de o forţă navală ca a turcilor, ar fi luat cu ușurinţă portul Batumi. Dacă și-ar fi asigurat dominaţia pe mare, chiar și numai cu câteva nave, ar fi împiedicat aprovizionarea. Trebuie să amintim că nu exista altă posibilitate de a-i sprijini pe soldaţi și marinari decât pe mare. Prima mai grijă a fost să-i fac pe ruși să se retragă mai în interior cu ajutorul artileriei de pe nave. Treaba era destul de ușoară, întrucât inamicul nu avea tunuri care să se poată compara cu cele de la bordul cuirasatelor în ce privește raza de bătaie. La scurtă vreme după sosirea mea, au adus totuși de la Ardahan două tunuri Krupp de cincisprezece cenţi

metri, arme cu bătaie mult mai mare decât Armstrongurile noastre de douăsprezece tone. Ne-au cam dat bătaie de cap. Totuși poziţia taberei de atac a fost schimbată ca să nu mai fie în raza noastră de tragere, mișcare cât se poate de mulţumitoare pentru comandamentul militar turcesc. Această acţiune a flotei noastre a provocat multe neajunsuri inamicului, ceea ce l-a hotărât să ne facă staţionarea la Batumi cel puţin primejdioasă, dacă nu chiar imposibilă. Și urma ca asta să se realizeze, bineînteles, cu atotputernicele torpile. De la un agent secret al nostru la Sevastopol am primit o informaţie că seorganiz a o expediţie serioasă, că navele turcești urmau să fie distruse sau cel puţin speriate atât de rău, încât să se retragă din zonă, și asta cu orice preţ. Speriate rău, într-adevăr! Pentru un neiniţiat, o torpilă poate fi un lucru de spaimă. Încă din vremurile de pace auzisem de minunatele rezultate ale experienţelor cu torpile, cum fuseseră aruncate în aer nave întregi (bănuiesc că era vorba doar de niște coci goale) și se ridicaseră spre înalturi coloane de apă de jumătate de milă etc. Se spunea că nimic nu te mai poate salva de ele. Indiferent care erau ideile mele, indiferent cât de înspăimântat aș fi fost, știam că cei pe care-i comandam nu se speriau atât de ușor, dar ei habar nu aveau ce înseamnă o torpilă, cu atât mai mult nu bănuiau câte victime posibile puteau fi; cu toate că eram mai luminat decât ei asupra torpilelor și a efectelor lor acceptate de toată lumea, nu aveam de gând să le dau oamenilor mei un exemplu prost. Pe când mă aflam în pat, în crucea nopţii și, cum tocmai citisem nota de avertizare înainte de a mă duce la culcare, mă gândeam: „Ia închipuie-ţi că una dintre blestemăţiile astea explodează și aruncă în aer nava amiral chiar în clipa asta. Ce plăcere! Ce mijloace lașe! Nici măcar n-ai parte de o înfruntare cinstită și hopa! în înalturi, nespovedit. Am auzit că cel ce moare spânzurat mai are șansa de a ajunge la ceruri. Dar mă întreb dacă șansa asta mai e valabilă și pentru unul sfârtecat de torpilă?” Cam aste erau gândurile care mă bântuiau în noaptea aceea. Totuşi îmi spuneam: „Ia să vedem noi dacă nu cumva putem face în așa fel încât să nu se întâmple una ca asta”. Și am început să caut o soluţie. Fiind și eu vânător, am calculat că e cât se poate de greu să tragi noaptea asupra unui obiect întunecat, mai ales când acesta se proiectează pe un fundal cu înălţimi destul de mari, cum sunt cele de la Batumi. În consecinţă, primul ordin pe care l-am dat a fost: niciun fir de lumină, nici măcar al unui capăt de ţigară, întuneric desăvârșit, sub ameninţarea celor mai severe pedepse. Apoi, luând în seamă faptul că Batumi era un port mic, cu o intrare greu de dibuit chiar ziua în amiaza mare, iar noaptea chiar imposibil fără reperul farului, am ordonat ca farul să nu mai fie aprins. Apoi am aranjat cu autorităţile de la mal să nu se zărească nicio lumină în oraș, treabă mult mai dificilă, pentru că în Batumi rușii aveau o mulţime de prieteni.

Cu toate astea, aplicarea unor măsuri disciplinare mai severe a transformat orașul Batumi, după lăsarea serii, într-un oraș cu desăvârșire mort.

În plus, am încropit în faţa navelor aflate în port o barieră de protecţie din școndri și am plasat bărci de veghe pentru supravegherea intrării în port. După ce-am luat toate aceste măsuri, am început să aștept momentul potrivit. Câteva nopţi la rând, pe când eu mă perpeleam fără somn și, spre sila mea, îi auzeam din toate părţile

pe ofiţerii mei sforăind, nu s-a întâmplat nimic în port, deși, așa cum am auzit după aceea, era multă agitaţie în afara lui; când deodată, pe la vreo trei dimineaţa, în cea de-a patra noapte de la primirea avertismentului, am auzit zarvă mare în direcţia bărcilor de veghe și o explozie lângă una dintre navele aflate mai în afara formaţiei.

Nici n-am avut vreme să mă gândesc bine, când ceva s-a izbit de lanţul navei amiral pe care eram și a trecut vâjâind apoi pe lângă ea. Ca un pește în apă. Apoi, liniște desăvârșită. Îndată am ordonat ca două nave rapide de patrulare, ce stătuseră sub presiune continuă, să iasă în larg și să facă recunoaşterea.

Am auzit apoi strigăte de la ţărm — am uitat să amintesc că la Batumi navele erau legate la cheu. L-am trimis pe unul dintre ofiţerii mei să vadă despre ce era vorba, și acesta a dat peste o mulţime de oameni uluiţi, care stăteau și se uitau la ceva ce li se părea a fi un pește enorm, lovind cu coada, dar care de fapt era o torpilă neexplodată, cu elicea încă în funcţiune. Văzând că lucrurile s-au liniștit, m-am dus să văd ce se întâmplase în timpul atacului și am descoperit că o torpilă se lovise de prova unui cuirasat, chiar în brâu, la linia de plutire, dar sub un unghi oarecare, explodase, dar abia dacă lăsase o urmă: o a doua torpilă, după ce trecuse prin parapetul de scânduri al barierei defensive, fusese abătută de la drumul ei și se suise pe mal cuminte, departe, la stânga escadrei; iar cea de-a treia, așa cum am amintit, se lovise de lanţul navei amiral, nu explodase, și se oprise în mal.

Au mai fost culese apoi și părţi dintr-o altă torpilă, care explodase, se vede, mult prea adânc. Deci putem să spunem că asupra noastră au fost trimise patru torpile fără niciun efect, dar probabil că au fost mai multe. Cele ajunse la mal erau în perfectă stare și, îndată ce le-am făcut inoofensive, le-am transformat în captură de război.

Mai târziu am fost informat asupra celor întâmplate în afara portului. Se pare că vreme de trei nopţi, două vă poate rapide rusești, având cu ele bărci torpiloare, au căutat zadarnic să nimerească portul Batumi, dar, așa cum avea să-mi spună mai târziu unul dintre participanţii la acţiune… n-am reușit să dăm de port cu niciun chip.

Cu câteva ceasuri înainte de revărsatul zorilor se îndepărtaseră de ţărm, ca să nu li se vadă urma când se ivea lumina. În cele din urmă, au reușit să miluiască un individ ca să aprindă un foc pe dealurile din spatele orașului și numai astfel, în cea de-a patra noapte, au izbutit să se apropie cumva de port, dar n-au putut să zărească nicio navă din cauza înălţimilor întunecate ce formau fundalul. Deoarece se cam făcuse vremea să se îndepărteze din nou spre larg, s-au hotărât să încerce totuși un atac și au lansat cinci torpile spre ceea ce soco te-au ei că e mijlocul flotei turcești, cu rezultatul pe care-l cunoaştem. Cel care m-a informat făcea parte chiar din personalul militar ce a participat la acţiune și spunea că a fost treabă grea de tot să nimerească portul Batumi.

E drept că nopţile erau de-o beznă cumplită, de nu se putea distinge nici măcar linia ţărmului. Mai mărturisea că fără focul acelui trădător nici nu ne-ar fi putut găsi.

Nu vreau să spun prin asta că trebuie să-ţi pui nădejdea numai în întuneric. Acum există și alte mijloace cu ajutorul cărora poţi reteza elanul unui atac cu torpile. Nu mai e nevoie să amintesc că navele pe care le-am trimis în recunoaştere s-au întors fără să vadă nimic. Cât am mai rămas la Batumi au mai fost întreprinse două sau trei atacuri cu torpile, dar pe scară mai mică și fără niciun efect.

Dar mi-am plictisit cititorul suficient cu torpilele astea. Acum știu bine că pot dormi liniștit chiar când mă aflu în vecinătatea lor.

Pe vremea când eram în Marea Neagră, am luat de mai multe ori două sau trei nave care erau disponibile și am întreprins misiuni de recunoaştere spre Sevastopol și Odessa, fiind însă pe deplin conștient de inutilitatea câtorva sau chiar a mai multor nave în faţa bateriilor grele ale inamicului, deci n-am făcut decât să arunc și eu o privire, schimbând rareori câteva focuri cu acesta.

Am fost întotdeauna împotriva incendierii orașelor și satelor lipsite de apărare, așa că niciodată n-am întreprins astfel de acţiuni. Unii socotesc că războiul trebuie să fie cât mai groaznic cu putinţă. Nu sunt de acord. Aș fi putut incendia cu ușurinţă palatul ţarului de la Ialta, dar nu mi s-a părut a fi o ispravă prea demnă.

Am pomenit deja în mare despre serviciile deosebite făcute de cuirasate la deplasarea trupelor, dar pentru a face dreptate echipajelor pline de curaj ale escadrei pe care am avut onoarea s-o comand în timpul războiului, nu trebuie să închei această parte a relatării mele fără să amintesc în mod deosebit o ispravă de acest fel între prinsă sub directa mea îndrumare.

Capturarea portului Suhumi-Kaleh a fost urmată de trimiterea unui corp expediţionar de vreo patru mii de oameni de toate armele la vreo treizeci de mile mai în josul coastei, la un loc numit Ciamcira. Comandanţii militari de la Suhumi au gândit, bănuiesc eu, că această forţă va reuși să-și croiască drum spre interiorul continentului și astfel va încuraja ridicarea populaţiilor împotriva detestatului regim ţarist. Dar zona nu era deloc favorabilă pentru înaintarea unei astfel de forţe, terenul fiind mai mult mlăștinos, cu desișuri greu de trecut, acolo unde nu era vorba de păduri de nepătruns. Dar și rușii au prins de veste de această incursiune și au reușit să strângă o forţă militară considerabilă care să facă faţă invaziei.

Corpul expediţionar a fost lăsat la ţărm și cu asta basta. Înainte de a apuca oamenii să întreprindă prea mare lucru și să-și consolideze cumva poziţia ca bază de plecare, în vreme ce abia se chinuiau să-și sape niște tranșee, rușii, la adăpostul pădurii ce se întindea până pe ţărm de amândouă părţile, se pregăteau pe furiș, I-au atacat deci pe turci dintr-o parte și din cealaltă și, dacă aceștia n-ar fi fost acoperiţi de artileria de pe cuirasatele aflate, din fericire, încă la ancoră acolo, i-ar fi aruncat în mare.

Drept urmare a acestei acţiuni a marinei, corpul expediţionar și-a consolidat poziţia în satul acela, punând stăpânire pe brâul îngust de teren fără vegetaţie a cărui limită extremă se afla încă în raza artileriei de pe cuirasate. Dar și poziţia asta devenea pe zi ce trecea din ce în ce mai precară. Rușii au pus stăpânire pe vadurile de trecere, tăind astfel retragerea pe ţărm spre Suhumi.

Turcii erau înconjuraţi din toate părţile și se mai agăţau de poziţiile lor numai

datorită prezenţei cuirasatelor… În aceste condiţii s-a socotit că e mai înţelept să se retragă acel corp expediţionar și Derviș Pașa mi-a încredinţat mie această acţiune. Pentru a da o imagine a șubredei poziţii a acestei forţe, trebuie să amintesc că atunci când m-am apropiat cu nava amiral de ţărm am auzit vuietul unei canonade serioase și am găsit nava de gardă angajată într-o confruntare cu b baterie de tunuri de câmp. Rușii primiseră în ultima vreme întăriri puternice — câteva tunuri de câmp de mare calibru și, nefiind mulţumiţi cu bombardarea în anfiladă a poziţiilor turcești în fiecare zi, s-au gândit să termine cu această incursiune, duelându-se cu artileria navală. La apariţia noastră, canonada a încetat și rușii și-au retras bateria la adăpostul pădurii.

Focul artileriei rusești a fost bine condus și, dacă tunurile ar fi fost de calibru ceva mai mare, ar fi produs mari pagube. Dar așa, la bordul cuirasatului s-au consemnat doar stricăciuni la greement, doi oameni au fost uciși și patru răniţi. După o conferinţă cu generalul ce comanda forţa de expediţie, am plecat spre Suhumi pentru a pregăti navele de transport. Dar nici n-am ajuns bine acolo că de la Ciamcira ne-a parvenit un mesaj prin care ni se cerea urgent ajutor, deoarece rușii înaintau în mare forţă. M-am înapoiat în grabă la Ciamcira cu toate navele pe care le-am putut lua cu mine, adică trei corvete cuirasate și două nave de transport cu zbaturi, din lemn. Din fericire, atacul rusesc nu se pornise, iar sosirea forţei mele navale i-a obligat probabil să mai amâne acţiunea.

Nu era o treabă chiar atât de ușoară să salvez cu mijloacele mele modeste de transport patru mii de oameni cu baga jele și armamentul lor, cu mai multe baterii de artilerie și muniţia aferentă. Am procedat, după opinia mea, la cea mai nimerită tactică, în împrejurările date. Corvetele și navele de transport cu zbaturi au fost ancorate cât mai aproape de ţărm, căci aveam de gând să le încarc la maximum cu oameni și bagaje, lăsând fregata amiral liberă să manevreze până în largul taberei inamice și să o bombardeze, dacă rușii vor opune rezistenţă, împiedicând îmbarcarea.

Acţiunea a început odată cu revărsatul zorilor și a continuat energic toată ziua și noaptea următoare, ultimul efectiv de oameni urcând la bord dimineaţa. Oamenii au fost scoși, cum s-ar spune, chiar din gura dușmanului.

Navele din apropierea ţărmului se aflau la o bătaie de pușcă de dușman, iar bărcile care se duceau și veneau încărcate erau expuse continuu focului din partea inamicului ascuns în pădure. Dar rușii fuseseră probabil prea impresionaţi de toate pregătirile mele și s-au gândit, fără îndoială, că era mai bine să îngăduie forţelor turcești să se retragă fără hărţuială. Pentru a evita pericolul de a mă pune cu nava amiral pe uscat, în cazul în care aș fi fost nevoit să folosesc focul acesteia drept acoperire pentru acţiunea de îmbarcare, în cursul nopţii un echipaj de voluntari s-a aventurat în apropierea taberei rusești și a plasat un șir de geamanduri pentru a indica exact limita până la care mă puteam apropia de ţărm în siguranţă.

Acele geamanduri, fără îndoială, le-au sugerat inamicilor că, de aveau să tragă un singur foc, îi aștepta o replică zdrobitoare, așa că s-au mulţumit să ne urmărească din copaci, și i-am văzut căţăraţi pe crengi de parcă erau niște păsări

de pradă. Reușita acestei îmbarcări trebuie pusă în întregime pe seama modului eficient în care ofiţerii de marină au executat ordinele primite și disciplinei soldaţilor turci.

Îndată după apusul soarelui, generalul și statul lui major au părăsit ţărmuliar exemplul lor a fost urmat de toţi ofiţerii, indiferent de rang, așa că sarcina organizării a căzut pe umerii celor puși de mine să conducă retragerea pe ţărm și în bărci. Oamenii s-au rânduit la Îmbarcare liniștiţi și totul a decurs ca ceasul. Trebuie să mărturisesc că am avut parte de una dintre cele mai grele nopţi, știind cât se poate de bine că în orice clipă inamicul poate da năvală asupra tranșeelor pe care le părăseau turcii, pentru a se lăuda cu o victorie. Nava mea începea să se încarce și ea și-mi dădeam seama că în curând nu voi mai putea manevra deeât unul sau două tunuri în caz de nevoie. Singura mea mângâiere era faptul că rușii n-aveau de unde să știe dificultăţile astea, dar am simţit o mare ușurare când și ultimul detașament a părăsit ţărmul.

Bieţii oameni rezistaseră în avanposturi toată noaptea și s-au urcat la bord în cea mai mare viteză, pierzându-se foarte puţin timp cu îmbarcarea lor.

Îndată am și pornit la drum spre Suhumi, unde am debarcat corpul expediţionar. La scurtă vreme după aceea am fost chemat să pregătesc retragerea definitivă.

Se hotărâse evacuarea portului Suhumi, dar Maiestateasa sultanul socotise că nu-i putea abandona pe bieţii oameni, care speraseră într-o deplină eliberare de sub jugul ţarist, lăsându-i acum pradă răzbunării. Așa că s-a făcut cunoscut că toţi cei doritori să părăsească regiunea vor fi transportaţi în teritoriul turcesc, oferindu-li-se terenuri pentru a se stabili acolo. Aproape întreaga populaţie s-a hotărât să plece, și s-a îndreptat în marș spre Suhumi cu turme și cirezi, cu bunurile și toată gospodăria lor. E suficient dacă amintesc că eu cu navele mele am transportat la Batumi, Sinope, Trebizond și alte porturi de pe coasta turcească vreo cincizeci de mii de oameni, bărbaţi, femei și copii, în numai două săptămâni.

Capitolul XX

DISTRACŢII VINATOREȘTI ÎN TURCIA

Am să mă strădui să dau cititorului meu o idee asupra vieţii la Constantinopol. Dacă cel ce se stabilește aici e vânător, găsește numeroase, prilej un de practicare a acestui sport, fiind abundent vânatul de toate felurile. Trebuie să spun că vânătoarea începe la întâi septembrie, când stoluri mari de prepeliţe trec prin preajma Constantinepolului, fugind de ameninţarea iernii dinspre Rusia către climatul mai cald al Egiptului, oferindu-ne astfel o minunata ocazie de agrement. Dar pentru a te bucura cu adevărat de acest sport, trebuie să te duci destul de departe, la vreo zece mile de oraș. În timpul sezonului de prepeliţe, terenurile sunt pline de vânători ageamii. În așa măsură, încât ai toate șansele să împărtășești soarta vânatului și să te alegi cu niște alice. La San Stefano, localitate aflată la circa

nouă mile de Stambul. Renumită atât prin tratatele sale[22] cât și prin prepeliţe — fiecare ia timpul potrivit – am numărat odată mai bine de cinci sute de vânători însoţiţi de haite de javre urlătoare de toate neamurile. E minunat să admiri o astfel de priveliște, dar. Dacă e vorba să te gândești la vânătoare, mai bine lași acasă și câinii şi pușca.

Odată am îndrăznit să mă aventurez în gloata pestriţă a vânătorilor de prepeliţe: din întâmplare a trecut pe acolo și un stol din numitele păsări, așa că s-a stârnit o canonadă ce aducea foarte mult cu un câmp de bătălie. Eu am fost lovit de alice mai peste tot, dar, har domnului, erau alice foarte mici, așa că m-am retras în grabă să-mi salvez pielea, altfel ieșeam cu ea ciuruită.

Totuși, dacă o iei pe coastă, ceva mai departe de acești inamici, uneori poţi să ai parte de câte o partidă grozavă în lunile septembrie și octombrie. De exemplu, o singură pușcă poate pune în tolbă o sută cincizeci, două sute de prepeliţe pe zi.
Iar după prepeliţe vine și sezonul potârnichilor, care se dovedește, de obicei, foarte productiv, mai ales în insulele arhipelagului turcesc, unde întâlneşti foarte multe potârnichi cu picioare roșii, ce-ţi pot prilejui o vânătoare memorabilă. Dar ca să te bucuri de plăcerile vânătorii în Turcia ai nevoie și de un iaht, pentru că vânatul cel mai abundent se găsește prin insule și pe lângă coaste, locuri care sunt aproape inaccesibile de pe uscat. De exemplu, în insulele Mitros, Lemnos și Mytilene ai să întâlneşti din belșug potârnichi, și o vânătoare acolo e formidabilă. Un vânător adevărat se poate bucura de sportul său preferat, în cazul în care cartierul său general se află la Constantinopol. Fie procurându-și un iaht din Anglia, fie închinând unul în capitala Turciei. O să aibă șansa de a întâlni tot felul de căprioare în Asia Mică, ca și mistreţi și lupi. Frumoase partide se pot face aici la gâște sălbatice, raţe, sitari, potârnichi și becaţine.

Uneori va trebui să se chinuie și vânătorul, când va fi nevoit să doarmă câte o noapte, două, prin sate aflate la oarecare distanţă de coastă, în loc să se retragă la bordul casei sale plutitoare. În privinţa asta i-aș fi dat un sfat; întotdeauna să caute adăpost într-un sat turcesc, dacă se poate, și nu grecesc. În primul vei găsi ospitalitatea tradiţională a orientalului, chiar și la cei mai sărmani, dovedită în adevăratul sens al cuvântului; în vreme ce în al doilea vei fi *exploité* (nu există un cuvânt englezesc care să exprime atât de bine ceea ce vreau să spun) în ultimul hal, până la a ţi se vămui cartușele.

Când am ajuns într-un sat turcesc, am văzut că toţi se întrec în a face tot posibilul ca vânătorul și tovarășii lui să se simtă cât mai bine. Am întâlnit chiar haremuri eliberate și pregătite ca odăi de dormit, locatarele lor fiind înghesuite undeva într-un colţ. Am zărit o bătrână care a venit cu câteva ouă, alta cu o găină, probabil cea mai îndrăgită, pentru a fi sacrificată pe altarul ospitalităţii. Păreau că sunt însufleţiţi de o singură idee — ospitalitatea — și e tulburător să-i vezi cum se

---

[22] La San Stefano s-a încheiat tratatul de pace după războiul ruso-turc (1877—1878).

trag înapoi în faţa recompensei pe care le-o întinde vânătorul la plecare acestor oameni generoși, deși sărmani și îndelung încercaţi de greutăţi.

În Asia Mică există mai multe feluri de căprioare care, în mod ciudat, imită obiceiurile locuitorilor — greci, turci, armeni — de a nu trăi împreună. E vorba mai întâi de cerbul mare, ce-și are îndeobște sălașul în munţii înalţi și e greu de dibuit, în afară de cazul când zăpada iernii îl obligă să coboare în vale. Am avut norocul să dobor câteva dintre aceste minunate animale în timpul șederii mele în Turcia.

Am să povestesc cititorului cum am împușcat eu doi cerbi.

Într-o zi de iarnă, când munţii se acoperiseră de zăpadă, am primit vestea că trei cerbi dintre cei mai vin joși se refugiaseră într-o râpă, la poalele unui munte aflat la vreo șase ore de mers de Ismidt. Am pornit pe urmele lor îndată.

Trebuie să amintesc că, în Turcia, orice persoană de rang mai înalt are, sau avea pe vremea despre care scriu, prin firmanul de vânătoare. Dreptul de a solicita sprijinul sătenilor din împrejurimile zonei cercetate pentru hăituirea sau căutarea vânatului. În cazul meu n-a fost nevoie să fac uz de acest firman, toţi erau în picioare așteptând sosirea mea.

Oamenii mi-au spus că și în dimineaţa aceea văzuseră no bilele animale pe urmele cărora pornisem păscând în apropierea pădurii. Așa că am pornit cu toţi sătenii, copiii cu cornuri, bărbaţii cu puști (împotriva voinţei mele), însoţiţi de toate potăile, de la marele câine ciobănesc până la ultima javră din cătun.

Valea cu pricina era acoperită de o pădure deasă care se întindea mult spre munte, unde se termina într-o păşune fără niciun copac. Într-acolo m-am îndreptat doar eu singur, lăsându-le vorbă celorlalţi să nu se miște până nu ajung eu acolo, și mi-au respectat dorinţa cu stricteţe.

După jumătate de ceas am ajuns la locul cu pricina. Abia am avut vreme să-mi trag și eu cât de cât sufletul când am auzit deodată o zarvă cumplită în vale, de parcă s-ar fi dezlănţuit chiar iadul. Mi-am încărcat arma, punând pe o ţeavă alice mari de cerb, pe cealaltă gloanţe, și am rămas într-o desăvârșită tăcere. Pe măsură ce vuietul hăitașilor și lătratul câinilor păreau să se apropie, am auzit deodată trosnetul unor crengi ce se rupeau la vreo patruzeci de iarzi de mine și. Brusc, de sub adăpostul pădurii s-a ivit un cerb magnific, mare cât o vită bună, înaintând alene, privind înapoi și neașteptându-se să dea de un inamic în faţă. Când a ieșit cu totul din desiș, am tras cu alice mari și animalul a căzut mort. Nici n-am avut vreme să mă dezmeticesc bine, când, într-o goană nebună, au ţâşnit din pădure doi cerbi mari, îndreptându-se exact spre mine. În plin galop. Am tras un glonte către cel din frunte, ce se răsuci și porni iar spre pădure, evident rănit, după cum s-a văzut mai apoi, căci a luat-o razna printre hăitași, zăpăcit cu totul, și a căzut îndată pradă oamenilor cu puști și câinilor. Și acesta era tot mascul. Cum eu îl împușcasem primul, aș putea spune că în ziua aceea am avut norocul să dobor o pereche de masculi minunaţi, și cu ţeava din stânga, și cu cea din dreapta. Nu există vânător în toată Europa care să nu fi fost încântat de șansa de a-și adăuga două trofee de cerb ca acelea, cum nu se mai întâlnesc nicăieri altundeva, ci numai în Asia Mică. Cel mai mare avea „Nouăsprezece rămurele pe coarne și, curăţat,

cântărea o sută cincisprezece ocale, ceea ce însemna vreo trei sute și douăzeci de livre englezești; era, fără îndoială, cel mai mare cerb pe care l-am întâlnit, atât în Scoţia, cât și în Austria. În cei șaisprezece ani petrecuţi de mine în Orient, n-am reușit să dobor decât patru animale atât de splendide. Dar pun asta pe seama lipsei unor câini ca lumea pe care, din nefericire, n-am reușit să mi-i procur.

Gloata hăitașilor face atâta zarvă, încât cerbii se furișează pe de margini, nevăzuţi, dispărând în hăţișurile dese, pe când copoii i-ar împinge mai bine în linie dreaptă spre vânători, dacă sunt bine plasaţi. Pe lângă asta, câinii mai prezintă un mare avantaj pentru că dau de știre cu lătratul lor, avertizând vânătorul asupra drumului vânatului.

Acești câini de vânătoare, numiţi *colpoy.* Se pot procura din România și Ungaria.

Mai există și alt soi de cerb ce se întâlneşte numai în apropierea coastei în unele zone din Asia Mică. De fapt, e adevăratul cerb lopătar sălbatic ce populează parcurile din Europa și, dacă informaţia mea e exactă, în stare sălbatică se găsește numai în Asia Mică, dar și acolo e foarte rar. Am auzit că în Africa și India, unde sunt sute de soiuri de cervidee, cerb lopătar autentic nu e de aflat. Pe vremea când vânam într-un loc numit Camaris, lângă Gallipoli, am dat de mai multe cete de astfel de cerbi, minunate animale, cât se poate de sălbatice, și mi-am pus în minte să împușc și eu câteva exemplare, dacă se putea. Am încercat diferite tactici, hăituiala, pânda, tot felul de tertipuri pentru a le întinde o cursă, dar degeaba. În cele din urmă, m-am îndreptat cu hăitașii mei spre un loc unde se vedeau numeroase urme de cerb lopătar. M-am așezat într-un fel de căldare mai mică a muntelui, având într-o parte pe un tânăr prieten al meu și în cealaltă un băștinaș (aceștia nu vin la vânătoare decât dacă li se îngăduie să-și ia și pușca cu ei). Curând după ce hăitașii au pornit să chiuie, o femelă de cerb lopătai s-a furișat printre mine și tânărul meu prieten, ca o umbră: se mișca mai tăcută decât un iepure. Am ridicat armei să trag, dar în dreptul ei s-a ivit scăfârlia prietenului meu, am așteptat o secundă, dar capra a dispărut. Nici n-am avut timp să-mi rumeg dezamăgirea, când am auzit trosnet de ramuri lângă mine și deodată, un cerb a zburat pur și simplu peste mine.

Într-un salt frumos, cam cum ar face un vânător când trece călare peste un gard. La acest neobișnuit gest din partea unui cerb era nevoie de un răspuns neobișnuit din partea mea. Cum el și-a permis să zboare peste capul meu, mi-am îngăduit și eu să-l împușc din zbor, înainte de a atinge pământul în spatele meu. În consecinţă, s-a dat de-a berbeleacul ca un iepure, fiind împușcat pe dedesubt, drept în inimă. S-a dovedit a fi vorba de un minunat exemplar de cerb lopătar, toate elementele arătând că face parte din specia asta, numai coarnele le avea drepte. Nu știu cum să explic fenomenul acesta. Băștinașii remarcaseră animalul în mai multe rânduri, pe când păștea alături de ciurda de cerbi lopătari, și-i porecliseră *cassic boa.* Ceea ce înseamnă „cu coarne drepte”. La scurtă vreme după asta, am avut prilejul să particip la câteva frumoase partide de vânătoare la cerb lopătar. După ce m-am mai deprins cu obiceiurile acestor animale, am văzut că nu avea niciun rost să în cerc să mă apropii de ele, pentru că au un miros foarte fin și vederea deosebit de

ascuţită, și se pot vina numai printr-o atentă și științifică bătaie cu gonași.

La oarecare depărtare de Constantinopol se pot vâna mistreţi. În mod obișnuit se folosesc fie hăitași, fie copoi, dar de câteva ori am doborât frumoase exemplare de vier pe când eram în căutare de fazani și sitari, la vânătoare prin răscolire, cum s-ar putea numi, dar nu după sistemul englezesc, unde paznicul cunoaşte fiecare copac, ci prin răscolirea unor mari întinderi, prin desișuri aproape de netrecut, și mai impenetrabile din cauza unor rugi de muri numiţi aici „stai puţin". Care ţi se agaţă chiar și de pleoape când nimerești printre ei. În astfel de situaţii, funcţia de hăitași o îndeplinesc niște cockeri scotocitori, soi pe jumătate englezesc, pe jumătate autohton. E ciudat că mistreţul care o ia din loc îndată din bârlogul lui la apropierea unor copoi nici nu se sinchisește, și nu clinteşte când aude lătrând, un cocker din acesta mărunţel, pe care-l tratează cu tot dispreţul. Mi s-a întâmplat de multe ori să aud în desiș un tărăboi de toată frumuseţea, să mă târăsc în patru labe până acolo, pentru ca să zăresc un vier încolţit de cockerul meu. Și dacă e să mă gândesc, am doborât în acest fel mai mulţi vieri decât în oricare alt mod. Singurul pericol e că mistreţul îţi poate omorî câinii; mi s-a întâmplat și mie o dată sau de două ori. Mai ales cu niște căţelandri mai tineri. Am avut odată un bătrân cocker iscusit nevoie mare — sărmanul Dick, cunoscut de mulţi vânători de aici —, care ieșea adesea din pădure cu gura plină de păr de mistreţ și se vedea limpede că jumulise animalul pe când zăcea în bârlogul lui. Și Dick n-a fost niciodată atins de vreun mistreţ. Împreună cu tovarăşii mei de vânătoare înconjuram adesea câte un desiș în care se ascunseseră porcii mistreţi, îi scoteam de acolo și-i doboram ca pe iepuri.

Am auzit o mulţime de povești despre primejdiile vânatorii la mistreţi din cauza temperamentului sălbatic al acestui animal; cu foarte rare excepţii, am descoperit că mistreţul anatolian preferă să fugă. E adevărat că fiarele astea (mascul sau femelă, femelele sunt chiar mai sălbatice) au o dibăcie a lor de a da într-un anume fel cu capul atunci când se apără sau trec pe lângă un dușman, și din mișcarea aceea un om se alege cu piciorul sfâșiat de jos până la șold, iar un câine cu pântecul despicat și maţele scoase afară.

Eram odată la vânătoare de sitari, când câinii unui cioban au stârnit dintr-o vâlcea vecină cu cea în care mergeam eu un mistreţ enorm, una dintre acele fiare denumite "solitari", pentru că de la o anumită vârstă preferă să trăiască numai singure. Animalul s-a îndreptat spre o spinare de deal ce despărţea văile; ajungând acolo, a trecut la vreo optzeci de iarzi de mine, profilându-se pe cer. Mi-am schimbat cartușele și am tras un glonte spre mistreţul care a fugit de parcă n-ar fi fost atins dar, ducându-mă la locul pe unde trecuse când am tras, am văzut câteva pete de sânge. Am mers pe urmele astea vreo jumătate de milă, până am ajuns la un desiș adânc în care cockerul meu s-a repezit, evident simţind vânatul… Am auzit zarvă mare acolo și abia am avut vreme. Să mă pregătesc, când fiara a dat buzna afară cu ochii injectaţi de sânge și gura numai spume, luând-o drept spre mine. Nimerisem pe o potecă în gustă de pe care nu aveam cum scăpa nici într-o parte, nici în alta, în vreme ce vierul venea val-vârtej, urmat de câine.

I-am tras un glonte drept în ţeastă de la nici doi iarzi, dar a gonit mai departe, a dat chiar peste mine și, când a trecut, mi-a administrat o lovitură periculoasă cum știa el, de care am pomenit mai înainte, sfâșiindu-mi cizma și rănindu-mă puţin la genunchi și deasupra lui. A mai gonit vreo treizeci de iarzi și s-a prăbușit mort. Glontele îi nimerise chiar între ochi și-i zdrobise creierul.

Era o fiară imensă, cântărind, după ce a fost curăţată, aproape 132 kg. Cu cei mai minunaţi colţi pe care i-am văzut vreodată. Nu aveam decât un singur om cu mine și mă aflam la vreo opt mile de oricare așezare. Dar mă hotărâsem să nu-mi las prada din mână, așa că mi-am trimis omul să caute o căruţă, iar eu m-am așezat pe fiara acum nevătămătoare, am fumat câteva ţigări, aşteptând cuminte să sosească și vehiculul.

În legătură cu povestea dacă mistreţul atacă sau nu omul, sunt convins pe deplin că animalul n-a avut de gând să se dea la mine. Dar fusese rănit destul de rău de primul meu foc, apoi fugărit de câine, și la urmă m-am mai nimerit și eu în calea lui. *Voilà tout!* Doar o singură dată mai era să dau de bucluc la o vânătoare de mistreţi. Când am ajuns într-o seară la un sat turcesc, mi s-a spus că prin apropiere hălăduia un mistreţ imens care era de multă vreme spaima regiunii, și, însoţit de o ciurdă mare de porci sălbatici, dezrădăcinase semănăturile în jurul satului, distrusese grădinile și se zicea că ar fi ucis și copii și i-ar fi mâncat, după cum se pomenea în folclorul local, dar povestea asta eu n-o prea cred. Bieţii oameni m-au rugat cu lacrimi în ochi să-i scap de pacostea asta de dușman și le-am promis să-i ajut, dacă era posibil. Așa că a doua zi dimineaţă am și pornit la drum în următoarea formaţie: întâi eu și cei câţiva prieteni ai mei, însoţiţi de bătrânii satului, înarmaţi cu niște puști vechi, apoi tinerii cu cuţite și ciomege, copiii și femeile formând ariergarda în calitate de spectatori. Eu și doi prieteni am fost conduși în mijlocul unei păduri, unde ni s-au încropit un fel de locuri de pândă în copaci, din crengi. Aceste locuri erau astfel făcute pentru propria noastră siguranţă, dar cu, ca vânător, am înţeles imediat avantajele acestei așezări, deoarece, fiind cocoţat în copac, nu numai că erai mai în siguranţă, dar erai și mai greu de văzut, ascuns printre ramuri, decât dacă ai fi stat la pândă jos. Pe pământ. Ne-am săltat aşadar fiecare în copacul lui, iar hăitașii s-au pornit spre adâncul pădurii, la vreo jumătate de milă de noi. Și când s-a pornit bătaia s-a stârnit și o zarvă cumplită, cum n-am mai auzit niciodată în viaţa mea. Unii băteau din tobe, alţii trăgeau cu armele sau loveau în clopote, și mi-am dat seama că sub torentele acestui tumult nicio sălbăticiune nu se va mai aţine în bârlogul ei. Vorbele gonașilor, când le-am deslușit, păreau tot atâtea blesteme la adresa mistreţului. Doi sau trei cerbi lopătari au lunecat pe lângă mine, ca niște fantome tăcute, cum le e felul, iar curând după aceea pădurea păru să se cutremure în vecinătatea mea la apropierea unui animal. Deodată și-au făcut apariţia din desiș cincisprezece, douăzeci de mistreţi sălbatici, ce veneau sfoară spre mine. În frunte era o fiară enormă, vierul pe care-l pofteam noi. Am auzit împușcături și dintr-o parte și din alta (prietenii mei evident), dar eu nu mi-am luat ochii de la mistreţul cel mare. Spre uimirea mea a venit exact sub copacul în care mă cocoţasem eu și s-a oprit să asculte. Și-a săltat capul într-o

parte, a privit de jur-împrejur, dar nu i-a dat prin minte să se uite și în copacul de lângă el, în care se afla dușmanul lui de fapt. Am profitat de moment și i-am expediat un glonte și o încărcătură de alice mari, înainte de a se hotărî el în care parte s-o apuce. A scos un guiţat cumplit și s-a prăvălit pe-o parte. Nici n-am avut timp să-mi bucur inima de norocul avut când m-am trezit și eu jos, de-a rostogolul, alături de victima mea, care nu-și dăduse sufletul și deci nu constituia o vecinătate prea plăcută. Locul unde mă cocoţasem eu nu fusese întocmit cu grijă, crengile cedaseră, și buf! de la o înălţime de vreo douăsprezece picioare. Ramurile copacului îmi mai domoliră căderea, dar arma îmi zburase din mână, îmi mai scrântisem și glezna pe deasupra, așa că mă aflam într-o situaţie destul de stânjenitoare. Porcul fusese împușcat prin șira spinării, nu se putea ridica, dar se zbătea să ajungă cumva până la mine. N-avea niciun rost să chem pe cineva în ajutor, toată lumea zbiera cât putea, toţi erau prinși de emoţiile vânătorii și trăgeau în mistreţii ce goneau în toate direcţiile. Chiar în momentul în care am început să văd vă treaba devenea foarte serioasă — încercasem să mă salt în picioare și să mă îndepărtez, dar n-am reușit din cauza gleznei, iar vierul se târa spre mine, aruncându-mi căutături parșive — au apărut deodată doi câini ciobănești uriași care sau și repezit la dușmanul meu, sărmanul mistreţ!

S-a luptat vitejește. Abia putea să se miște, dar știa să-și folosească colţii, încât unuia dintre câini i-a sfâșiat burta groaznic, apoi s-au arătat și vreo doi oameni, dar sau te mut să se apropie de fiară. Le-am făcut semne să-mi dea pușca ce se afla în apropierea mea pe jos și abia așa am pus capăt înfruntării. Apoi toţi oamenii s-au adunat în jurul inamicului lor mort acum și te apuca râsul când vedeai cum se răzbunau, insultând și lovind cu picioarele pe bietul animal. Dar apoi m-am întrebat cum o să ducem noi fiara de acolo. Am trimis să se aducă două care și vreo patru-cinci creștini — turcii nu pun mâna pe un porc —, într-o căruţă să fiu dus eu, în cealaltă porcul. Și, după ce am fost instalaţi în care, ne-am făcut o triumfală întoarcere în sat. Din fericire, satul se găsea în apropierea coastei, iahtul meu se afla lângă mal. Așa că am ajuns ușor la bord, dar abia după câteva zile am reușit să pun piciorul în pământ.

Bănuiesc că mistreţul acela era de-un soi parșiv și dacă ar fi apucat, mi-ar fi dat și mie una cu colţii aceia ai lui.

Cu prilejul aceleiași vânători au mai fost împușcaţi vreo cinci mistreţi, un prieten de-al meu doborând chiar doi dintre ei; eu am avut în schimb onoarea de a ucide vierul epocal din acea parte a lumii.

Și dacă tot am amintit de acele locuri, trebuie să spun că la vreo cinci mile de împrejurimile despre care scriu a fost ucis bietul căpitan Selby de pe nava regală *Rapid,* cu vreo doi ani înainte. Unii socot că a fost atacat și omorât de către bandiţi. Dar n-a fost așa și moartea lui s-a datorat, din nefericire, unei neînţelegeri. E drept că cel care l-a împușcat pe bietul Selby era un ignorant, care n-a acţionat cu premeditare. Un schimb de cuvinte și o împușcătură! A fost actul unuia din cei care trag cu arma sau ucid cu cuţitul la cea mai mică provocare, chiar și pe unul de-al lor. Cu atât mai mult pe un străin, iar pe străini îi detestă cât pot. Nu sunt băștinași

din Turcia, provin din niște triburi străine ce locuiesc la mari depărtări, dar sunt năimiţi să păzească iarna turmele, pentru ca vara să se întoarcă în locurile lor de obârșie. La scurtă vreme după tragica întâmplare. M-am deplasat în acel loc și i-am găsit pe oameni foarte spășiţi și înfricoșaţi.

Banditismul părea, avea o oarecare legătură cu vânătoarea, pentru că mulţi renunţă la acest sport de teama de a nu fi victime ale jafului sau chiar crimei, așa că am să spun câteva cuvinte despre tâlharii din Anatolia. Vreme de șaptesprezece ani am fost un înfocat practicant al vânătorii în Turcia și de obicei am bătut Asia Mică. Am dor mit în sate care se spunea că sunt pline de bandiţi, am fost adesea singur în mijlocul unei mulţimi de hăitași înarmaţi, toţi având faima de a se ocupa de tâlhării, dar n-am fost jefuit și nici ameninţat a fi jefuit vreodată. Probabil există un fel de simpatie între tâlhari și vânători, fiindcă nu reuşesc să-mi aduc aminte de nicio împrejurare în care vânătorul să fi fost victima tâlhăriei. E adevărat că de câteva ori a fost răpit, cerându-se răscumpărări, câte un financiar mai gras sau vreun rentier bogat, dar niciodată nu s-a întâmplat așa ceva unui vânător autentic.

E adevărat că în unele sate, locuite de o naţie pe care n-am prea îndrăgit-o, s-ar putea să fii vămuit chiar destul de bine, în sensul că te ușurează de cartușe etc., dar așa-i felul lor. Așa că, frate vânător, când vii prin partea locului, caută-ţi adăpost într-un sat turcesc.

Capitolul XXI

ÎN CĂUTAREA VÂNATULUI

În cele spuse mai înainte despre vânătoare am pomenit numele unui cocker destul de celebru pe care l-am avut, Dick.

Începuturile carierei acestui lătrător au fost la fel de ciudate ca și multele aventuri de care a avut apoi parte. Pe când era numai un biet căţelandru, l-am luat și l-am muncit cu mine o zi întreagă numai prin zăpadă și gheaţă, încât în cele din urmă s-a prăbușit fără suflare. Bântuia un viscol cumplit și, cum Dick părea să fie mort de-a binelea, i-am făcut o groapă în zăpadă și l-am acoperit apoi cu frunze și crengi. Dar și ritualul ăsta l-am făcut cu dificultate, din cauza viscolului orbitor și a spaimei permanente că se umflau torentele ce veneau din munţi. Mormântul lui Dick era la vreo opt mile de locul unde ne aflam noi ancoraţi. În noaptea aceea am ajuns cu toţii la bord.

Îmi părea foarte rău de pierderea câinelui ce vădise semne că putea deveni un câine de vânătoare de prima mină, iar în ţara asta era greu de găsit asemenea exemplar. Mare ne-a fost uimirea a doua zi, când se făcu lumină și l-am văzut pe Dick pe ţărm urlând de ţi se rupea inima, ca să ne atragă atenţia asupra lui. A fost primit cu căldură, așa cum e ușor de bănuit, și șederea în mormânt nu părea să-i fi dăunat deloc, deoarece chiar în ziua aceea ne-a însoţit iar la vânătoare. La fel de fericit ca întotdeauna. Cockerul ăsta mic și plin de suflet în el a făcut mereu niște

lucruri mai ciudate. Se lua după vulpi și bursuci până în bârlogul lor și, de nenumărate ori. Am fost nevoiţi să săpăm la vizuină, până reușeam să-l scoatem afară acoperit de sânge și muşcat groaznic, după ce petrecuse sub pământ și câte douăzeci și patru de ore. Domnul Dick vina de obicei de unul singur, din când în când întorcându-se la mine să vadă ce mai fac. Cele spuse mai înainte nu sună prea bine, dacă ne gândim la calităţile lui de câine de vânătoare, dar în regiunile cu păduri și desișuri greu de pătruns asemănătoare celor în care vânam eu, atunci când vrei să afli cu cel fel de vânat ai de-a face exact, un câine din acesta îţi trebuie.

Îndată ce descoperea ceva, Dick lătra cât îl ţinea gura și asta îţi dădea de știre că acolo era o pradă. Uneori, bineînţeles, reușea să alunge vânatul, alteori îl mâna către mine. În orice caz se băga în niște locuri unde eu nu aveam cum pătrunde. Odată am auzit zarvă mare în niște stufării înalte din apropierea unui lac unde mă îndeletniceam cu doborâtul raţelor: lătra și Dick. Dar se mai auzea răcnetul ciudat al unui alt animal. Dialogul ăsta a ţinut atât de mult, încât în cele din urmă m-am dus să văd despre ce e vorba. Cu mare greutate am reușit să mă strecor prin stuful acela și m-am apropiat de locul de unde se auzea gălăgia care, pe moment, deveni și mai puternică. Când am ajuns aproape, ani văzut un animal cam de mărimea câinelui meu care se așezase pe picioarele dindărăt și se apăra cu labele din fată, iar Dick era plin de sânge, se zbuciuma cât putea, pândind momentul în care să se apropie de inamicul lui. Când m-am arătat, animalul s-a lăsat în patru labe și a încercat să scape cu fuga, dar Dick s-a repezit la el, încurcându-mă și pe mine, pentru că nu puteam să trag de teamă să nu-l împușc pe el. În cele din urmă am prins un moment și am tras, lichidând animalul ce s-a dovedit a fi un bursuc foarte mare. N-am reușit niciodată să pricep ce căuta el atât de departe de bârlogul lui. Se apucase și el cumva de vânat raţe? Ajunsese la cel puţin un sfert de milă de terenurile ferme ale uscatului, băgându-se în mijlocul unei mlaștini pline numai de stuf.

Altă aventură a domnului Dick s-a încheiat în chip cât se poate de nefericit pentru el și mi-e teamă că nu și-a revenit niciodată de pe urma ei. Ca și în cazul relatat mai înainte, l-am auzit lătrând cu furie, stârnit de vreo jivină în desișul greu de pătruns. După ce m-am târât cum am putut în patru labe, i-am găsit pe Dick și încă doi cockeri luptându-se plini de turbare cu o pisică sălbatică enormă, care le ţinea piept câinilor. Fiara se trăsese cu spatele la un trunchi de copac și-i înfrunta pe toţi cei trei câini, ţinându-i la o distanţă respectabilă. Omul cu care eram a luat de jos o ghioagă, mai degrabă un trunchi de copăcel, și a dat să lovească pisica, numai că, din nefericire, l-a nimerit pe Dick drept în căpăţână, cu mare putere. O vreme bietul câine a rămas lat, fără să miște deloc, după aceea s-a târât cum a putut, îndepărtându-se, de parcă ar fi vrut să zică: „Nu vreau să mai am de-a face cu tine”. După lovitura aceea nu și-a mai revenit, părea să fie cu totul alt câine și la câteva luni a și murit.

În împrejurimile Constantinopolului sunt locuri foarte bune de vânai păsăret. Fazanii sunt mai rari, dar tot pot să-și pice câte cinci-șase într-o zi. Eu singur am doborât odată cincisprezece, iar la o partidă de trei zile, împreună cu încă trei

tovarăși, am pus la tolbă șaizeci și șase. Și la becaţine se pot obţine frumoase rezultate. Cititorul îşi poate face o idee despre roadele unei astfel de vânători când am să spun că la Besika Bay. Aproape de Dardanele, am deborât în trei zile trei sute trei becaţine, adică în medie o sută una pe zi. Când pe culmi se așază zăpada, întâlneşti o groază de sitari. Eu și doi prieteni am recoltat în trei zile două sute nouăzeci și opt de bucăţi. Cel mai mare succes al meu a însemnat șaizeci și trei de păsări într-o singură zi de vânătoare. În ultima vreme m-am apucat și de pânda la raţe, și mi-a mers bine. Poţi da jos câte douăzeci, treizeci într-o zi și, din când în când, și câte o lebădă. Odată am doborât patru lebede cu un singur foc tras cu arma mea de raţe (marca Holland & Holland).

Prea mulţi iepuri nu se întâlnesc și dacă dobori trei, patru într-o zi înseamnă că ai avut mare noroc, pentru că de obicei te alegi doar cu unul, doi, după o zi întreagă de vânat. În concluzie în ţara asta se pot vina cerbi, cerbi lopătari, ciute, mistreţi și urși, aceștia mai rar, iepuri, fazani, sitari, becaţine, prepeliţe și raţe. Așa că unul care se apucă de vânat și mai are și un iaht la dispoziţie se poate distra pe cinste din septembrie până în martie.

Dacă luăm la rând toate coastele de la Smirna în jos, trecând de Rhodos și mai departe până la Golful Ayas, nicăieri nu întâlneşti vânat mai de soi decât pe coasta Karamania, pentru cei ce dispun de un iaht. De exemplu, în marile golfuri Budrum și Marmorice ai și loc bun de ancoraj, și un ţinut aproape virgin pentru un vânător. Acum mai mulţi ani, pe când comandam o navă militară engleză, am avut marca șansă de a fi trimis într-o misiune de patrulare împotriva piraţilor despre care se credea că au infestat toată coasta. Într-un fel ciudat, totdeauna mi-am închipult că piraţii sunt și ei un soi de vânători, așa că i-am căutat și eu prin locurile ce păreau pline de vânat și, în felul acesta, am ajuns să cunosc o mulţime de golfuri și râuri aproape necunoscute, sau cel puţin nu prea bătute de oameni, unde am avut parte de niște partide minunate de vânătoare. Pe coasta Karamania întâlneşti în mare număr ca prea sălbatică ibex și, din abundenţă, potârnichea cu picioare roșii și potârnichile francolin, care oferă o vânătoare rară.

La capătul golfului de care aminteam există mlaștini în tinse, adăpostind raţe și becaţine. Cel mai celebru, fiind și cel mai cunoscut, mai ales iahtmenilor ce se îndeletnicesc cu vânătoarea, pe toate coastele de care am pomenit, e Golful Ayas, în care se varsă renumitul râu Jihoon. Iahtul poate fi lăsat la ancoră la o oarecare distanţă în largul intrării pe râul amintit, loc de ancorare ce prezintă siguranţă pe orice vreme. Uneori trecerea peste bara de la gura râului e dificilă, dar, îndată ce ai depășit-o, te găsești într-un paradis al vânătorului. O șalupă cu aburi mai mică e necesară pentru a face faţă curentului puternic al apei și a remorca altă barcă pe care să fie corturi, provizii etc. E drept că pe vremea mea nu existau încă șalupe cu aburi și n-am să uit niciodată ce chin a fost pe noi să urcăm cu două bărci destul de mult în susul râului, pentru a ajunge în terenul de vânătoare, și nici după două zile de strădanii n-am suit suficient de departe în amonte după cum voiam (de fapt n-am reușit să înaintăm decât vreo patru mile). Dar și așa am avut parte de o vânătoare pe cinste, mai ales la mistreţi și francoline. În dimineaţa în care ne-am

ridicat corturile ne-am trezit cu niște arabi nomazi, care s-au oferit să ne fie hăitași prin pădurea prin care hălăduiau, după spusa lor, o mulţime de porci sălbatici. Ziceau că sălbăticiunile astea aveau obiceiul, atunci când sunt gonite, să se refugieze spre râu și să-l treacă înot spre malul celălalt

În consecinţă, ne-am rânduit cu puștile de-a lungul malurilor și le-am spus celor din barcă să păzească râul și să încerce cum or ști să-i oprească să treacă în cealaltă parte înot. Cu puștile pe mal eram doar eu și încă doi prieteni de-ai mei, plus șeful de echipaj, care avea o pușcă militară

Arabii au intrat în pădure călare. Nici n-a început bine bătăia când o mulţime de mistreţi s-au pus în mișcare. Îndreptându-se cu toţii spre râu. Au fost doborâţi trei. În vreme ce unii se apropiau de Mal, alţii s-au aruncat în apă. şi marinarii au început o amuzantă vânătoare. Cum nu aveau puști, singurele arme erau niște revolvere, pa îi mele și scândurile de reazem de la bărci.

Când mistreţii au dat buzna în apă s-a stârnit mare emoţie în rândul oamenilor mei, care s-au repezit după ei, trăgând cu revolverele, opintindu-se în rame să ajungă animalele care înotau din răsputeri, și slobozind niște blesteme care acum, în aceste vremuri delicate, nu mai sunt îngăduite în marina militară. Înainte de a ajunge noi la locul crimei, marinarii reușiseră să prindă cu lasourile. Ca să zicem așa, doi mistreţi frumoși pe care-i legaseră de niște trunchiuri de copac de pe mal, iar când am apărut și noi tocmai trăgeau cu revolverele în ei. Dar fără mare succes, după câte se vedea, așa că le-am dat noi lovitura de graţie.

La prima bătaie am împușcat cinci mistreţi. Le-am scos doar ficatul, cum s-ar zice de-o friptură, ca să îmbucăm și noi ceva (ficatul e excelent), le-am retezat capul colţaţilor și restul trupului l-am agăţat prin copaci, unde trebuia să aștepte până când ne întorceam să-l ridicăm, pentru că în aceeași noapte urma să ne schimbăm tabăra mai în susul râului. A doua zi în zori am pornit să fac o mică plimbare de unul singur prin pădure. În vreme ce mă uitam într-o parte și-n alta, am zărit ceva ce, gândeam eu, trebuia să fie un animal enorm care-și făcea somnul în desiș. În consecinţă am început să mă apropii furiș. Am ajuns la vreo opt zeci de iarzi, am ridicat arma și am tras, dar n-am putut ochi într-un punct vital, nezărind decât forma masivă a unui animal făcut covrig, drept care m-am apropiat din ce în ce mai mult; de fapt, încet, încet am ajuns la numai zece iarzi de prada mea și abia atunci am trimis un glonte în masa aceea pe care acum o distingeam bine și vedeam că era un mistreţ uriaș. Dar nicio mișcare. Ce să însemne asta? Că doar nu l-am omorât pe când era cufundat în somn! Mi-am făcut curaj, m-am dus lângă el și am pus mâna pe sălbăticiune. Era un mistreţ mascul ce murise în culcușul lui. Probabil că răposase cu luni de zile înainte de a da eu peste el, pentru că pielea i s-a desfăcut în bucăţi când l-am atins, iar părul i s-a împrăștiat. Dar avea un cap splendid. Am reușit să salvez doar maxilarul inferior pe care era o pereche de colţi imenși. Morala acestei păţanii ar fi că porcii, ca toate celelalte fiinţe, uneori mor și ei de moarte bună, în patul lor, fie acesta doar un culcuș în pădure. Dar e lucru rar să descoperi cadavrul unui animal așa de bine conservat după atâta vreme., Bănuiesc că de obicei prietenii și neamurile îl mănâncă. Culcușul pe care zăcea

era într-un loc foarte bine ales și, dacă nu s-ar fi întâmplat să fie niște crengi arse, incendiate, după cum au obiceiul localnicii, cu puţin timp înainte de a da eu peste el, animalul ar fi rămas în continuare invizibil.

Trebuie să avertizez pe orice vânător ce intenţionează să pornească în regiunea râului Jihoon că localnicilor — neam de nomazi, deși nu sunt chiar tâlhari — le cam plac furtișagurile. A trebuit să ne păzim bine corturile în permanenţă, iar când porneam la o partidă de vânătoare lăsam un om de strajă. Odată am descoperit la întoarcere că straja ţinea sub pază o bătrână pe care o prinsese chiar când încerca să se strecoare într-un cort ca să fure o lingură.

Eu am avut o păţanie ciudată. Un localnic mi-a spus că știe el un loc, în niște ierburi înalte, unde are obiceiul să-și facă culcuș un mistreţ și că mă duce acolo. Am pornit la drum împreună, iar când am ajuns în adâncul pădurii a trebuit să ne strecurăm în patru labe pe sub copaci și tufane spre locul unde se bănuia că hălăduiește mistreţul.

Eram nevoiţi să mergem foarte aproape unul de celălalt. În jurul gâtului aveam un fluier de argint foarte drăguţ, la care ţineam nespus de mult. Pe când eram băgaţi într-un hăţiș foarte des, individul mi-a apucat fluierul și nu i-a mai dat drumul; imediat l-am prins de mâna în care îl ţinea, adică i-am prins stânga cu dreapta mea. Atunci el, cu dreapta lui, a încercat să-și scoată cuţitul, eu cu stânga am dat să apuc arma s-o îndrept spre el, dar nu era destul loc să te miști în desișul acela și amândoi eram stânjeniţi în încercările noastre. Când l-am văzut că e gata să scoată cuţitul, i-am dat drumul la mâna cu fluierul și l-am apucat de cea cu care voia să prindă arma. Câteva minute ne-am lup tat astfel, nu scotea niciunul dintre noi nicio vorbă, ne concentram fiecare asupra intenţiilor sale. În cele din urmă, m-am sucit puţin și am izbutit să-i aplic o lovitură de picior zdravănă, făcându-l să se răstoarne pe spate.

Atunci am reușit să iau arma și i-am pus ţeava drept în creștet. Individul s-a lăsat în genunchi și a început să se milogească să-l cruţ. L-am silit să-mi dea cuţitul și apoi s-o ia în patru labe înaintea mea, până am ieșit din pădure.

Aceasta a fost cea mai îndrăzneaţă încercare de a mă jefui, și pentru mai nimic. Mi-ar fi plăcut să-i ciuruiesc pielea puţin, dar când l-am văzut atât de pocăit m-am hotărât să-i dau drumul. Nu cred că avusese de gând să mă înjunghie, ci mai degrabă să taie aţa fluierului. Cei de pe aici nu au faima de criminali.

În expediţia de care am vorbit am doborît doisprezece mistreţi, o sută șapte potârnichi, un râs, o mulţime de sitari și raţe. La întoarcerea spre navă, eu și cei ce se aflau în barcă cu mine era să dăm de mare bucluc. La bara râului erau valuri mari, șalupa care era cu noi a trecut cu bine peste bară, dar baleniera în care eram eu, din greu încărcată cu vânat, nu voia cu niciun chip să se ridice odată cu valul, drept care a luat apă și s-a răsturnat. Am fost nevoiţi să ne aruncăm în mare și să pornim înot la mal, distanţă de vreo milă bună, în plus fiind pândiţi și de pericolul de a fi luaţi de curentul râului. Cine ar fi avut ghinionul ăsta, ar fi fost dus de apă spre larg și s-ar fi înecat. Din fericire, nu s-a întâmplat una ca asta și toţi oamenii echipajului s-au salvat. Mai apoi a fost pescuită și baleniera care fusese împinsă

de valuri spre larg, dar toate corturile și puștile de rezervă din ea duse au fost. Numai mistreţii au rămas în barcă, pentru că fuseseră vârâţi sub banchete și n-au avut cum ieși de acolo. Așa că prieteni, fiţi atenţi la bara râului Jihoon!

Cam în vremea aceea am primit de la câţiva misionari americani vestea că unul dintre ei a fost jefuit și ucis de niște localnici ce sălăşluiau în munţi, în apropiere de Alexandrei la neam de oameni ale căror apucături rele îi făcuseră de multă vreme cunoscuţi și recunoscuţi. Deși mi se transmisese ordinul să mă prezint comandantului-şef, mi-am luat libertatea să-i ajut pe americani să-i prindă, dacă se putea, pe cei ce le uciseseră tovarășul. Recunosc că m-am arătat atât de zelos în acest caz pentru că auzisem că în zona aceea de munte era vânat mare din belșug, l-am invitat pe vreo doi sau trei dintre misionarii americani să se alăture echipei mele, și la drum, pe urmele criminalilor!

Cum acest capitol e dedicat vânătorii. Am să povestesc cât mai succint posibil ce-am întreprins pentru a ne achita de misiunea oficială. Întâi și întâi am ancorat în fundul Golfului Ayas, lângă un oraș mare unde se află autorităţile principale ale regiunii în care fusese comisă crima. Am coborât la ţărm cu misionarii, mai mulţi dintre ofiţerii mei și câţiva marinari servind drept escortă, și i-am făcut astfel o vizită mai-marelui locului, care e numit caimacam, sau magistrat șef. Importantul personaj ne-a spus că, dat fiind ajutorul lui, cu siguranţă vom izbuti să dăm de cei pe care-i căutam. Ne-a propus să-l însoţim cu o trupă de câţiva oameni de-ai mei, alături de care venea și el cu oșteni de-ai lui. Și în chipul acesta avea s-o pornească spre un loc în munţi unde trebuia să dea de cei pe care-i căutam. Ne-a mai sugerat că era nevoie și de niscaiva *backsheesh…* Am găsit și bacșișul de care spunea și a doua zi eram la drum.

Am urcat printre niște minunate coline împădurite, cum n-am mai văzut niciodată. „Ce locuri de vânat”, mă gândeam cu și, în cele din urmă, am poposit lângă un pilc de stejari magnifici. La poalele unuia dintre ei s-a întins masă mare, la care am fost poftiţi cu toţii. În timpul mesei, un individ s-a repezit la gazda noastră și a început să-i șoptească la ureche ceva ce-i făcea acestuia mare plăcere, pentru că îndată, cu un zâmbet, mi-a spus: „Domnule căpitan, am găsit oamenii pe care-i căutaţi”. Și am văzut îndată doi ticăloși legaţi unul de celălalt, care erau târâţi de oameni călări. Sper că erau cei cu pricina. Bănuiesc că ei erau, dar parcă prea repede îi prinseseră. După ce prietenul meu misionarul, ce cunoștea limba lor, i-a interogat, a cerut ca prizonierii să fie ţinuţi separat, ceea ce s-a și făcut pe loc. şi au fost daţi în seama câte unei santinele, fiind legaţi de caii acestora.

Noi ne-am întors apoi la masă, la pipele noastre și la cafele. La un moment dat am auzit un foc de pistol, un zgomot de fugă și un vaiet din apropierea locului unde fuseseră trimiși prizonierii. Se pare că unul dintre aceștia din urmă a izbutit să-i smulgă paznicului său pistolul de la brâu, l-a împușcat mortal, s-a aruncat pe cal și dus a fost. Toată lumea, paznici și chiar marinari, s-au pus pe urmele lui. N-am auzit niciodată mai mare zarvă, dar omul nostru știa regiunea și nu l-am mai văzut niciodată. Într-un fel mi-a părut bine că a scăpat, fiindcă părea a fi un om curajos.

Celălalt prizonier a fost legat cu încă un rând de funii și dus în sat. Mai apoi a

fost judecat, așa că s-a făcut dreptate și misiunea mea s-a încheiat. Am primit o scrisoare de mulţumire din partea președintelui Statelor Unite, de care am fost și mai sunt și acum foarte mândru. şi aveam de gând să fac uz de ea în situaţia în care aventurile mele de pe vremea blocadei aveau să se termine prost.

Odată terminată și misiunea asta în mod satisfăcător, l-am întrebat pe prietenul meu caimacamul dacă pe acolo se nimerea să fie și vreun vânat mai mare. Mi-a răspuns: *„Cioc au va”*, ceea ce ar însemna că era din belșug. L-ar el cu oamenii lui s-au pornit să bată pădurea chiar în ziua aceea. Ni s-a spus că puteam întâlni exemplare numeroase de căprioare, vulpi, șacali, așa că ne-am încărcat puștile cu alice mari. Noi am rămas la marginea unei minunate păduri de stejar, în care părea să sălăşluiască vânat de toate neamurile care s-au pomenit pe pământ. Îndată după ce s-au pornit hăitașii, s-au stârnit sitarii să zboare din toate direcţiile, dar instinctul ne-a șoptit că e mai bine să aşteptăm să apară ceva mai de soi, așa că n-am dat nicio importanţă vânatului cu pene. Mă uitam ţintă, chinuindu-mă să văd prin desișul aproape impenetrabil, când deodată am auzit chiar lângă mine un foșnet și am zărit ceva ce mi-a făcut părul măciucă — un leopard imens, ce se furișa ca o pisică să iasă din pădure, la nici douăzeci de iarzi de mine.

Din fericire nu s-a uitat în direcţia mea. Dar eu ce să fac?

Cum am spus, aveam arma încărcată cu alice mari. Dacă dădeam greș sau îl răneam numai, cu siguranţă că fiara s-ar fi repezit la mine. Dar n-am ezitat decât vreo câteva secunde, am ţintit spre inima jivinei, chiar lângă umăr și am apăsat pe trăgaci. Toată încărcătura s-a dus direct unde am trimis-o și leopardul s-a răsturnat pe spate. Am pus un glonte apoi pe ţeavă și m-am îndreptat spre fiară cu băgare de seamă. Când m-am apropiat, am văzut că nicio scânteie de viaţă nu mai era în pieptul fiarei. Își scosese ghearele de parcă ar fi apucat ceva, ochii mari i se înceţoșaseră, dar, ca să fiu eu mai sigur, i-am mai trimis un glonte în ţeastă. Dar nu mai era necesar, pentru că i-am găsit nouă alice mari în inimă. Era un exemplar splendid, unsprezece picioare de la vârful cozii la vârful nasului. Se zicea că doar cu câteva zile înainte omorâse un biet păstor, așa că își merita soarta.

În seara aceea, înainte de a ne întoarce la navă, am aranjat ca localnicii să facă o bătaie prin desișurile de pe ţărm, în apropierea locului de ancorare, unde bănuiam că o să dăm de căprioare și mistreţi. Trebuie să spun că cei din părţile astea sunt cu totul altfel decât cei din triburile nomade cu care avusesem de-a face mai înainte. Ne-am înţeles cu ei ca tot vânatul să fie al nostru, hăitașii fiind plătiţi cu praf de pușcă, de mare preţ pentru ei. Probabil că au socotit că nu ne vom alege decât cu niște mistreţi și, cum musulmanii nu se ating de porc, înţelegerea a fost satisfăcătoare pentru ambele părţi.

Dar așa s-a făcut că la prima bătaie a ţâșnit din păduri o căprioară frumoasă, de un soi cum n-am mai văzut. Am avut marea șansă s-o dobor… Nava se afla aproape, așa că am strigat să se trimită la ţărm o barcă să ia vânatul.

Atunci am văzut că arabii vorbeau și se agitau și după o îndelungată discuţie între ei, ne-au informat printr-unul dintre misionari care servea drept tălmaci că acea căprioară li se cuvine lor de drept, fiindcă ne-au promis să ne lase doar

mistreţii. Așa că ne-au spus fără înconjur să nu cumva să trimitem căprioara la navă. Dar eu nu aveam de gând să înghit una ca asta, indiferent din ce motive. Mai întâi și mai întâi trebuia să le arătăm acestor oameni că noi aveam dreptate și nu ei, că, potrivit înţelegerii de mai înainte, căprioara era a noastră. Când a sosit la ţărm barca, o șalupă cu zece oameni neînarmaţi în ea, le-am ordonat acestora să se întoarcă la bord, să-și ia armele și încă zece militari, de asemenea înarmaţi. Localnicii, și erau vreo sută înarmaţi până-n dinţi, păreau să fie hotărâţi. În acest moment critic, primul meu locotenent, văzând că ceva nu e în regulă, a slobozit o ghiulea pe deasupra capetelor arabilor, și iniţiativa a avut efect. Căprioara zăcea pe ţărm. Am or donat militarilor să formeze un cordon în jurul ei, iar marinarilor să vină cu stinghiile de reazem de la barcă pe care să transporte animalul. Când totul a fost gata, am dat comanda să ducă vânatul și să-l pună în barcă. Băștinașii și-au tras cocoșul armelor și au făcut un pas înainte, dar militarii mei s-au întors și i-au înfruntat. Am crezut că o să se lase cu luptă. Marinarii s-au pornit cu vânatul și l-au dus în barcă, și atunci, spre mirarea mea, l-am văzut pe șeful localnicilor că-și lasă muscheta jos, se apropie și se ploconește dinaintea mea, rugându-mă să i se îngăduie să vină și el la bord să viziteze nava. Am fost, bineînţeles, încântat că lucrurile se încheiau astfel. I-am luat pe el și pe câţiva dintre prietenii lui și i-am dus pe navă, iar la sfârșit erau cu toţii beţi criţă și urlau cât îi ţinea gura, încât am fost nevoiţi să-i trecem noi peste copastie și să-i ducem la ţărm. Și așa s-a isprăvit ceea ce putea să degenereze într-o luptă serioasă. Ar fi trebuit apoi să explic îndelung pentru a demonstra că aveam dreptul să-mi apăr vânatul chiar cu arma în mână și sunt convins că am fost îndreptăţit, să procedez cum am procedat.

Închei aceste pagini puţin cam brusc, pentru că am avut neșansa să răcesc la o partidă de vânătoare și m-am îmbolnăvit de-a binelea. Dar cred că mai e scânteie de viaţă în bătrânul dulău, și nu peste multă vreme sper să am prilejul de a trăi alte aventuri, pentru a le adăuga acestor momente adevărate din viaţa mea, relatate până acum.

CUPRINS